

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΤΜΗΜΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ «ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ»

Η στρατηγική των Η.Π.Α. "στον πόλεμο" κατά της τρομοκρατίας
και οι στρατηγικές/τακτικές προσαρμογής των τζιχαντιστών

Επιβλέπων: Σωτήρης Ρούσσοσ

Φοιτητής: Ιωάννης Παρμακίδης (gifarmas@yahoo.gr)

Κόρινθος, Σεπτέμβριος 2016

UNIVERSITY OF PELOPONNESE

**FACULTY OF SOCIAL AND POLITICAL RELATIONS
DEPARTMENT OF POLITICAL STUDIES AND
INTERNATIONAL RELATIONS**

**MASTER PROGRAM IN
“INTERNATIONAL RELATIONS AND POLICIES”**

**The US strategy "on War" against terrorism and the strategic /
tactical adjustment of jihadists**

Supervisor: Sotiris Roussos

Student: Ioannis Parmakidis (gifarmas@yahoo.gr)

Corinth, September 2016

Στο πατέρα μου

Απόστολο

Ευχαριστίες

Θα ήθελα να εκφράσω τις ευχαριστίες μου στους καθηγητές του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου, για το γνωσιολογικό οπλοστάσιο που μου παρείχαν αφειδώς κατά τη διάρκεια του Μεταπτυχιακού Προγράμματος.

Επίσης θα ήθελα να εκφράσω την ευγνωμοσύνη στη μητέρα μου Γλυκερία καθώς χωρίς την ηθική και υλική της συμπαράσταση δεν θα είχε ολοκληρωθεί η προσπάθεια των δυο αυτών ετών. Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω ιδιαίτερος τη στήριξη των συναδέλφων μου από τον εργασιακό μου χώρο.

Η στρατηγική των Η.Π.Α. "στον πόλεμο" κατά της τρομοκρατίας και οι στρατηγικές/τακτικές προσαρμογής των τζιχαντιστών

Σημαντικοί όροι: κράτος δρών, μη κρατικός δρών, στρατηγική, τρομοκρατία, τακτική, προσαρμογή, πόλεμος

Περίληψη

Ο κύριος στόχος της παρούσας διπλωματικής εργασίας είναι να προσπαθήσει να περιγράψει τον τρόπο με τον οποίο οι αμερικανικές κρατικές υπηρεσίες αντιλαμβάνονται τις εγχώριες και διεθνείς

τρομοκρατικές επιθέσεις και τις στρατηγικές που χρησιμοποίησαν για την αντιμετώπιση αυτών ,με αφετηρία την Εντεκάτη Σεπτεμβρίου 2001 έως τη δεύτερη θητεία του Προέδρου Bush καθώς και τις στρατηγικές-τακτικές προσαρμογής των τζιχαντιστών μετά τη στρατιωτική επέμβαση των Η.Π.Α στο Αφγανιστάν.

Θα εστιάσουμε στην ανάλυση της συγκρουσιακής σχέσης ανάμεσα σε μια κρατική υπερδύναμη (state) εναντίον ενός υπερεθνικού(transnational) μη κρατικού δρώντα (non-state), κυρίως την οργάνωση της al-Qaeda, στην εποχή της παγκοσμιοποίησης.

Η εκτεταμένη έρευνα θα περιλαμβάνει την αναζήτηση δεδομένων μάζα από τα κείμενα των κρατικών υπηρεσιών αλλά και των τζιχαντιστών και της επιστημονικής βιβλιογραφίας. Στόχος δεν είναι η μεγάλη έκταση ανάλυση αλλά η εύρεση και καταγραφή των σημαντικότερων ποιοτικών στοιχείων.

The US strategy "on War" against terrorism and the strategic / tactical adjustment of jihadists

Keywords: state actors, non-state actors, strategy, tactics, terrorism, adaptation, war

Abstract

The main preoccupation of this study is the attempt to describe how US government agencies understand the domestic and international terrorist attacks and the strategies used to addressing them, starting with the Eleventh of September (9/11) to the second term of President George Bush and also the strategic-tactical adjustment of jihadists after the military intervention of the US in Afghanistan. We will focus on the analysis of conflictual relationship between a state superpower (state) against a transnational non-state actor, especially the organization of al-Qaeda, in the era of globalization. Extensive research includes the search of data from the texts of government agencies and jihadists and scientific literature also. The aim is not a lengthier analysis but to locate, receive and record the most important quality elements.

Περιεχόμενα

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Εισαγωγή.....	8
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: Η Ιστορία της Τρομοκρατίας και οι σύγχρονες μορφές της.....	9
2.1 Η πορεία της τρομοκρατίας μέσα από την ιστορία των λαών.....	9
2.2 Η Νέα Παγκόσμια Απειλή.....	10
2.3 Η οργάνωση της al-Qaeda.....	11
2.4 Εννοιολογικές και τυπολογικές προσεγγίσεις.....	12
2.5 Το Τέταρτο Κύμα.....	15
2.6 Η Δυτική αντιμετώπιση του Ισλάμ.....	16
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: Το νέο είδος “Πολέμου” των Η.Π.Α.....	17
3.1 Ορίζοντας τον Πόλεμο.....	17
3.2 Διάκριση Ανταρτοπόλεμου και Τρομοκρατίας.....	18
3.3 Μη κρατικοί δρώντες.....	19
3.4 Το Νομικό Πλαίσιο των Η.Π.Α και το Δίκαιο του Πολέμου.....	21
3.5 Θεωρία της Στρατηγικής.....	23
3.6 Το Δόγμα Bush.....	24
3.7 Η στρατηγική των Η.Π.Α στο νέο πεδίο σύγκρουσης.....	26
3.7.1 Εθνική Στρατηγική και Επέμβαση στο Αφγανιστάν.....	26
3.7.2 Εσωτερική Ασφάλεια.....	27
3.7.3 Μυστικές Υπηρεσίες.....	27
3.7.4 Στρατιωτική Συνδρομή και Ένοπλες Δυνάμεις των Η.Π.Α.....	28
3.7.5 Ήπια Ισχύς και Διπλωματία.....	30
3.7.6 Τακτικές αποτυχίες.....	30
3.7.7 Η περίπτωση του Ιράκ.....	31
ΕΠΙΛΟΓΟΣ.....	32
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: Η προσαρμοστικότητα των τζιχαντιστών.....	34
4.1 Ευελιξία και πολυεθνική βάση.....	34
4.2 Αποκέντρωση (franchising).....	36
4.3 Η εικοσαετής στρατηγική για το παγκόσμιο jihad.....	37
4.4 Στρατηγικές/τακτικές προσαρμογής.....	39
4.4.1 Διασπορά Δυνάμεων.....	42
4.4.2 Internet και Οπλικά συστήματα.....	43
4.4.3 Έμμεσα Πλήγματα.....	43

4.4.4	Επιστράτευση και Στρατολόγηση.....	44
4.4.5	Modus operandi (τρόπος δράσης).....	44
4.4.6	Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις.....	44
4.4.7	Εκπαίδευση.....	45
4.4.8	Οικονομία και εφοδιαστική αλυσίδα.....	45
4.4.9	Βομβιστικές επιθέσεις αυτοκτονίας.....	46
4.4.10	Κατασκοπεία.....	47
4.4.11	Άρνηση και Εξαπάτηση (Denial & Deception).....	51
4.5	Οι μελέτες των περιπτώσεων Ιράκ, Σαουδικής Αραβίας, Υεμένη.....	53
4.5.1	Η περίπτωση του Ιράκ (al-Qaeda Iraq).....	53
4.5.2	Η περίπτωση της AQAP(al-Qaeda Arab Peninsula).....	54
4.5.3	Η περίπτωση της AQY(al-Qaeda Yemen).....	54
4.6	Αντίθετα Αποτελέσματα.....	55
	ΕΠΙΛΟΓΟΣ.....	56
	ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: Η τρομοκρατία σήμερα.....	57
5.1	Η παρούσα κατάσταση της al-Qaeda.....	57
5.2	Αραβική Άνοιξη και ISIS.....	58
	ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ.....	59
	ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	61
	ΕΛΛΗΝΙΚΗ.....	61
	ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ.....	61
	ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΟΙ ΤΟΠΟΙ/ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ.....	63

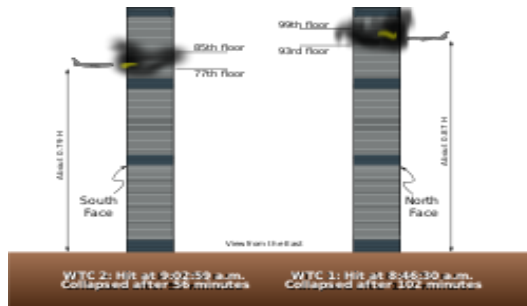
Ευρετήριο Γραφικών

Εικόνα 1.	Αναπαράσταση προσβολής δίδυμων πύργων 9/11.....	8
Σχεδιάγραμμα 2.4	Κύκλοι του Ganor.....	14
Πίνακας 3.7.4 ^α	Οικονομική και Στρατιωτική Βοήθεια Η.Π.Α.....	29
Πίνακας 3.7.4 ^β	Στρατιωτική Παρουσία Η.Π.Α στη Μέση Ανατολή.....	30
Χάρτης 4.2	Πιθανή ή επιβεβαιωμένη παρουσία al-Qaeda.....	37
Πίνακας 4.49	Συχνότητα Βομβιστικών επιθέσεων αυτοκτονίας.....	47

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Εισαγωγή

“Μια νέα παγκόσμια τάξη διαμορφώνεται τόσο γρήγορα ώστε οι κυβερνήσεις και οι πολίτες δυσκολεύονται να κατανοήσουν αυτό το κατακλυσμό των γεγονότων” Mikhail Gorbachev ,The Washington Post (1990)

Εικόνα 1.

Source: https://en.wikipedia.org/wiki/War_on_Terror

Τέσσερα αεροσκάφη των αμερικανικών αερογραμμών στις 9/11/ 2001 κατελήφθησαν από 19 αεροπειρατές οι οποίοι ανήκαν απευθείας στο δίκτυο του Bin Laden .Τα δυο από αυτά προσέκρουσαν στο World Trade Centre (δίδυμοι πύργοι), το τρίτο έπληξε το Υπουργείο Άμυνας των Η.Π.Α (πεντάγωνο) και το τέταρτο το οποίο εικάζεται πως είχε ως στόχο τον Λευκό Οίκο κατέπεσε στη Πενσυλβανία. Η οργάνωση αφιέρωσε ενάμιση χρόνο στην εκπαίδευση των στελεχών που θα λάμβαναν μέρος στην επιχείρηση της 9_11 ρίχνοντας το βάρος στο ποιοτικό και κατά πολύ λιγότερο στο ποσοτικό χαρακτήρα των επιθέσεων.¹ Ο απολογισμός αυτής της ενέργειας την κατέταξε στη μεγαλύτερη σε έκταση τρομοκρατική ενέργεια που έχει σημειωθεί στην ιστορία με τριπλό αντίκτυπο: συμβολικό καθώς έπληξε την υπερδύναμη στο οικονομικό της κέντρο, δημοσιογραφικό καθώς υπήρχε παγκόσμια ζωντανή κάλυψη στη πτώση του δεύτερου αεροσκάφους και στατιστικό με βάση τον αριθμό των θυμάτων.² Η επίθεση είχε 2,996 νεκρούς και πάνω από 6,000 τραυματίες.

Στις 20 Σεπτεμβρίου 2001 ο Πρόεδρος Bush με τελεσίγραφο του στην ηγεσία των Ταλιμπάν (Ισλαμικό Εμιράτο του Αφγανιστάν) απαίτησε τη παράδοση του Osama Bin Laden και των υπόλοιπων ηγετών της al-Qaeda στο οποίο έλαβαν την απάντηση

¹ Rohan Gunaratna, Αλ Κάιντα Το Παγκόσμιο Δίκτυο του Τρόμου, Σύγχρονοι Ορίζοντες ,2004, p.52

² Gérard Chaliand and Amaud Blin (2007), The History of Terrorism from Antiquity to Al Qaeda, University of California Press,p.413

πως αν υπάρχουν στοιχεία για τη συμμετοχή τους τότε αυτοί θα παραπεμφθούν σε δίκη σε ισλαμικό δικαστήριο. Ακολούθως , το αμερικανικό κογκρέσο εξουσιοδότησε το Πρόεδρο για χρήση στρατιωτικής δύναμης(AUMF, Authorization for use of Military Force).

Αναμφίβολα η τρομοκρατική επίθεση εναντίων μιας υπερδύναμης όπως είναι οι Η.Π.Α για πρώτη φορά στη παγκόσμια ιστορία από ένα μη κρατικό δρώντα συνιστά αντικείμενο με σημαντικό ερευνητικό ενδιαφέρον και επιστημονική μελέτη.

Λόγω του ότι έχουν παρέλθει δεκαπέντε και πλέον έτη από την εν λόγω ενέργεια διαθέτουμε πλέον άφθονο αρχειακό υλικό για έρευνα και η συστηματική μέθοδος που χρησιμοποιήθηκε για την συγγραφή είναι η συλλογή, μελέτη, αξιολόγηση και επιλογή στοιχείων από δευτερογενείς πηγές, όπως βιβλία έντυπης και ηλεκτρονικής μορφής και άρθρα σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή επίσης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2:Η Ιστορία της Τρομοκρατίας και οι σύγχρονες μορφές της

2.1 Η πορεία της τρομοκρατίας μέσα από την ιστορία των λαών

Μορφές τρομοκρατίας μπορούμε να συναντήσουμε σ' όλη τη διάρκεια της ιστορίας όπως οι Σικάρι (άνθρωποι με μαχαίρια) στην Ιουδαία ,οι οποίοι το 1^ο αιώνα μ.χ αποτελούσαν την εξτρεμιστική πτέρυγα των ζηλωτών Εβραίων εκτελώντας δολοφονίες και απαγωγές στον αγώνα κατά των Ρωμαίων και των συνεργατών τους ,οι Θούγκις (ή Θαγκς) στην Ινδία το 19^ο αιώνα διαπράττοντας δολοφονίες ως μέρος ιεροτελεστίας προς τιμήν της Θεάς Κάλι ,η συγκεκριαλυμένη βία από αναρχικές ομάδες στα τέλη του 19^{ου} αιώνα με θύματα το τσάρο Αλέξανδρου Β' ,την αυτοκράτειρα Ελισάβετ της Αυστρίας , το Βασιλιά Ουμπέρτο της Ιταλίας και τις δεκαετίες του 1960 και 1970 με τις αναρχικές ομάδες Baader-Meinhof στη δυτική Γερμανία ,οι Ιταλικές Ερυθρές Ταξιαρχίες , ο Ιαπωνικός Κόκκινος Στρατός και η θυμωμένη ταξιαρχία στη Βρετανία.³ Ο όρος <<τρομοκρατία>> προέρχεται από τη Γαλλική επανάσταση και το κράτος του τρόμου του Ροβεσπιέρου της περιόδου 1793-1794 όπου οι Ιακωβίνοι εκτέλεσαν πάνω από 40,000 υποτιθέμενους <<εχθρούς της

³ Heywood Andrew, Διεθνείς Σχέσεις και Πολιτική Στη Παγκόσμια Εποχή, Κριτική, 2013.p.476

επανάστασης>>. ⁴Κατά τον Goodin (2006)⁵ η τρομοκρατία είναι μια “μορφή πολιτικής βίας που βασίζεται στην επίτευξη των στόχων της μέσα από τη καλλιέργεια κλίματος φόβου και ανησυχίας” με αντικειμενικό σκοπό όχι απαραίτητα το θάνατο αλλά τη πρόκληση αμηχανίας για πιθανές ενέργειες που μπορεί να επιφέρουν τη καταστροφή.

2.2 Η Νέα Παγκόσμια Απειλή

Η παγκόσμια τρομοκρατική απειλή για τις Η.Π.Α ονομάζεται “παγκόσμιο κίνημα τζιχάντ” (Global jihad movement). Έχει τη βάση του στην ιδεολογία της Salafiya-Jihadia, μιας παρερμηνείας του Κορανίου, η οποία προάγει την εξτρεμιστική σαλαφιστική ιδεολογία με νομοτελειακή επικράτηση το νόμο της Sharia ο οποίος αποβλέπει στην επιστροφή της καθημερινότητας των Μουσουλμάνων στα πρώτα χρόνια του Ισλάμ. Πρωτοεμφανίστηκε το 1920 στην Αίγυπτο με την ίδρυση της “Μουσουλμανικής Αδελφότητας” και στα αμέσως επόμενα χρόνια διατηρούσε χαμηλό προφίλ χρησιμοποιώντας το κήρυγμα και την προπαγάνδα (Dawa και Tabligh) καθώς και τη κοινωνική δραστηριότητα αποκηρύσσοντας οποιαδήποτε χρήση βίας.

Το πρώτο ξέσπασμα της Salafiya-Jihadia ήλθε τη δεκαετία του 1960 από τον Αιγύπτιο ακαδημαϊκό Said Al-Qutb και εν συνεχεία εδραιώθηκε τη δεκαετία του 1980 μετά την εισβολή των σοβιετικών στο Αφγανιστάν όταν ο Dr Abdullah Azzam, παλαιστίνιος κληρικός οργάνωσε τους μουσουλμάνους εθελοντές ιδρύοντας το 1984 τη Maktab Al-Khadamat στη περιοχή του Peshawar στα Αφγανό-Πακιστανικά σύνορα. ⁶Ένας από τους εθελοντές ήταν και ο Osama Bin Laden. Μετά την αποχώρηση των Σοβιετικών από το Αφγανιστάν το 1989 ο Bin Laden επέστρεψε στη Σαουδική Αραβία και επικεντρώθηκε στη προώθηση της Jihad στην Υεμένη. Τράβηξε τη προσοχή της Σαουδαραβικής κυβέρνησης το 1990, όμως συνέπεσε με την εισβολή του Ιράκ στο Κουβέιτ επιτρέποντας η τελευταία στα αμερικανικά στρατεύματα να χρησιμοποιήσουν τη βάση σε Σαουδαραβικό έδαφος, και διαφώνησε

⁴ Heywood Andrew, Διεθνείς Σχέσεις και Πολιτική Στη Παγκόσμια Εποχή, Κριτική, 2013.p.476

⁵ Όπως παρατίθεται στο Heywood .p.477

⁶ Rohan Gunaratna & Aviv Oreg (2010) Al Qaeda's Organizational Structure and its Evolution, Studies in Conflict & Terrorism ,33:12, 1043-1078,p.1047,1048

γι' αυτή τους τη διευκόλυνση στην υπερδύναμη υποστηρίζοντας ότι Άραβο-Αφγανοί μαχητές μπορούν να υπερασπιστούν από μόνοι τους το ιερό έδαφος.⁷

Ο Osama Bin Laden κήρυξε ιερό πόλεμο ενάντια στις Η.Π.Α και το 1998 υπέγραψε μαζί με άλλους αρχηγούς τη fatwa.⁸ Σε γράμμα του “*Letter to American People*” ο Bin Laden εξηγεί τα κίνητρα της al-Qaeda στα οποία συμπεριλαμβάνονται η υποστήριξη των Η.Π.Α στο Ισραήλ ,οι επιθέσεις ενάντια σε μουσουλμάνους στη Σομαλία ,ανοχή στη Ρωσική γενοκτονία στο μουσουλμανικό άμαχο πληθυσμό της Τετραετίας, τη παρουσία αμερικανικών στρατευμάτων στη Σαουδική Αραβία, τις κυρώσεις στο Ιράκ και την Ινδική καταπίεση στους Μουσουλμάνους του Κασμίρ.⁹

2.3 Η οργάνωση της al-Qaeda

Η al Qaeda al-jihad (στα αραβικά η βάση του ιερού πολέμου), γνωστή και ως Al Qaeda al-oum¹⁰ , αποτελεί κατά το Rudner στη σημερινή της μορφή το τέταρτο και τελευταίο κύμα ισλαμικής τρομοκρατίας ύστερα από το πρώτο των Άραβο-Αφγανών mujahidin στο πόλεμο εναντίων των σοβιετικών , το δεύτερο με την “αντίσταση στην εξορία” και στο τρίτο με τη γενιά των μαχητών που ανατράφηκαν στις δυτικές χώρες(homegrown).¹¹ Για τους σκληροπυρηνικούς στρατιωτικούς της al-Qaeda ο τζιχαντισμός αντιπροσωπεύει την υπέρτατη νίκη της Dar al-Islam των πιστών μουσουλμάνων επί της Dar al-harb των αποστατών και των διεφθαρμένων κυβερνήσεων με απώτερο στόχο την εγκαθίδρυση του παγκόσμιου χαλιφάτου και τη πρόκληση “τρόμου” το ισχυρότερο όπλο για την επίτευξη αυτού.¹² Κατά το dar al-Islam το χαλιφάτο για να μην είναι ημιτελές πρέπει να ελέγχει και τις τρεις ιερές πόλεις του σουνιτικού Ισλάμ Μέκκα, Μεδίνα και Ιερουσαλήμ.¹³ Ιδρύθηκε το 1988 μέσα στα πλαίσια της Αφγανικής αντίστασης στη σοβιετική εισβολή του 1979 με την ιδεολογική του κληρονομιά να ανάγεται στην εποχή του Sayyid Qutb και τη Μουσουλμανική Αδελφότητα. Υποστηρίχθηκε με κονδύλια αλλά και με στρατιωτικό

⁷ Heather S. Gregg (2009) Fighting Cosmic Warriors: Lessons from the First Seven Years of the Global War on Terror, Studies in Conflict & Terrorism, vol. 32:3, 188-208,p.194

⁸ Fatwa: Muslim legal edict

⁹ <https://www.dni.gov/index.php/resources/bin-laden-bookshelf?start=1>

¹⁰ Martin Rudner (2013) Al Qaeda's Twenty-Year Strategic Plan: The Current Phase of Global Terror, Studies in Conflict & Terrorism, vol.36:12, 953-980, p.954

¹¹Για την οικονομία του χώρου δεν δίνετε να αναλυθούν αυτά τα τρία κύματα της ισλαμικής τρομοκρατίας στη παρούσα μελέτη.

¹² Martin Rudner (2013) Al Qaeda's Twenty-Year Strategic Plan: The Current Phase of Global Terror, Studies in Conflict & Terrorism, vol.36:12, 953-980, p.953

¹³ Marina Eleftheriadou (2014) Elements of ‘armed non-state actors’Power: The case of al-Qaeda in Yemen, Small Wars & Insurgencies, vol. 25:2, 404-427,p.410

εξοπλισμό από τις Η.Π.Α και μετά τη λήξη του ψυχρού πολέμου εγκαταστάθηκε στο Σουδάν τη περίοδο 1992-96 επιστρέφοντας στο Αφγανιστάν όταν αυτό ήλθε στον έλεγχο των ταλιμπάν. Εκτός από την 9_11 θεωρείται υπεύθυνη για τις επιθέσεις στο Παγκόσμιο Κέντρο Εμπορίου το 1993 ,τη βομβιστική επίθεση στους πύργους Κομπάρ στη Σαουδική Αραβία το 1996, στις πρεσβείες των Η.Π.Α το 1998 σε Τανζανία και Κένυα , στο USS Cole το 2000 και στους σιδηροδρομικούς σταθμούς Μαδρίτης και Λονδίνου το 2004 και 2005 αντίστοιχα.¹⁴

Ο ισλαμισμός δεν έχει ενιαίο δογματικό και πολιτικό χαρακτήρα. Διαχωρίζεται σε δυο μορφές του πολιτικού Ισλάμ οι οποίες πηγάζουν από τον ουαχαμπιτισμό και το σιιτικό Ισλάμ. Ο ουαχαμπιτισμός (σαλαφισμός) θεωρείται η επίσημη εκδοχή της του Ισλάμ στη Σαουδική Αραβία η οποία είναι το πρώτο φονταμενταλιστικό ισλαμικό κράτος με τις ουαχαμπιστικές ιδέες και πεποιθήσεις να βρίσκουν απήχηση στη μουσουλμανική αδελφότητα.¹⁵ Επιπρόσθετα ,αυτές οι αρχές επηρέασαν τον Osama bin Laden και το καθεστώς των Ταλιμπάν στο Αφγανιστάν. Στον αντίποδα ,ο σιιτικός φονταμενταλισμός προέρχεται από το δογματικό χαρακτήρα της σιιτικής σχέτας , που αντιτίθεται στη σουνιτική με τους σίιτες να πιστεύουν ότι η θεική καθοδήγηση θα κάνει σύντομα την επανεμφάνισή της νομοτελειακά με την επιστροφή του <<κρυμμένου ιμάμη>> ή την άφιξη του Mahdi ,ενός μεσσία δηλαδή, η εξουσία του οποίου θα εκπορεύεται άμεσα από τον Αλλάχ.¹⁶ Οι παραπάνω ιδέες διαδόθηκαν ευρέως στις μαζικές διαδηλώσεις μετά την <<ισλαμική επανάσταση>> και στις εκστρατείες της Χεζμπολάχ και της Χαμάς ενάντια στο Ισραήλ.

2.4 Εννοιολογικές και τυπολογικές προσεγγίσεις

Ο Λένιν έλεγε “*η τρομοκρατία ήταν ένα κίνημα διανοουμένων που δρούσε αποκομμένο από τις μάζες ενώ απεναντίας οι ενέργειες των ανταρτών αποτελούν αναγκαίο συστατικό μέρος της εξέγερσης και εκπαιδεύουν τους στρατιωτικούς ηγέτες των μαζών*”.¹⁷ Οι κυβερνήσεις-κυρίως οι δυτικές- χρησιμοποιούν¹⁸ τον όρο <<τρομοκράτης>> και <<τρομοκρατία>> για να από-νομιμοποιήσουν τους αντιπάλους

¹⁴ Heywood Andrew, Διεθνείς Σχέσεις και Πολιτική Στη Παγκόσμια Εποχή, Κριτική, 2013.p.493

¹⁵ Ibid.p.353

¹⁶ Ibid.p.353

¹⁷ Παναγιώτης Κονδύλης, Θεωρία του Πολέμου, Αθήνα ,Θεμέλιο, 1998.p.311

¹⁸ Καφιρίδης Δημήτρης, Η Αμερικανική Εξωτερική Πολιτική και η Συντηρητική Αντεπανάσταση ,ο Μπους, η Τρομοκρατία το Ιράκ και το Ισλάμ, Ι.Σιδέρης, 2008, p.86

τους. Στη σύγκριση που παραθέτει η Ελευθεριάδου ανάμεσα στα αναρχικά κινήματα ,τα οποία είχαν ως σημείο αναφοράς το προλεταριάτο ,και την al-Qaeda η οποία έχει την umma θεωρεί πιο έντονη τη ριζοσπαστικοποίηση της δεύτερης και σε σχέση με την ανθρώπινη ατομικότητα του αναρχισμού η umma επικεντρώνεται περισσότερο στο έδαφος(territorialized).¹⁹

Ερευνώντας τυπολογικά για τον όρο της λέξης “τρομοκρατία” μπορούμε να εντοπίσουμε εκατοντάδες ορισμούς στη διεθνή βιβλιογραφία. Ο Fletcher προτείνει δώδεκα ορισμούς χωρίς κανέναν από αυτούς δε καταλήγει σε συγκεκριμένο συμπέρασμα, και στο έργο²⁰ του ‘Romantics at war’ θέτει τα ερωτήματα “were the American revolutionaries not terrorists” Did they not conduct unorthodox raids against English regulars marching in uniform” “Did they not fight without wearing uniform” ενώ οι Coady και Alex Schmid(1984) περισσότερους από εκατό.²¹

Ο Heywood εντάσσει στη τρομοκρατία την ίδια τη πράξη η οποία εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τις προθέσεις τα κίνητρα και τα θύματά της με αρκετούς τρομοκράτες να θεωρούν τους πολίτες ενός κράτους <<ενόχους>> θεωρώντας ότι είναι ενσωματωμένοι στη δομική καταπίεση που ασκείται σε εθνικό ή παγκόσμιο επίπεδο και τους υπαίτιους στους οποίους συμπεριλαμβάνονται μη κρατικές ομάδες που έχουν ως αυτοσκοπό να υπονομεύσουν τις ενέργειες των κυβερνήσεων και των διεθνών οργανισμών.²²

Αρκετές προσεγγίσεις της τρομοκρατίας τη διαβλέπουν ως επίθεση στις πολιτισμένες και ανθρώπινες αξίες υπό το πρίσμα του “μηδενισμού” ενώ άλλοι ριζοσπάστες αναλυτές υποστηρίζουν πως η αυτή ενδέχεται να συμβάλλει στην επίτευξη της κοινωνικής δικαιοσύνης.²³ Ο Ignatieff (2004)²⁴ κατηγοριοποιεί σε τέσσερα κεφάλαια τη “νέα τρομοκρατία” ως:

¹⁹ Marina Eleftheriadou (2014) Elements of ‘armed non-state actors’Power: The case of al-Qaeda in Yemen, Small Wars & Insurgencies, vol. 25:2, 404-427,p.405

²⁰ Tamar Meisels (2009) Defining terrorism – a typology, Critical Review of International Social and Political Philosophy, 12:3, 331-351,p.332

²¹ Ibid, p.332

²² Heywood Andrew, Διεθνείς Σχέσεις και Πολιτική Στη Παγκόσμια Εποχή, Κριτική, 2013.p.478

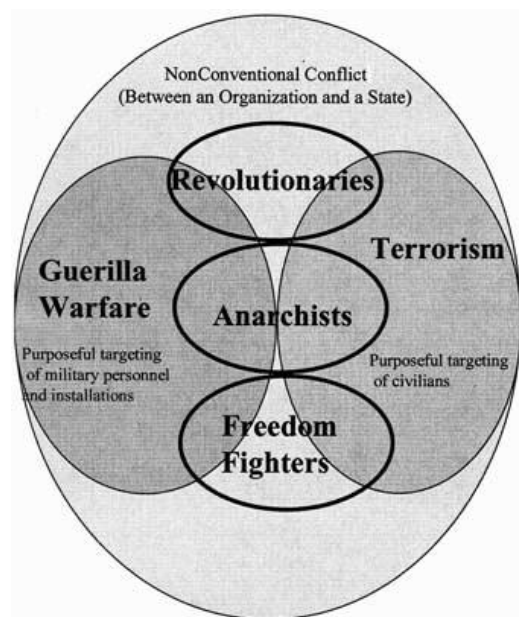
²³ Ibid ,p.479

²⁴ Όπως παρατίθεται στο Heywood ,p.480

- Εξεγερτική τρομοκρατία (ανατροπή κράτους)
- Στοχευόμενη τρομοκρατία (συγκεκριμένος σκοπός)
- Εθνικιστική τρομοκρατία (αποτίναξη αποικιακής εξουσίας)
- Παγκόσμια τρομοκρατία (ταπείνωση παγκόσμιας δύναμης)

Κατά τον Ganor²⁵ εάν μια τρομοκρατική οργάνωση κρύβεται πίσω από το προσωπείο ενός απελευθερωτικού κινήματος αυτό δεν νομιμοποιεί τις ενέργειές του καταρρίπτοντας με αυτό τρόπο το συμπέρασμα “ο τρομοκράτης για κάποιον είναι ο μαχητής της ελευθερίας για κάποιον άλλον”.

Σχεδιάγραμμα 2.4

Πηγή: Boaz Ganor (2002) ,p298

Κατά τον Rudner²⁶ ο “κύκλος τρομοκρατίας” περιλαμβάνει τους παρακάτω επιχειρησιακούς βραχίονες

- Στρατηγικός σχεδιασμός
- Επιστράτευση επιχειρησιακών ακτιβιστών
- Εκπαίδευση
- Χρηματοδότηση και μεταφορά κονδυλίων

²⁵ Boaz Ganor (2002) Defining Terrorism: Is One Man's Terrorist another Man's Freedom Fighter? Police Practice and Research: An International Journal, vol. 3:4,287-304,298

²⁶ Martin Rudner (2013) Al Qaeda's Twenty-Year Strategic Plan: The Current Phase of Global Terror, Studies in Conflict & Terrorism, vol.36:12, 953-980. p.962

- Εφοδιαστική αλυσίδα
- Κατασκοπία, αντικατασκοπία και ασφάλεια
- Τηλεπικοινωνίες
- Προπαγάνδα
- Πυρήνες σε ύπνωση ,ασφαλείς κατοικίες
- Τακτική προετοιμασία
- Αναγνωριστικές επιχειρήσεις
- Επίθεση σε στόχους

2.5 Το Τέταρτο Κύμα

Ο Rapoport διαχωρίζει στην ανάλυση του τη “τρομοκρατία” σε τέσσερα κύματα εκκινώντας από τη δολοφονία του αμερικανού προέδρου McKinley . Το αντικείμενο της παρούσας μελέτης εντάσσεται στο τέταρτο ,αυτό του θρησκευτικού ζήλου όπου επισημαίνει πως τα θρησκευτικά στοιχεία έπαιξαν σημαντικό ρόλο στις σύγχρονες μορφές τρομοκρατίας όπως στους ένοπλους αγώνες των Αρμενίων ,Μακεδόνων ,Ιρλανδών ,Κυπρίων ,Γαλλοκαναδών ,Ισραηλινών και Παλαιστινίων.²⁷ Ορόσημο για τον Ισλαμικό εξτρεμισμό αποτελεί η Ιρανική επανάσταση με τον θρησκευτικό αρχηγό της Ayatollah Khomeini να δηλώνει το 1979 ότι “δεν υπάρχουν σύνορα για το Ισλάμ” εμπνέοντας με αυτό τον τρόπο Σιίτικά κινήματα και οργανώσεις εκτός Ιράν σε χώρες όπως Ιράκ, Σαουδική Αραβία, Κουβέιτ και Λίβανο όπου στη τελευταία οι Σιίτες μιμήθηκαν τακτικές μαρτύρων και δολοφόνων του μεσαίωνα(assassins) εισάγοντας για πρώτη φορά στο χώρο των επιχειρήσεων τους βομβιστές αυτοκτονίας.²⁸ Η σοβιετική εισβολή στο Αφγανιστάν την ίδια χρονιά ενίσχυσε το σθένος των σουνιτών για αντίσταση οι οποίοι προέτρεξαν στο πλευρό των αδελφών τους μετατρέποντας πολλά εδάφη της Σοβιετικής Ένωσης που κατοικούσαν Μουσουλμανικοί πληθυσμοί σε πεδία επαναστάσεων όπως Τσετσενία, Ουζμπεκιστάν, Κιργιστάν, Τατζικιστάν και Αζερμπαϊτζάν.²⁹

Οφείλουμε να διαχωρίσουμε τη τρομοκρατία από τον ανταρτοπόλεμο από το γεγονός ότι η τρομοκρατία μπορεί να αποτελεί ένα παρακλάδι ή υποτομέα του ενός ανταρτοπόλεμου με κοινό σημείο τακτικής των δυο παραπάνω την

²⁷ David Rapoport (2004), Four Waves of modern terrorism,p.61

²⁸ Ibid ,p.62

²⁹ Ibid ,p.62

έμφαση στη διάλυση της δυναμικής αντίστασης του αντιπάλου με την εμπλοκή του σε παρατεταμένη σύγκρουση ως αντιστάθμισμα στη τεχνολογική ,οικονομική και στρατιωτική του ισχύ.³⁰

2.6 Η Δυτική αντιμετώπιση του Ισλάμ

Κατά το Heywood η ανάδυση του πολιτικού Ισλάμ μετά την 9_11 δημιούργησε την εικόνα μιας πολιτισμικής ,κατά βάση σύγκρουσης ,ανάμεσα στο Ισλάμ και στη Δύση και οι υποστηρικτές της θεωρίας για τη <<σύγκρουση των πολιτισμών>> βιαστήκαν να διακηρύξουν ότι αποτελεί σοβαρό πλήγμα για τη πολιτική του 21^{ου} αιώνα.³¹ Η εικόνα που έχει σχηματιστεί για την υποτιθέμενη σύγκρουση έχει δύο πρόσωπα. Στο μεν πρώτο καταγράφεται το πολιτικό Ισλάμ και πιθανόν το ίδιο το Ισλάμ ,ως ακραία αντί-δυτική ,καθώς η Δύση είναι εκτεθειμένη σε μια <<Ισλαμική απειλή>> που πρέπει να παταχθεί όχι μόνο μέσα από την αντιμετώπιση της τρομοκρατίας και της Jihad³² αλλά και από τη διάλυση των <<φονταμενταλιστικών>>³³ ιδεών και δογμάτων και στη μεν δεύτερη εκδοχή της σύγκρουσης ,το Ισλάμ ,και ιδιαίτερα ο αραβικός κόσμος ,είναι ιστορικά το θύμα του δυτικού παρεμβατισμού και της δυτικής χειραγώγησης με ταπεινωτικές και προσβλητικές μορφές <<Ισλαμόφοβίας>>.³⁴

Οι Buruma και Margalit (2004)³⁵ περιγράφουν τον ισλαμισμό ως μορφή αντί-δυτικισμού ο οποίος εναντιώνεται κατά της δυτικής κοινωνίας η οποία πλαισιώνει τη κοσμικότητα ,τον ατομικισμό, το σχετικισμό και γενικότερα αποτελεί ένα μηχανισμό απληστίας και υλισμού ενώ ταυτόχρονα προσφέρει τη προοπτική για οργανική ενότητα ,ηθική βεβαιότητα καθώς και πολιτική και πνευματική ανανέωση.³⁶

³⁰ Heywood Andrew, Διεθνείς Σχέσεις και Πολιτική Στη Παγκόσμια Εποχή, Κριτική, 2013,p.479

³¹ Ibid ,p345

³² Ισλαμικός όρος που κυριολεκτικά σημαίνει μοχθώ ή αγωνίζομαι. Πιο διαδεδομένα είναι συνώνυμοι του όρου ιερός πόλεμος ,γίνεται όμως αντιληπτός ως ένας εσωτερικός αγώνας πίστης. Όπως παρατιθ. Στο Heywood,p.345

³³ Ο Φονταμενταλισμός προέρχεται από τη λατινική λέξη *fundamentum* που σημαίνει θεμέλιο Με βάση τη κεντρική ιδέα του θρησκευτικού φονταμενταλισμού, η θρησκεία δε μπορεί και δε πρέπει να περιορίζεται στην ιδιωτική σφαίρα βρίσκοντας τη κατάλληλη και ύψιστη έκφραση στη πολιτική της λαϊκής κινητοποίησης και κοινωνικής αναγέννησης-όπως παρατίθεται. Στο Heywood p.344 και Οι ισλαμιστές φονταμενταλιστές επιθυμούν την εδραίωση της κυριαρχίας της θρησκείας επί της πολιτικής με την ίδρυση μιας θεοκρατίας που θα κυβερνάται από πνευματικές και όχι από κοσμικές δυνάμεις και θα εφαρμόζει τη σαρία Heywood, 2013.p.346

³⁴ Heywood Andrew, Διεθνείς Σχέσεις και Πολιτική Στη Παγκόσμια Εποχή, Κριτική, 2013.p.345

³⁵ Όπως παρατίθεται στο Heywood ,p.352

³⁶ Ibid, p.352

Η λογική πως το Ισλάμ αποτελεί <<εσωτερική απειλή>> δε προήλθε μέσα από τα τεράστια μουσουλμανικά μεταναστευτικά ρεύματα αλλά προέκυψε κυρίως μετά το 1980 μέσω του πολιτικού χαρακτήρα της μουσουλμανικής ταυτότητας η οποία διαμορφώθηκε από τους μουσουλμάνους μετανάστες δεύτερης γενεάς σε Η.Π.Α και Ε.Ε οι οποίοι ένιωθαν λιγότερο προσκολλημένοι στο πολιτισμό της χώρας καταγωγής τους ενώ ταυτόχρονα βίωναν τη κοινωνική και πολιτισμική περιθωριοποίηση στις χώρες φιλοξενίας τους.³⁷ Ακολούθως ,στη δεκαετία του 1990 η αποτυχία επίλυσης της αραβοϊσραηλινής διένεξης ,η δυτική αδράνεια στη γενοκτονία των βοσνίων μουσουλμάνων και οι μετέπειτα πόλεμοι στο Ιράκ και Αφγανιστάν τροφοδότησαν μια αίσθηση <<ισλαμοφοβίας>>.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: Το νέο είδος ‘Πολέμου’ των Η.Π.Α

3.1 Ορίζοντας τον Πόλεμο

Ορίζοντας τον πόλεμο μπορούμε να δεχθούμε ότι είναι η οργανωμένη βία που ασκείται μεταξύ πολιτικών μονάδων με σκοπό την επιβολή της θέλησης της νικήτριας (ή των νικητριών) επί της ηττημένης (ή των ηττημένων)³⁸ και στρατηγική είναι η σύζευξη μέσων και σκοπών υπό το πρίσμα μιας πραγματικής ή ενδεχόμενης σύγκρουσης στο τρίπτυχο μέσα-σκοποί-αντίπαλος.³⁹ Το ισχύον αμερικανικό δόγμα ως προς την αντιμετώπιση αλλά και ως προς την μέθοδο αντίδρασης(response) στη ‘τρομοκρατία’ κάλυπτε και συνεχίζει μέχρι και σήμερα να καλύπτει τόσο την περίπτωση του προληπτικού πολέμου εάν η επίθεση εναντίων αμερικανικών στόχων είναι θέμα ημερών ή ωρών όσο και αυτή του παρεμποδιστικού εναντίων μιας χώρας που σχεδιάζει να κατασκευάσει ή διαθέτει όπλα μαζικής καταστροφής χωρίς να επίκειται άμεση επίθεση εναντίων των Η.Π.Α.⁴⁰ Εξειδικεύοντας, ο παρεμποδιστικός (preventive war) και ο προληπτικός (pre-emptive war) είναι πόλεμοι που εξαπολύονται κατόπιν εκτίμησης ότι επίκειται εχθρική επίθεση αποσκοπώντας στη ματαίωσή της αποβλέποντας γενικότερα από κοινού στη καταστροφή μιας δυνητικής

³⁷ Heywood Andrew, Διεθνείς Σχέσεις και Πολιτική Στη Παγκόσμια Εποχή, Κριτική, 2013.p.356

³⁸ Κολιόπουλος Κωνσταντίνος, Η Στρατηγική Σκέψη Από Την Αρχαιότητα Έως Σήμερα , Ποιότητα, 2008,p.41

³⁹ Ibid ,p.44

⁴⁰ Ibid ,p.43

απειλής , προτού η απειλή αυτή υλοποιηθεί με τη διαφορά τους να εντοπίζεται στο χρόνο πραγματοποίησης της τελευταίας.⁴¹

Ιστορικό παράδειγμα προληπτικού πολέμου υπήρξε ο Πόλεμος των Έξι ημερών καθότι η κινητοποίηση του Αιγυπτιακού στρατού και ο αιγυπτιακός αποκλεισμός των στενών του Τηράν έπεισαν τους Ισραηλινούς ότι από στιγμή σε στιγμή θα δεχόταν επίθεση.⁴² Ο πόλεμος είναι μια ορθολογική διαδικασία που χρησιμοποιείται ως τελευταία επιλογή και μόνο όταν εξυπηρετεί τα κρατικά συμφέροντα.⁴³ Προληπτικό χτύπημα ή προληπτικός πόλεμος είναι μια στρατιωτική πράξη για την αποτροπή μιας μελλοντικής επίθεσης ,μιας μορφής δηλαδή αυτοάμυνας κατά την οποία η <<αντίδραση προηγείται της δράσης>> μιας εναλλακτικής στις στρατηγικές της αποτροπής, της συγκράτησης και της <<εποικοδομητικής εμπλοκής>>.⁴⁴

3.2 Διάκριση Ανταρτοπόλεμου και Τρομοκρατίας

Ο Αντικειμενικός Σκοπός (ΑΝΣΚ) κάθε επιχείρησης πρέπει να κατευθύνεται προς ένα καθαρά προσδιορισμένο ,αποφασιστικό και πραγματοποιήσιμο σκοπό. Ο στρατιωτικός αυτός σκοπός ,είτε στρατηγικός ,είτε επιχειρησιακός ,είτε τακτικός ,προκύπτει κατευθείαν από τον πολιτικό αντικειμενικό σκοπό του πολέμου.⁴⁵ Σύμφωνα με το ΝΑΤΟ ο ανταρτοπόλεμος θεωρείται ως οι στρατιωτικές και παραστρατιωτικές επιχειρήσεις που διεξάγονται σε κατεχόμενες από τον εχθρό ή και σε εχθρικές περιοχές από άτακτες ,κυρίως ντόπιες δυνάμεις.⁴⁶

Ο ανταρτοπόλεμος προσπαθεί να πλήξει τις ένοπλες δυνάμεις και τα σώματα ασφαλείας του αντιπάλου ως σύνολο ,με τελικό στόχο τη κατοχή του επίμαχου εδάφους ,ενώ η τρομοκρατία συνίσταται σε μεμονωμένα χτυπήματα που στρέφονται εναντίον μη στρατιωτικών στόχων και δεν συνδυάζονται άμεσα με προσπάθεια κατοχής εδάφους.⁴⁷ Η στρατηγική του ανταρτοπόλεμου συνίσταται στην αποκέντρωση δυνάμεων. Μια μορφή σύγκρουσης όπου είναι δύσκολο να καθοριστεί

⁴¹ Κολιόπουλος Κωνσταντίνος, Η Στρατηγική Σκέψη Από Την Αρχαιότητα Έως Σήμερα , Ποιότητα, 2008,ρ,42,43

⁴² Ibid ,p,43

⁴³ Πλατιάς Αθανάσιος& Κολιόπουλος Κωνσταντίνος, Η Τέχνη του Πολέμου του Σουν Τσου, Αθήνα, Διάυλος, 2015,p.42

⁴⁴ Heywood Andrew, Διεθνείς Σχέσεις και Πολιτική Στη Παγκόσμια Εποχή, Κριτική, 2013.p.389

⁴⁵ Κολιόπουλος Κωνσταντίνος, Η Στρατηγική Σκέψη Από Την Αρχαιότητα Έως Σήμερα , Ποιότητα, 2008,ρ,27

⁴⁶ Ibid ,p,265

⁴⁷ Ibid ,p,266

συγκεκριμένο εχθρικό κέντρο βάρους είναι και ο “πόλεμος εναντίον της τρομοκρατίας” με τη χρήση άμεσης προσέγγισης να είναι εκ των πραγμάτων αδύνατη, όπου σε επίπεδο υψηλής στρατηγικής η προσέγγιση όσων πολεμούν τη τρομοκρατία πρέπει να είναι έμμεση σε τακτικό επίπεδο όμως τα αποφασιστικά χτυπήματα επιτυγχάνονται μέσω της άμεσης.⁴⁸

Σήμερα, στα σύγχρονα θέατρα του πολέμου η πλειονότητα των πολεμικών συγκρούσεων που διεξάγονται στο πλανήτη έχει τη μορφή ανταρτοπόλεμου ,ενώ οι κλασσικές πολεμικές συγκρούσεις μεταξύ συμβατικών στρατιωτικών δυνάμεων αποτελούν μειονότητα.⁴⁹

3.3 Μη κρατικοί δρώντες

Αυτό που αποκαλείται <<νέα>>, <<παγκόσμια>> ή <<καταστροφική>> τρομοκρατία αποτελεί τη κύρια απειλή για την ασφάλεια στις αρχές του 21^{ου} αιώνα αναδεικνύοντας το γεγονός ότι στην εποχή της παγκοσμιοποίησης οι μη κρατικοί δρώντες έχουν ενισχυθεί σημαντικά σε βάρος των κρατών.⁵⁰

Ο πρώην υπουργός εξωτερικών των Η.Π.Α William Cohen, είχε δηλώσει “καθώς πλησιάζει ο 21^{ος} αιώνας οι Η.Π.Α αντιμετωπίζουν ένα δυναμικό και ανασφαλές περιβάλλον ασφαλείας”.⁵¹ Κατά τον Γάλλο διανοητή και παρατηρητή της Αμερικής του 19^{ου} αιώνα Αλέξις ντε Τοκβίλ οι δημοκρατίες από τη φύση τους δεν είναι καλά εξοπλισμένες για την άσκηση αποτελεσματικής εξωτερικής πολιτικής.⁵²

Η παγκοσμιοποίηση των διεθνικών-διεθνιστικών φαινομένων όπως η τρομοκρατία αποτελεί πηγή αστάθειας στις διακρατικές σχέσεις.⁵³ <<Κάποια στιγμή πρέπει να

⁴⁸ Κολιόπουλος Κωνσταντίνος, Η Στρατηγική Σκέψη Από Την Αρχαιότητα Έως Σήμερα , Ποιότητα, 2008,p,20,21 και Άμεση προσέγγιση είναι η κατεύθυνση της πολεμικής προσπάθειας με προτεραιότητα το εχθρικό κέντρο βάρους του ισχυρότερου δηλαδή σημείου και έμμεση προσέγγιση εννοείται η παράκαμψη των ισχυρών εχθρικών σημείων και η αποφυγή της κατατριβής των φίλων δυνάμεων(Κολιόπουλος,2008)

⁴⁹ Κολιόπουλος Κωνσταντίνος, Η Στρατηγική Σκέψη Από Την Αρχαιότητα Έως Σήμερα , Ποιότητα, 2008,p,265

⁵⁰ Heywood Andrew, Διεθνείς Σχέσεις και Πολιτική Στη Παγκόσμια Εποχή, Κριτική, 2013.p.475

⁵¹ Μπόση Μαίρη, Ζητήματα Ασφαλείας στη Νέα Τάξη Πραγμάτων, Παπαζήση, 1999,p.27

⁵² Όπως παρατίθεται στον Καιρίδη, p.58

⁵³ Ήφαιστος Παναγιώτης, Ο Πόλεμος και τα αίτια του, Τα πολλά πρόσωπα του ηγεμονισμού και της τρομοκρατίας ,Αθήνα, Ποιότητα, 2009, p.25

αντιμετωπίσεις τα υποβόσκοντα προβλήματα των διεθνών σχέσεων>> ανέφερε υψηλόβαθμος αξιωματούχος της αμερικανικής κυβέρνησης σε ομιλία του στην Αθήνα το 2001 συμπληρώνοντας πως <<ακόμα και μια μεγάλη δύναμη όπως οι Η.Π.Α <<χρειάζεται να λαμβάνει υπ' όψιν τα εθνικά συμφέροντα των άλλων κρατών ,να επικοινωνεί ακόμα και με κράτη που δεν είναι της αρεσκείας της και να ξανασκέφτεται ορισμένα στερεότυπα της εξωτερικής πολιτικής>>. ⁵⁴ Η 9_11 έδωσε το έναυσμα επανεμφάνισης ακραίων νεωτερικών στερεοτύπων και αδιακρίτως ενοχοποιήθηκαν οι πολιτισμοί ,οι θρησκείες και οι παραδόσεις δισεκατομμυρίων ανθρώπων της Μέσης και Άπω Ανατολής. ⁵⁵

Ο <<πόλεμος κατά της τρομοκρατίας >> ο οποίος στους κύκλους των αμερικανικών πολιτικών είχε λεχθεί και ως <<παγκόσμιος πόλεμος κατά της τρομοκρατίας>> παρέπεμπε στις πολεμικές ενέργειες των Η.Π.Α και των συμμαχικών τους δυνάμεων οι οποίες είχαν ως ΑΝΣΚ την εκρίζωση και καταστροφή των υπεύθυνων ομάδων για τη παγκόσμια τρομοκρατία την επομένη της 9/11 βασιζόμενη στη στρατηγική διεξαγωγής <<παρατεταμένου πολέμου>>. ⁵⁶

Για πρώτη φορά στη παγκόσμια ιστορία έχουμε ένα νέο συνδυασμό απειλών , που τίθενται από μη κρατικούς δρώντες ,και ιδιαίτερα από τις τρομοκρατικές ομάδες με τα <<κράτη παρίες>> ⁵⁷ και τις στρατευμένες θεωρίες του ριζοσπαστικού Ισλάμ. ⁵⁸ Οι μη-κρατικοί δρώντες εξισορροπούν την έλλειψη πηγών ανεφοδιασμού χρησιμοποιώντας ως αντίδοτα την επιμονή , τη διαχρονική ελαστικότητα και την ανώτερη θέληση. ⁵⁹

⁵⁴ Ηφαιστος Παναγιώτης, Ο Πόλεμος και τα αίτια του, Τα πολλά πρόσωπα του ηγεμονισμού και της τρομοκρατίας ,Αθήνα, Ποιότητα, 2009, p.27

⁵⁵ Ibid, p.35

⁵⁶ Heywood Andrew, Διεθνείς Σχέσεις και Πολιτική Στη Παγκόσμια Εποχή, Κριτική, 2013.p.385

⁵⁷ << κράτος παρία >>είναι ένα κράτος η εξωτερική πολιτική του οποίου αποτελεί απειλή είτε για τα γειτονικά του είτε για τα άλλα κράτη εξαιτίας της επιθετικής του στόχευσης ,των στρατιωτικών εξοπλισμών ή της σύνδεσής του με τρομοκρατικές ομάδες. Ο όρος είναι αμφιλεγόμενος καθώς οι επικριτές του υποστηρίζουν ότι χρησιμοποιείται επιλεκτικά για να εξυπηρετήσει τα αμερικανικά συμφέροντα και να δικαιολογήσει τις παρεμβάσεις των Η.Π.Α στις υποθέσεις άλλων κρατών. Θεωρείται απλοϊκός καθώς αγνοεί τις περίπλοκες αιτίες που το καθιστούν παρία ,και ότι μπορεί η κατάστασή του να επιδεινωθεί ενισχύοντας την αίσθησή του ότι είναι απομονωμένο από τη διεθνή κοινότητα στο Heywood Andrew, Διεθνείς Σχέσεις και Πολιτική Στη Παγκόσμια Εποχή, Κριτική, 2013.p.387

⁵⁸ Heywood Andrew, Διεθνείς Σχέσεις και Πολιτική Στη Παγκόσμια Εποχή, Κριτική, 2013.p.385

⁵⁹ Marina Eleftheriadou (2014) Elements of 'armed non-state actors'Power: The case of al-Qaeda in Yemen, Small Wars & Insurgencies, vol. 25:2, 404-427,p.406

Το εγχειρίδιο των αμερικανών πεζοναυτών Army/Marine Corps counterinsurgency Field Manual⁶⁰ αναφέρει “οι περισσότεροι εχθροί δεν προσπαθούν να νικήσουν τις Η.Π.Α με συμβατικές επιχειρήσεις. Γνωρίζουν ότι δε μπορούν να ανταγωνιστούν τις δυνάμεις των Η.Π.Α με τέτοιους όρους. Απεναντίας, προσπαθούν να εξαντλήσουν το αμερικανικό εθνικό φρόνημα, αποσκοπώντας στη νίκη υπονομεύοντας τη λαϊκή υποστήριξη” και ο υπουργός άμυνας Donald Rumsfeld σε αρκετές δηλώσεις του τόνισε “*this war will be a war like none other our nation has faced, our opponent is a global network of terrorist organizations and their state sponsors...Even the vocabulary of this war will be different*”.⁶¹

Ο Ganor κατηγοριοποιεί τους δρώντες που στηρίζουν τη τρομοκρατία:⁶²

-states supporting terrorism για τα κράτη που υποστηρίζουν τη τρομοκρατικές ομάδες παρέχοντας ιδεολογική υποστήριξη ,οικονομική και επιχειρησιακή.

-states operating terrorism για τα κράτη που καθοδηγούν και υιοθετούν τρομοκρατικές ενέργειες μέσω άλλων ομάδων .

-states perpetrating terrorism για τα κράτη που εκτελούν ανορθόδοξες ενέργειες μέσω των επίσημων ή παρακρατικών υπηρεσιών ασφαλείας όπως πράκτορες, μυστικές υπηρεσίες με σκοπό να επιτύχουν πολιτικά οφέλη.

Στις πολιτικό-στρατιωτικές προσπάθειες των Η.Π.Α στο “πόλεμο” κατά τις τρομοκρατίας συγκαταλέγεται και η εγκαθίδρυση κοσμικών καθεστώτων.⁶³

3.4 Το Νομικό Πλαίσιο των Η.Π.Α και το Δίκαιο του Πολέμου

Η νομοθετική πολιτική των Η.Π.Α περί τρομοκρατίας σε εθνικό επίπεδο και η στρατηγική τους σε διεθνές έχουν ως σημαντικό σταθμό το κοινό κείμενο που εγκρίθηκε κατά της τρομοκρατίας στο Sharm al Sheikh της Αιγύπτου στη συνάντηση κορυφής των ειρηνοποιών.⁶⁴ Στη διαπάλη όμως μεταξύ Η.Π.Α και τρομοκρατίας δυο νόμοι έχουν ιστορική αξία για να εντοπίσουμε την αμερικανική οπτική όπως ο νόμος Ντ’Αμάτο(5 Αυγούστου) ,από τον ομώνυμο γερουσιαστή ,όπου γίνεται απόπειρα από μέρους της κυβέρνησης των Η.Π.Α να προωθήσουν τη πεποίθηση πως το Ιράν

⁶⁰ Όπως παρατίθεται στον Moghadam(2013),p.468

⁶¹ Όπως παρατίθεται στους Richard Shultz & Andreas Vogt (2003),p.23

⁶² Boaz Ganor (2002) Defining Terrorism: Is One Man's Terrorist another Man's Freedom Fighter? Police Practice and Research: An International Journal, vol. 3:4,287-304,299

⁶³ Afsir Karim (2001) Response to Global Terrorism, Strategic Analysis, vol. 25:9,1071-1074p.1071

⁶⁴ Μπόση Μαίρη, Ζητήματα Ασφαλείας στη Νέα Τάξη Πραγμάτων, Παπαζήση, 1999,p.71

προσπαθεί να αποκτήσει όπλα μαζικής καταστροφής και διάυλους μεταφορές με ταυτόχρονη τη παροχή βοήθειας και ασύλου σε ομάδες που δρουν στα πλαίσια της διεθνούς τρομοκρατίας.⁶⁵ Είχε προηγηθεί στις 15 Απριλίου του ίδιου έτους και ο Νόμος Χέλμς-Μπάρτον ο οποίος στο Άρθρο 3 προέβλεπε κυρώσεις κατά των κρατών που θα συνεχίσουν να διατηρούν οικονομικές και άλλες σχέσεις με “κράτη-τρομοκράτες”⁶⁶ πλην όμως και τα δυο νομοθετικά σχήματα δεν βρήκαν εύκολα χώρες συμμάχους –ιδίως σε ευρωπαϊκό έδαφος- καθώς όταν η οικονομική πολιτική πλήττει ζωτικά συμφέροντα των συμμάχων ,δεν γίνεται αποδεκτή.

Η θεωρία του δίκαιου του πολέμου διαχωρίζεται στο δικαίωμα προσφυγής στο πόλεμο (jus ad bellum) και στο ζήτημα που αφορά τον ορθό τρόπο διεξαγωγής του πολέμου (jus in bello) οι οποίες πολλές φορές αλληλοσυμπληρώνονται αλλά δεν είναι ξεκάθαρο ποιές είναι οι συνθήκες τις οποίες πρέπει να εκπληρώνει ένας πόλεμος για να είναι δίκαιος.⁶⁷ Υπάρχουν πολλές αντικρουόμενες απόψεις στη βιβλιογραφία για το γεγονός ότι η εμπόλεμη πλευρά που μάχεται για δίκαιους λόγους μπορεί να ηττηθεί επειδή μάχεται τηρώντας τους κανόνες και το ζήτημα αυτό έχει τονιστεί στη καταπολέμηση της τρομοκρατίας χαρακτηρίζοντάς το ως “*πρόβλημα των βρόμικων χεριών*” (dirty hands) όπου ο Walzer (2007)⁶⁸ παρουσιάζει το “*σενάριο της ωρολογιακής βόμβας*” στο οποίο ο πολιτικός δίνει εντολή βασανισμού υπόπτου για τρομοκρατία με στόχο την απόσπαση πληροφοριών για να ανευρεθεί ο εκρηκτικός μηχανισμός και να σωθεί η ζωή εκατομμύρια πολιτών.⁶⁹

Ο Elhstain (2003)⁷⁰ υποστηρίζει πως ο <<πόλεμος κατά της τρομοκρατίας>> α) ήτο δίκαιος καθώς διενεργήθηκε ενάντια στην απειλή μιας <<αποκαλυπτικής τρομοκρατίας>> που εξαπολύθηκε δυνητικά προς όλους τους αμερικάνους και εβραίους χωρίς καμία διάκριση μεταξύ εμπολέμων και αμάχων β) η επίθεση το 2001 στο Αφγανιστάν είχε ως αντικειμενικό σκοπό την ανατροπή τους καθεστώτος των Ταλιμπάν το είχε δεσμούς με την ALQ γ) οι Η.Π.Α και οι σύμμαχοί τους διαθέτουν νομιμοποιημένη πηγή εξουσίας καθώς υποστηρίζονται από το NATO ,Ρωσία και

⁶⁵ Μπόση Μαίρη, Ζητήματα Ασφαλείας στη Νέα Τάξη Πραγμάτων, Παπαζήση, 1999,p.72

⁶⁶ Ibid, p.75,340

⁶⁷ Heywood Andrew, Διεθνείς Σχέσεις και Πολιτική Στη Παγκόσμια Εποχή, Κριτική, 2013.p.439

⁶⁸ Όπως παρατίθεται στο Heywood, p.440

⁶⁹ Heywood Andrew, Διεθνείς Σχέσεις και Πολιτική Στη Παγκόσμια Εποχή, Κριτική, 2013.p.441,442

⁷⁰ Όπως παρατίθεται στο Heywood ,p.441

Κίνα δ) οι τρομοκράτες της 9_11 δεν ήτο δυνατό να εξουδετερωθούν από τη τρομοκρατία. Στον αντίλογο οι επικριτές του πολέμου δεν θεωρούν ότι πληρούσε τις προϋποθέσεις του δικαίου του πολέμου καθώς σε αντίθεση με τον Πόλεμο του Κόλπου το 1991 η επέμβαση στο Αφγανιστάν δεν έλαβε έγκριση από το Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ.⁷¹ Μετά την 9_11 το ΝΑΤΟ για πρώτη φορά από την ίδρυσή του υποχρεώθηκε στην ενεργοποίηση του άρθρου 5.⁷²

Ισχυρή υποστήριξη απολάμβανε η απόφαση για χρήση στρατιωτικών δυνάμεων με μαζική όμως ανταπόκριση για μια πολλαπλή προσέγγιση στην αντιμετώπιση της τρομοκρατίας ,με ενίσχυση του Διεθνούς Δικαίου του ΟΗΕ , την εμπλοκή πολλών χωρών στη μάχη αυτή και τη παροχή μεγαλύτερης ανθρωπιστικής και αναπτυξιακής βοήθειας απορρίπτοντας ταυτόχρονα τη θεωρία για τη σύγκρουση των πολιτισμών μεταξύ δύσης και Ισλάμ με την αμερικανική άποψη στο 95% να βρίσκεται κοντά σε αυτή των Ευρωπαίων πολιτών παρά με τη πλευρά της δημοσιογραφικής κάλυψης των γεγονότων.⁷³

3.5 Θεωρία της Στρατηγικής

Στρατηγική είναι η σύζευξη μέσων και σκοπών υπό το πρίσμα μιας πραγματικής ή ενδεχόμενης σύγκρουσης στο τρίπτυχο μέσα-σκοποί-αντίπαλος και όταν χρησιμοποιούνται όλα τα διαθέσιμα μέσα ενός κράτους- στρατιωτικών ,οικονομικών και διπλωματικών-για την επίτευξη των πολιτικών ενός κράτους ενόψει πραγματικής ή ενδεχόμενης σύγκρουσης ονομάζεται υψηλή στρατηγική (grand strategy).⁷⁴ Ως υψηλή στρατηγική μπορεί να εκληφθεί η απάντηση ενός κράτους σε συγκεκριμένες απειλές κατά της ασφάλειας του . Συνεπώς , μια υψηλή στρατηγική πρέπει να εντοπίζει πιθανές απειλές και να προσδιορίζει τα κατάλληλα πολιτικά και άλλα μέσα αντιμετώπισής τους.⁷⁵

Σύμφωνα με τον Liddel Hart ο ρόλος της υψηλής στρατηγικής είναι να συντονίζει και να διευθύνει όλες τις πηγές ενός έθνους ή ομάδας εθνών ,προς τη κατεύθυνση

⁷¹ Όπως παρατίθεται στο Heywood ,p.441

⁷² Η δέσμευση των κρατών μελών του Οργανισμού να θεωρήσουν οποιαδήποτε «Ενοπλη Επίθεση» προς σύμμαχο κράτος ως επίθεση εναντίον όλων των μελών του και να δράσουν αναλόγως.

⁷³ Mary Buckley and Rick Fawn (2004), Global Responses to Terrorism 9/11, Afghanistan and beyond, Routledge,p54

⁷⁴ Πλατιάς Αθανάσιος& Κολιόπουλος Κωνσταντίνος, Η Τέχνη του Πολέμου του Σουν Τσου, Αθήνα, Δίαιλος, 2015.p.64

⁷⁵ Ibid,p.64

επίτευξης του πολιτικού σκοπού του πολέμου: του σκοπού που καθορίζεται από τη θεμελιώδη πολιτική.⁷⁶ Οι Πλατιάς & Κολιόπουλος επικαλούμενοι τον Σουν Τσου τόνισαν τη σημασία της εσωτερικής νομιμοποίησης σε μια εποχή και σε ένα πολιτικό πλαίσιο όπου η κοινή γνώμη ελάχιστο ρόλο έπαιξε στη διαμόρφωση της “κρατικής” υψηλής στρατηγικής. Κατά τη διάρκεια του Β΄ Παγκοσμίου πολέμου οι Η.Π.Α εναντίων της Ιαπωνίας προέβησαν σε τεράστια κινητοποίηση του δυναμικού τους ,έμφυχου και άψυχου , αποφασισμένες να επιτύχουν την άνευ όρων παράδοση του αντιπάλου ,ανεξαρτήτως κόστους ενώ αντίθετα στο πόλεμο του Βιετνάμ η εφαρμογή της αμερικανικής στρατιωτικής ισχύος έγινε διστακτικά και με μεγάλη επιφύλαξη για το κόστος από το Πρόεδρο Johnson.⁷⁷ Η αυτογνωσία η “ στρατηγική ενδοσκόπηση” δηλαδή είναι το πρώτο βήμα στην ανάλυση του στρατηγικού περιβάλλοντος.⁷⁸

3.6 Το Δόγμα Bush

Κατά τον Παπασωτηρίου η διαμόρφωση της υψηλής στρατηγικής μια δύναμης συνεπάγεται τη διαπίστωση των μακροπρόθεσμων εθνικών συμφερόντων της, την όσο το δυνατό πιο αντικειμενική εκτίμηση του διεθνούς περιβάλλοντος , την υιοθέτηση των μέσων για να επιτευχθούν οι πολιτικοί στόχοι αλλά και την ιεράρχηση αυτών και τις πιθανές απειλές που μπορούν να προκύψουν για τα εθνικά συμφέροντα.⁷⁹ Στη διάρκεια του ψυχρού πολέμου όλοι οι πρόεδροι των Η.Π.Α (Τρούμαν, Νίξον, Κέννεντι) συνόδευαν με τα ονόματά τους την εξωτερική πολιτική και την εθνική ασφάλεια που θα ακολουθούσαν στη θητεία τους. Η μεγάλη όμως διαφορά στο δόγμα Bush (Bush doctrine) έγκειται στο γεγονός όλες οι προηγούμενες ήταν ευθυγραμμισμένες με το αμυντικό σκεπτικό της αποτροπής και της ανάσχεσης(containment).⁸⁰

Οι νέο-συντηρητικές ιδέες⁸¹ άσκησαν σημαντική επιρροή στη Προεδρία του Bush μετά την 9_11 με τις οποίες οι Η.Π.Α απέβλεπαν στην ενίσχυση της << φιλόανθρωπης

⁷⁶ Όπως παρατίθεται στους Πλατιάς& Κολιόπουλος , 2015,p.65

⁷⁷ Πλατιάς Αθανάσιος& Κολιόπουλος Κωνσταντίνος, Η Τέχνη του Πολέμου του Σουν Τσου, Αθήνα, Διάυλος, 2015,p.67

⁷⁸ Ibid, p.36

⁷⁹ Χαράλαμπος Παπασωτηρίου ,Αμερικανικό πολιτικό σύστημα και εξωτερική πολιτική,2002,p.113

⁸⁰ Richard Shultz & Andreas Vogt (2003) it's war! Fighting post-11 September Global terrorism through a doctrine of preemption, Terrorism and Political Violence, 15:1, 1-30,p.24

⁸¹ Ο νεοσυντηρητισμός είναι μια προσέγγιση στην εξωτερική πολιτική που είχε στόχο να εκμεταλλευτούν οι Η.Π.Α την άνευ προηγουμένου υπεροπλία τους σε έναν μονοπολικό κόσμο. Είναι συνδυασμός της κοσμοθεωρίας του νεοριγκανισμού στην οποία το <<καλό>> (Η.Π.Α) συγκρούεται με το <<κακό>> (τα κράτη παρίες με τις τρομοκρατικές ομάδες τους) και του

παγκόσμιας ηγεμονίας τους >> μέσα από την οικοδόμηση στρατιωτικής ισχύος με αδιαμφισβήτητη υπεροπλία και ταυτόχρονη πολιτική εκδημοκρατισμού σε παγκόσμια κλίμακα δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στη μέση Ανατολή.⁸² Υιοθετήθηκε το Δόγμα Bush σύμφωνα με το οποίο οι Η.Π.Α έχουν το δικαίωμα να αντιμετωπίζουν κράτη που προστατεύουν ή στηρίζουν τρομοκράτες με πρώτη ενέργεια την επίθεση στο Αφγανιστάν όπου το καθεστώς των Ταλιμπάν ανετράπη εντός ολίγων εβδομάδων και τον Ιανουάριο του 2002 ο Πρόεδρος Bush ενέταξε το Ιράκ, το Ιράν και τη Βόρεια Κορέα στον <<άξονα του κακού>> προσθέτοντας στη συνέχεια τη Κούβα, τη Συρία και τη Λιβύη.⁸³

Υπαγόρευε ότι η συνδυασμένη απειλή που έθεταν τα <<κράτη παρίες>> και τα όπλα μαζικής καταστροφής θα αντιμετωπιζόταν στον μέλλον μέσα από τη διενέργεια προληπτικού πολέμου και την αλλαγή καθεστώτων.⁸⁴ Στη διακήρυξη του στο κογκρέσο ο Αμερικανός Πρόεδρος George.w Bush ,εννέα ημέρες μετά την 9_11 δήλωνε “ο πόλεμος μας εναντίον της τρομοκρατίας ξεκινάει με την *al-Qaeda* και δε τελειώνει εκεί. Δε θα τελειώσει μέχρι κάθε τρομοκρατική οργάνωση παγκόσμιας εμβέλειας να εντοπισθεί και να ηττηθεί”.⁸⁵

Από το 2002 μέχρι και τα τέλη του 2003 η κυβέρνηση Bush απολάμβανε υψηλά ποσοστά αποδοχής για τους χειρισμούς και την αντιμετώπιση της τρομοκρατίας μέχρι την επέμβαση στο Ιράκ όπου αυτό άρχισε να αλλάζει δραματικά και από το Φεβρουάριο του 2004 που βρισκονταν στο 65% μειώθηκε στο 51% έως τον Αύγουστο του 2005.⁸⁶ Τη χρονιά που ακολούθησε την 9_11 το αμερικανικό κοινό θεωρούσε πως στόχοι τρομοκρατικών επιθέσεων αποτελούν τα δημόσια και ιδιωτικά κτίρια, τα εθνικά μνημεία, τα φράγματα, τα πυρηνικά εργοστάσια, τα γήπεδα, οι γέφυρες και οι δεξαμενές καυσίμων. Επιπλέον, η κοινή γνώμη ήταν διχασμένη για

<<σκληρού ουίλσιανισμού με στόχο την εξάπλωση του αμερικανικού τύπου δημοκρατίας σε ολόκληρο τον κόσμο μέσα από μια διαδικασία αλλαγής καθεστώτων ακόμα και με στρατιωτικά μέσα εάν αυτό κριθεί απαραίτητο στο Heywood Andrew, Διεθνείς Σχέσεις και Πολιτική Στη Παγκόσμια Εποχή, Κριτική, 2013. p. 390

⁸² Heywood Andrew, Διεθνείς Σχέσεις και Πολιτική Στη Παγκόσμια Εποχή, Κριτική, 2013. p.386

⁸³ Ibid.p.386

⁸⁴ Ibid .p.465

⁸⁵ Charles Tilly, Terror, Terrorism, Terrorists *Sociological Theory*, Vol. 22, No. 1, Theories of Terrorism: A Symposium. (Mar., 2004), pp.5-13, Stable URL: <http://links.jstor.org/sici?sici=0735-2751%28200403%2922%3A1%3C5%3ATTT%3E2.0.CO%3B2-R.p.5>

⁸⁶ Brigitte L. Nacos, Yaeli Bloch-Elkon & Robert Y. Shapiro (2007) Prevention of Terrorism in Post-9/11 America: News Coverage, Public Perceptions, and the Politics of Homeland Security, *Terrorism and Political Violence*, vol. 20:1, 1-25, p14

ποια μέτρα έπρεπε να λάβει η κυβέρνηση για να τους προστατέψει από τη χρήση «έξυπνης βόμβας»(dirty bomb)⁸⁷ και το καλοκαίρι του 2005 πάλι το 50% θεωρούσε πως η πολιτική εσωτερικής ασφάλειας δεν είχε λάβει αρκετά μέτρα για τη πρόληψη απόκτησης από μέρους των τρομοκρατών πυρηνικής βόμβας ή μέρους των υλικών κατασκευής της.

3.7 Η στρατηγική των Η.Π.Α στο νέο πεδίο σύγκρουσης

3.7.1 Εθνική Στρατηγική και Επέμβαση στο Αφγανιστάν

Η Εθνική Στρατηγική Ασφαλείας των Η.Π.Α η οποία ανακοινώθηκε το Σεπτέμβριο του 2002 περιελάμβανε στη διακήρυξή της ζητήματα που αφορούσαν την ανθρώπινη αξιοπρέπεια ,ενδυνάμωση συμμαχιών για την ήττα της παγκόσμιας τρομοκρατίας , πρόληψη για απειλή χτυπήματος των Η.Π.Α από όπλα μαζικής καταστροφής (WMD) ,απομόνωση περιφερειακών συγκρούσεων ,προώθηση της ελεύθερης αγοράς και του ελεύθερου εμπορίου , δημοκρατικοί θεσμοί και προσαρμογή της εθνικής ασφάλειας για την αντιμετώπιση των προκλήσεων του 21^{ου} αιώνα.⁸⁸

Ο πόλεμος του Αφγανιστάν έχει εξαιρετική σημασία και καθίσταται μοναδικός γιατί από τις επτά Οκτωβρίου 2001 με την έναρξη της επιχείρησης “Enduring Freedom” έως τις 22 Δεκεμβρίου όπου και κατέρρευσε το καθεστώς το ταλιμπάν και εν συνεχεία εγκαθιδρύθηκε η κυβέρνηση του Hamid Karzai χρησιμοποιήθηκαν λιγότερο από 3,000 επίλεκτες επίγειες δυνάμεις του αμερικανικού στρατού ,υποστηριζόμενες από μερικές εκατοντάδες συμμαχικές δυνάμεις και από υψηλή αεροπορική τεχνολογία.⁸⁹ Υπολογίζεται ότι συμμετείχαν επτά διαφορετικοί τύποι ειδικών δυνάμεων στους τρεις πρώτους μήνες των επιχειρήσεων κατά χώρα (US)Green Berets, Navy Seals, Delta Force,(UK) Special Air Service και Special Boat Service και η Αυστραλοί και η Νεοζηλανδική SAS.⁹⁰ Υπεύθυνος για τη διεξαγωγή των επιχειρήσεων ήταν ο στρατηγός των Η.Π.Α Tommy Franks (us central command) με την εκστρατεία να περιλαμβάνει δύο φάσεις αρχικά την Phase I όπου ο

⁸⁷ Brigitte L. Nacos , Yaeli Bloch-Elkon & Robert Y. Shapiro (2007) Prevention of Terrorism in Post-9/11 America: News Coverage, Public Perceptions, and the Politics of Homeland Security, Terrorism and Political Violence, vol. 20:1, 1-25,p14

⁸⁸ Andrew T.H Tan(2009), U.S. Strategy Against Global Terrorism How It Evolved, Why It Failed, and Where It is Headed palgrave macmillan,p.118

⁸⁹ Alastair Finlan (2003) Warfare by other means: Special Forces, terrorism and grand Strategy, Small Wars & Insurgencies, 14:1, 92-108,p.96

⁹⁰ Ibid.,p.96

αντικειμενικός σκοπός επετεύχθη με την καταδρομική επίθεση στις εγκαταστάσεις του Μουλά Ομάρ στις 20 Οκτωβρίου και εν συνεχεία στη Phase II με συντονισμένους αεροπορικούς βομβαρδισμούς πέτυχαν θεαματικά αποτελέσματα στο έδαφος⁹¹ και άνοιξαν το δρόμο για την προώθηση της Βόρειας Συμμαχίας.⁹² Επιπλέον, οι ειδικές δυνάμεις αξιοποιήθηκαν αργότερα στη καταστολή εξεγέρσεων σε φυλακές αλλά και στην ανεύρεση ανταρτών σε σπηλιές.

3.7.2 Εσωτερική Ασφάλεια

Η αντιτρομοκρατική στρατηγική των Η.Π.Α για την εσωτερική ασφάλεια περιελάμβανε τις προεδρικές οδηγίες (Presidential directives) 39 και 62 οι οποίες υπογράμμιζαν τη πολιτική τους. Η πρώτη αναφερόταν στη πρόληψη ,καταστολή αλλά και στη παροχή βοήθειας για τη σύλληψη ατόμων που εμπλέκονται σε τρομοκρατικές ενέργειες και η δεύτερη σε μια ποιο συστηματική προσέγγιση στις προκλήσεις της τρομοκρατίας.⁹³ Επιπρόσθετα ,δημιουργήθηκε το υπουργείο για την εσωτερική ασφάλεια (Department of Homeland Security) με τριπλή αποστολή:

- 1) Πρόληψη για τρομοκρατικές επιθέσεις εντός των Η.Π.Α
- 2) Μείωση της ευαλωτότητας (vulnerability) της χώρας απέναντι στους τρομοκράτες
- 3) Ελαχιστοποίηση ζημιών και βοήθεια για ανάκαμψη

3.7.3 Μυστικές Υπηρεσίες

Οι αμερικανικές υπηρεσίες πληροφοριών έμαθαν τη σωστή ονομασία της οργάνωσης του Οσάμα Μπίν Λάντεν ένα μήνα μετά τη καταστροφή των αμερικανικών διπλωματικών στόχων στην Ανατολική Αφρική τον Αύγουστο του 1998.⁹⁴

Όσο όμως οι τρομοκράτες προσαρμόζουν τη στρατηγική και τις τακτικές τους ακολούθως και οι υπηρεσίες ασφαλείας και πληροφοριών αντιδρούν αναλόγως με τη σειρά τους στα νέα δεδομένα ενισχύοντας τη διεισδυτικότητα όπως η CIA η οποία το Νοέμβριο του 2002 κατόρθωσε με τη χρήση μη επανδρωμένου αεροσκάφους Predator να προχωρήσει στην εκτόξευση πυραύλου τύπου Hellfire με αποτέλεσμα την

⁹¹ Παρατηρήθηκε αυξημένη δυσανεξία από πλευράς ΜΜΕ ως προς τη κάλυψη των παράπλευρων απολειών

⁹² Alastair Finlan (2003) Warfare by other means: Special Forces, terrorism and grand Strategy, Small Wars & Insurgencies, 14:1, 92-108,p.96

⁹³ Prasad P. Rane (2007) NATO's Counter-Terrorism Strategies in Afghanistan, Strategic Analysis, 31:1, 73-91,p.75

⁹⁴ Rohan Gunaratna, Αλ Κάιντα Το Παγκόσμιο Δίκτυο του Τρόμου, Σύγχρονοι Ορίζοντες ,2004, p.39

εξόντωση του Αλί αλ Χαρτί –είχε εντοπιστεί με τη ομάδα του να κατευθύνεται προς τη Βόρεια Υεμένη- βασικού στελέχους της Αλ Κάιντα και ιθύνων νου της επίθεσης στο USS Cole.⁹⁵

Το πρώτο διάστημα μετά την 9_11 οι αμερικανικές αλλά και οι υπόλοιπες δυτικές μυστικές υπηρεσίες σημείωσαν θεαματικές ως προς τη παροχή και ανάλυση πληροφοριών σχετικά με την απειλή της al-Qaeda. Αντίθετα, η ακαδημαϊκή ανάλυση και κατ' επέκταση η πολιτική, παρουσίασε μια τελείως διαφορετική οπτική των δεδομένων αγγίζοντας τα όρια της παρερμηνείας.⁹⁶ Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί το ερώτημα της εξεταστικής επιτροπής για την 9_11 *''when was al-Qaeda born''* στο οποίο δόθηκαν έξι διαφορετικές απαντήσεις ενώ ταυτόχρονα αγνοήθηκε το γεγονός ότι οι μυστικές υπηρεσίες των αραβικών χωρών διέθεταν πλούσιο και χρησιμότερο πληροφοριακό υλικό καθώς οι κυβερνήσεις τους αντιμετώπιζαν τουλάχιστον δυο δεκαετίες τους τζιχαντιστές.⁹⁷

3.7.4 Στρατιωτική Συνδρομή και Ένοπλες Δυνάμεις των Η.Π.Α

Η αμερικανική στρατιωτική συνδρομή περιελάμβανε στο στρατηγικό της σχεδιασμό τη παροχή βοήθειας σε μουσουλμανικά κράτη με σκοπό την ενίσχυση της εθνικής τους κυριαρχίας , διπλωματική αναγνώριση ως επιβράβευση ,ενδυνάμωση συμμαχικών δεσμών ,ανάπτυξη των δομών ,υποστήριξη σε ζωτικής σημασίας τμήματα όπως σίτιση ,μεταφορικά μέσα ,υγειονομική περίθαλψη και σχολική εκπαίδευση.⁹⁸

Οι αεροπορικές δυνάμεις διέθεταν βομβαρδιστικά B-1,B-2 και B-52, αεροπλανοφόρα τα οποία μετέφεραν αεροσκάφη τύπου F-14 και F/A-18 και πύραυλοι οι οποίοι εκτοξεύονταν από αμερικανικά και βρετανικά καταδρομικά πλοία και υποβρύχια.⁹⁹

⁹⁵ Rohan Gunaratna, Αλ Κάιντα Το Παγκόσμιο Δίκτυο του Τρόμου, Σύγχρονοι Ορίζοντες ,2004, p.38

⁹⁶ Walid Phares ,(2005),Future Jihad, Terrorist strategies against America, palgrave macmillan,p.129,130

⁹⁷ Ibid,p.130

⁹⁸ Karen A. Feste (2011), America Responds to Terrorism Conflict Resolution Strategies of Clinton, Bush, and Obama, Palgrave Macmillan ,p.67

⁹⁹ Prasad P. Rane (2007) NATO's Counter-Terrorism Strategies in Afghanistan,Strategic Analysis, 31:1, 73-91,p.78

Πίνακας 3.7.4a U.S. Foreign Economic and Military Aid to Selected Middle East and Islamic Countries

Year	Israel	Egypt	Jordan	Afghanistan	Iraq	Pakistan
1990	2987	2197	74			506
1991	3659	2085	52			96
1992	3000	2195	21			
1993	3000	2050	75			3
1994	3000	1907	144			49
1995	3000	2276	96			17
2000	3864	2076	448	54	1	24
2004	2722	1958	638	2032	8673	441
2005	2513	1563	683	2252	7773	757
2006	2544	1787	562	3740	9851	957
2007	2508	1972	560	5816	8193	977

Note: Expressed in millions of dollars where 13,600 represents 13,600,000,000; Z means less than 500,000.

Sources: Statistical Abstract of the United States (www.census.gov/prod/1/gen95statab/intrade.pdf); and www.census.gov/compendia/statab/2010/tables/10s1261.pdf. Και Karen A. Feste (2011), America Responds to Terrorism Conflict Resolution Strategies of Clinton, Bush, and Obama, palgrave macmillan, p.67

Η στρατηγική της στρατιωτικής διοίκησης το 2006¹⁰⁰ εστίαζε στην επίτευξη 6 αντικειμενικών σκοπών:

- 1) Στέρηση των τρομοκρατών από τα απαραίτητα για αυτούς μέσα για να επιχειρούν και να επιβιώνουν όπως ο εντοπισμός παγκόσμιων συνδέσμων μεταξύ των τρομοκρατικών δικτύων.
- 2) Εμπλοκή συμμαχικών κρατών στη μάχη κατά των τρομοκρατών οι οποίοι βρίσκονται μέσα στα σύνορά τους.
- 3) Αποτροπή πολλαπλασιασμού ,όπλων μαζικής καταστροφής, επανάκτηση και εξάλειψη μη ελεγχόμενου υλικού και αύξηση της δυνατότητας διαχείρισης κρίσεων.
- 4) Ολοκληρωτική νίκη των τρομοκρατών και των οργανώσεων τους.
- 5) Αντιμετώπιση κρατικών και μη-κρατικών δρώντων που υποστηρίζουν τρομοκρατικές ομάδες σε συντονισμό και άμεση συνεργασία όλων των κυβερνητικών υπηρεσιών των Η.Π.Α με αυτές των σύμμαχων χωρών.
- 6) Προσπάθεια για εγκαθίδρυση συνθηκών αντί-ιδεολογικής συμπεριφοράς απέναντι στη τρομοκρατία.
- 7) Επιθετικές ενέργειες εναντίων των τρομοκρατών και της αποτελεσματικότητας να επιχειρούν στις βάσεις τους ή στο εξωτερικό.
- 8) Υποστήριξη των Μουσουλμανικών πληθυσμών να αποκηρύξουν την εξτρεμιστική βία και να πεισθούν πως δεν είναι ο ορθός αλλά και νόμιμος δρόμος για την επίτευξη πολιτικών στόχων και να αναδειχθεί ως επιβλαβής για τις Μουσουλμανικές κοινότητες.

¹⁰⁰ Chairman of the Joint Chiefs of Staff ,Washington, DC 20318National Military Strategic Plan for the War on Terrorism, 2006,p.6,7,19,20

Πίνακας 3.7.4b U.S. Military Troops in Selected Middle East Arab Countries:1990–2010 Year

	<i>U.S. troops in Saudi Arabia</i>	<i>U.S. troops in Afghanistan*</i>	<i>U.S. troops in Iraq*</i>
December 1990	527,000		
September 1991	14,617		
September 1992	1,801		
September 1993	950		
September 1994	710		
September 1995	1,077		
September 1996	1,587		
September 1997	1,722		
September 1998	4,873		
September 1999	5,552		
September 2000	5,009		
September 2001	5,233		
September 2002	776	5,200	
September 2003	385	10,400	67,700
September 2004	235	15,200	130,600
September 2005	258	19,100	143,800
September 2006	282	20,400	141,100
September 2007	243	23,700	148,300
September 2008	284	30,100	157,800
September 2009	269	50,700	135,600
September 2010	239	63,500	88,300

Sources: Statistical Information Analysis Division, Department of Defense (siadapp.dmdc.osd.mil), Belasco, (2009), *Oxford Companion to U.S. Military History* (2000). Καί Karen A. Feste (2011), *America Responds to Terrorism Conflict Resolution Strategies of Clinton, Bush, and Obama*, Palgrave Macmillan, p.69

3.7.5 Ήπια Ισχύς και Διπλωματία

Η διπλωματία έπαιξε ζωτικό ρόλο καθώς μέχρι το 2002 στη συμμαχία προστέθηκαν ακόμα 68 έθνη με 27 από αυτά να εκπροσωπούνται στη κεντρική διοίκηση (CENTCOM). Σημαντικότερη, κατά την άποψή μου, επιτυχία των κυβερνήσεων Bush στις διπλωματικές προσπάθειες υπήρξε η έγκριση από τη κυβέρνηση της Σαουδικής Αραβίας για χρήση της αεροπορικής βάσης Prince Sultan Air Base όπου έδρευε η Combined Air Operations Centre.¹⁰¹

Οι δυτικές κυβερνήσεις τους πρώτους τέσσερις μήνες μετά την επίθεση σε Νέα Υόρκη και Ουάσιγκτον προχώρησαν στο άμεσο πάγωμα 150.000.000 δολαρίων σε Ευρώπη και Αμερική τα οποία αποτελούσαν πηγή χρηματοδότησης τρομοκρατικών ομάδων αναδεικνύοντας το εύρος τη προσβασιμότητας σε πόρους που είχαν στη διάθεσή τους τα μέλη στις φιλελεύθερες δημοκρατίες.¹⁰²

3.7.6 Τακτικές αποτυχίες

Στις τακτικές αποτυχίες¹⁰³ των Η.Π.Α στο <<πόλεμο κατά της τρομοκρατίας>> καταλογίζονται η αρχική ανάπτυξη περιορισμένης δύναμης του αμερικανικού

¹⁰¹ Prasad P. Rane (2007) NATO's Counter-Terrorism Strategies in Afghanistan, *Strategic Analysis*, 31:1, 73-91, p.79

¹⁰² Rohan Gunaratna, *Αλ Κάιντα Το Παγκόσμιο Δίκτυο του Τρόμου, Σύγχρονοι Ορίζοντες*, 2004, p.37

¹⁰³ Andrew Heywood, *Διεθνείς Σχέσεις και πολιτική στη Παγκόσμια Εποχή*, 2003, p.386

στρατού στο Ιράκ το 2003, η απουσία επιλογών εξόδου και τακτικής υποχώρησης εφόσον οι αντικειμενικοί σκοποί αποδεικνύονταν πιο δύσκολοι απ' ότι αναμενόταν, ανυπαρξία ξεκάθαρα σχεδιασμού πριν από την εκστρατεία για τη μετά Saddam εποχή, απόσπαση σημαντικών πόρων από το μέτωπο του Αφγανιστάν με συνέπεια νέο κύμα εξεγέρσεων από τους Ταλιμπάν. Ως προς τη στρατηγική προσέγγιση οι Η.Π.Α υπερεκτίμησαν την αποτελεσματικότητα της στρατιωτικής ισχύος τους –όπως και στη περίπτωση του Βιετνάμ- όπου οι τακτικές ανταρτοπόλεμου αποδείχθηκαν εξαιρετικά αποτελεσματικές ενάντια σ' έναν άρτια εξοπλισμένο στρατό, η στρατηγική του <<εκδημοκρατισμού από πάνω>> αποδείχθηκε στη πράξη “απλοϊκή και αφελής” γιατί αγνοούσε τις δυσκολίες της <<οικοδόμησης των εθνών>> και την ύπαρξη δημοκρατικής κουλτούρας που θεωρείται προαπαιτούμενο για εδραίωση της δημοκρατίας με δεδομένο το επίπεδο της κοινωνικοοικονομικής ανάπτυξης.¹⁰⁴

Οι Η.Π.Α αντιμετώπισαν σοβαρές οικονομικές απώλειες για τη πολυετή διατήρηση των στρατιωτικών τους δυνάμεων στο Ιρακινό έδαφος. Σε αντίθεση με το πρώτο πόλεμο του Κόλπου(1991) οι τότε σύμμαχοι των Η.Π.Α εγκρίναν σημαντικά κονδύλια στους προϋπολογισμούς τους για να συνδράμουν στην εκστρατεία σε σχέση με το 2003 όπου Γερμανία και Ιαπωνία αρνήθηκαν να συνδράμουν οικονομικά και αποστασιοποιήθηκαν.¹⁰⁵

3.7.7 Η περίπτωση του Ιράκ

Ενώ οι βάσεις των ταλιμπάν κατέρρεαν η μια μετά την άλλη στο τραπέζι των επιχειρήσεων παρουσίαζε έντονο ενδιαφέρον το Ιράκ για πολλούς αξιωματούχους της κυβέρνησης Bush οι οποίοι πίστευαν πως ο Saddam Hussein όχι μόνο επιθυμεί να κατασκευάσει όπλα μαζικής καταστροφής για τη μπάαθικη κυβέρνησή του αλλά και για να προχωρήσει σε διανομή σε τρομοκρατικές οργανώσεις εχθρικές προς τις Η.Π.Α και τη δύση γενικότερα.¹⁰⁶ Εμφανίστηκαν δύο τάσεις στη πρώτη κυβέρνηση Bush, αυτή του υπουργού εξωτερικών Collin Powell και των υφισταμένων του, υπέρ μιας αναθεωρημένης πολιτικής Clinton η οποία θα προέβλεπε “έξυπνες κυρώσεις” όπου θα αίρονταν οι περισσότεροι έλεγχοι κεφαλαίων για να βοηθηθεί ο ιρακινός

¹⁰⁴ Andrew Heywood, Διεθνείς Σχέσεις και πολιτική στη Παγκόσμια Εποχή, 2003.p387

¹⁰⁵ Brynjar Lia & Thomas Hegghammer (2004) Jihadi Strategic Studies: The Alleged Al Qaida Policy Study Preceding the Madrid Bombings, Studies in Conflict & Terrorism, vol.27:5, 355-375.p.363

¹⁰⁶ Richard Shultz & Andreas Vogt (2003) it's war! Fighting post-11 September Global terrorism through a doctrine of preemption, Terrorism and Political Violence, 15:1, 1-30.p.24

λαός ενώ ταυτόχρονα θα ελέγχονταν διεξοδικά ο ιρακινός στρατός με επιχειρήσεις κατά WMD καθώς και η πάταξη του λαθρεμπορίου διαμέσου Ιορδανίας, Τουρκίας και Ιράν και αυτή του υπουργού άμυνας Rumsfeld με τον υφυπουργό του Paul Wolfowitz οι οποίοι επιθυμούσαν και ήθελαν την άμεση απομάκρυνση του Saddam από τη θέση του. Η πολιτική Clinton για αυτούς δεν υπήρχε ως επιλογή γιατί θεωρούσαν πως εφόσον απέτυχε στο παρελθόν δεν είχε καμία ελπίδα να πετύχει τώρα.¹⁰⁷

Το κίνημα Anbar Awakening (ξύπνημα Anbar) ή Sahwa στα τέλη του 2006 συνέβαλε καθοριστικά στην αντιμετώπιση της al-Qaeda. Αρκετοί αρχηγοί φυλών συνεργάστηκαν ανοιχτά με τις συμμαχικές δυνάμεις ,έλαβαν μέρος στη νεοσύστατη Ιρακινή κυβέρνηση ως τμήμα του συμβουλίου Sahwa (SahwaCouncil) και συνεπικουρούσαν ενεργά στη κυβερνητική πολιτοφυλακή με την ονομασία Υιοί του Ιράκ (Sons of Iraq).¹⁰⁸ Τα μέλη του κινήματος αυτού αποκήρυξαν από τη πρώτη στιγμή την al-Qaeda και αντικειμενικός σκοπός τους υπήρξε ο ένοπλος αγώνας κατά των διασυνωριακών ανταρτών με ταυτόχρονη αποστολή τη διατήρηση τη προστασία και διατήρηση της τάξης των επαρχιών τους και η συμβολή τους έγκειται στο γεγονός ότι παρείχαν πληροφορίες για παράνομες αποθήκες οπλισμού , συμβουλευτικό ρόλο στις συμμαχικές και Ιρακινές δυνάμεις ασφαλείας και διαχείριση σημείων ελέγχου. Το κυριότερο όμως σημείο αναφοράς είναι ότι τα εν λόγω μέλη κατόρθωσαν έστω και μερικώς , να αποκαταστήσουν την εμπιστοσύνη με τις τοπικές υπηρεσίες ασφαλείας στις σουνιτικές συνοικίες θέτοντας έτσι υπό αμφισβήτηση τους ισχυρισμούς της al-Qaeda για το “μονοπώλιο” αντίστασης ενάντια στους Σιίτες Ιρακινούς.¹⁰⁹Το μοντέλο της συνεργασίας των φυλών (tribal cooperation) υιοθετήθηκε σε άλλες πόλεις προπύργια των σουνιτών εξτρεμιστών όπως Diyala,Tikrit αποδυναμώνοντας θεαματικά τη δύναμη της al-Qaeda.¹¹⁰

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Η πολιτική Μπους έφερα τα αντίθετα από τα επιθυμητά αποτελέσματα αφού υπονομεύει τις επωφελείς συμμαχίες αναλαμβάνοντας μη επιτεύξιμες πρωτοβουλίες

¹⁰⁷ Richard Shultz & Andreas Vogt (2003) it's war! Fighting post-11 September Global terrorism through a doctrine of preemption, *Terrorism and Political Violence*, 15:1, 1-30,p.24

¹⁰⁸ Ibid,p,9

¹⁰⁹ Ibid,p.9

¹¹⁰ Ibid p.9

π.χ ο εκδημοκρατισμός της Μέσης Ανατολής εγχείρημα το οποίο θεωρείται ανέφικτο ακόμα και για τη δύναμη ,τους πόρους ,την εμπειρία της υπερδύναμης.¹¹¹ Ο <<πόλεμος κατά της τρομοκρατίας αντιμετωπίζει πρόβλημα στη καταπολέμηση αυτής ,επιδεινώνοντας τη κατάσταση ,γιατί βασίζεται σε μια σειρά από παρανοήσεις όπως ότι το ριζοσπαστικό Ισλάμ ευθύνεται συνολικά για τη παγκόσμια τρομοκρατία και ότι οποιαδήποτε μη στρατιωτική προσέγγιση παραπέμπει στη δυτική προπολεμική υποχωρητικότητα και πολιτική του κατευνασμού του πρωθυπουργού της Μεγάλης Βρετανίας Τσάμπερλεϊν έναντι του Χίτλερ.¹¹² Η υπέρ-στρατικοποίηση της αμερικανικής εξωτερικής πολιτικής και η απαξίωση των διεθνών θεσμών ,του διεθνούς δικαίου και της διεθνούς συνεργασίας ,οδήγησαν στη κατασπατάληση του διπλωματικού τους κεφαλαίου και της ήπιας ισχύος επιρροής τους.¹¹³

Στους πρώτους οκτώ μήνες της διακυβέρνησης του ο Μπους υπήρξε συγκρατημένος και επιφυλακτικός αμέσως όμως μετά την 9_11 άλλαξε σ 'ένα <<νέο-συντηρητικό>>, <<νέο –ουίλσιανικό >> και <<πολεμικό>> ηγέτη ο οποίος δε δίστασε να χρησιμοποιήσει την αμερικανική στρατιωτική υπεροπλία για τη προώθηση των συμφερόντων και των αξιών της υπερδύναμης¹¹⁴ και υιοθέτησε διχαστική ρητορική χωρίζοντας τον κόσμο σε δύο στρατόπεδα με “*το καλό εναντίων του κακού*” και δέχτηκε ισχυρή κριτική από το τύπο ειδικά για τον όρο “*crusade*” που χρησιμοποίησε.¹¹⁵ Το αδιέξοδο του πολέμου σε Αφγανιστάν και Ιράκ οδήγησαν τον Bush στη δεύτερη θητεία του να στραφεί στο πολυμερισμό (multilateralism).¹¹⁶

Στη πρώτη θητεία του ο Μπάρακ Ομπάμα η στρατηγική επανεξετάστηκε και ο Πρόεδρος διαφοροποίησε το τόνο της αμερικανικής εξωτερικής πολιτικής με έμφαση στο μουσουλμανικό κόσμο κάνοντας τον Ιούνιο του 2009 στο Κάιρο έκκληση για νέο ξεκίνημα αναγνωρίζοντας ότι “*κανένα σύστημα διακυβέρνησης δε μπορεί και δε πρέπει να επιβάλλεται από ένα έθνος σε ένα άλλο*”¹¹⁷ και η ρητορική των Η.Π.Α τάχιστα έγινε πιο ήπια και το ενδιαφέρον μετατοπίστηκε από το Ιράκ στα Αφγανό-

¹¹¹ Καυρίδης Δημήτρης, Η Αμερικανική Εξωτερική Πολιτική και η Συντηρητική Αντεπανάσταση ,ο Μπους, η Τρομοκρατία το Ιράκ και το Ισλάμ, Ι.Σιδέρης, 2008, p.21

¹¹² Ibid, p.25

¹¹³ Ibid, p.21

¹¹⁴ Ibid, p.20

¹¹⁵ Heather S. Gregg (2009) Fighting Cosmic Warriors: Lessons from the First Seven Years of the Global War on Terror, Studies in Conflict & Terrorism, vol. 32:3, 188-208,p.200

¹¹⁶ Andrew Heywood,Διεθνείς Σχέσεις και πολιτική στη Παγκόσμια Εποχή, 2003.p388

¹¹⁷ Ibid.p388,389

Πακιστανικά σύνορα (Αφ-Πακ Πολιτική) λόγω της επιτυχίας των αμερικανικών δυνάμεων από το 2007 στη μείωση του εμφυλίου και την ανάληψη ευθύνης από τις Ιρακινές δυνάμεις το 2009 για τη διατήρηση ασφάλειας στις Ιρακινές πόλεις έως το τερματισμό της αμερικανικής αποστολής το 2010. Στα πλαίσια της “έξυπνης ισχύος” είχαμε την απόπειρα αναζωπύρωσης της βαθειά προβληματικής αποστολής του ΝΑΤΟ στο Αφγανιστάν και τη μεταφορά 30,000 αμερικανικών στρατευμάτων με ορίζοντα σταδιακής αποχώρησης τον Ιούλιο του 2011 με το Πακιστανικό στρατό να αναλαμβάνει εκκαθάριση των βάσεων των ταλιμπάν στις περιοχές του Βορειοδυτικού Πακιστάν(Tribal Areas).¹¹⁸

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: Η προσαρμοστικότητα των τζιχαντιστών

4.1 Ευελιξία και πολυεθνική βάση

Κατά το Peter Bergen¹¹⁹ η απάντηση των Η.Π.Α με πυραύλους τύπου Cruise για τις επιθέσεις της al-Qaeda σε Κέννα και Τανζανία “μετέτρεψαν τον Osama Bin Laden από μια περιθωριακή φιγούρα του μουσουλμανικού κόσμου σε μια παγκόσμια διασήμοτητα”. Η ιστορική και επιχειρησιακή διαφορά της al-Qaeda με τις υπόλοιπες τρομοκρατικές οργανώσεις έγκειται στο γεγονός ότι αντλούσε στα Αφγανικά στρατόπεδα βασικής εκπαίδευσης εθελοντές σουνίτες από διάφορα κράτη όπως Αίγυπτος, Σαουδική Αραβία, Αλγερία ενώ οι υπόλοιπες ισλαμικές ομάδες επιστράτευαν ανθρώπινο δυναμικό από μία μόνο εθνική βάση.¹²⁰ Τα δυο βασικά εγχειρίδια τα οποία τονίζουν την ανάγκη για προσαρμογή και καινοτομία από μέρους των τζιχαντιστικών οργανώσεων είναι το Management of Savagery του Abu Bakr Naji’s και το Call to Global Islamic Resistance¹²¹ του Abu Musab al Suri’s.¹²²

¹¹⁸ Andrew Heywood, Διεθνείς Σχέσεις και πολιτική στη Παγκόσμια Εποχή, 2003, p.389

¹¹⁹ Όπως παρατίθεται στο David Rapoport (2004), p.63

¹²⁰ David Rapoport (2004), Four Waves of modern terrorism, p.64

¹²¹ “Ο Abu Musab al Suri” είναι το ψευδώνυμο ενός άνδρα ο οποίος στα κυβερνητικά έγγραφα ήταν φερόμενος με το όνομα Mustafa Setmariam Nasir με πρώτη πολεμική εμπειρία στη Συριακή Μουσουλμανική Αδελφότητα το 1980 και οκτώ χρόνια αργότερα εντάχθηκε στις τάξεις της Αλ καϊντα του Bin Laden προσφέροντας τις υπηρεσίες του ως εκπαιδευτής των αραβόφωνων ταλιμπάν στο Αφγανιστάν υπαγόμενος απευθείας στο Υπουργείο Άμυνας”. Brian A. Jackson & Bryce Loidolt (2013), p.287

¹²² Brian A. Jackson & Bryce Loidolt (2013), Considering al-Qaeda’s Innovation και Brian Michael Jenkins and John Paul Godges (2009), The long shadow of 9/11 : America’s response to terrorism, RAND Corporation, p.287

Μετά την εισβολή των Η.Π.Α στο Αφγανιστάν ακολούθησε η συσπείρωση των πρώην μαχητών στη περιοχή Waziristan στα Αφγανό-Πακιστανικά σύνορα σχηματίζοντας τον ισχυρό πυρήνα της Al Qaeda al-jihad ο οποίος, κατά τον Rudner, με τη σειρά του μετασχηματίστηκε σε “ένα σύστημα, και όχι οργάνωση”,¹²³ και από το 2003 και έκτοτε έχει επιβεβαιωμένη παρουσία σε τουλάχιστον 19 χώρες με 10 και πλέον παρακλάδια τρομοκρατικών ομάδων.

Εμπνευστής αυτής της προσαρμογής της a-Qaeda για την διεξαγωγή του παγκόσμιου “ιερού πολέμου” ήταν ο θεωρητικός του στρατηγικού τους δόγματος Mustafa Sethariam γνωστός με το ψευδώνυμο Abu Mus’ab al-Suri. Ο Rapoport¹²⁴ αποδίδει την απότομη κατάρρευση της al-Qaeda στο Αφγανιστάν α) στα ευάλωτα κέντρα εκπαίδευσής της όπως αυτά της PLO στο Λίβανο β) δε διέθετε συγκεκριμένο εναλλακτικό σχέδιο υποχώρησης σε ενδεχόμενη εισβολή γ) η al-Qaeda όπως και η PLO αποτελούσαν παρουσία ξένων στοιχείων σε εδάφη που δεν αισθανόταν “άνετα” με τη παρουσία τους.

Ο Abu Bakr Naji στο βιβλίο του *The Management of Savagery*¹²⁵ τονίζει, σε σχέση με πριν το 2001 όπου παρότρυνε τους ηγέτες του Ισλάμ να συνασπιστούν γύρω από μια οργάνωση, τώρα λόγω της παρούσας κατάστασης είναι η απαραίτητη η κινητοποίηση των μαζών:

“...we must drag everyone into the battle in order to give life to those who deserve to live and destroy those who deserve to be destroyed.

...We must drag all of the movements, the masses, and the parties to the battle and turn the table over the heads of everyone.

...we will become a single power by uniting our groups, improving the organizations and systematizing the spread of groups, giving allegiance to each other, assisting each other to the ends of the earth and to its East ,and by dividing our enemies and dividing their interest and their goals by the permission of God”.

¹²³ Martin Rudner (2013) Al Qaeda's Twenty-Year Strategic Plan: The Current Phase of Global Terror, *Studies in Conflict & Terrorism*, vol.36:12, 953-980, p.956

¹²⁴ David Rapoport (2004), *Four Waves of modern terrorism*, p.64

¹²⁵ Όπως παρατίθεται στο Mendelsohn, p35,36

4.2 Αποκέντρωση (franchising)

Όπως σημειώνει ο Gunaratna¹²⁶ η “*al-Qaeda είναι δομημένη με τέτοιο τρόπο για να έχει τη δυνατότητα να επιχειρεί με αποκεντρωμένη διοίκηση*” και η σύνδεση της οργάνωσης δεν τοποθετείται μόνο στην υιοθεσία του δόγματος αλλά και σχέση ανάπτυξης δεσμών. Η απόφαση για αποκέντρωση στη δομή της οργάνωσης πάρθηκε στη συνάντηση των αρχηγών σε μυστική τοποθεσία του Ιράν το 2002, μετά την εισβολή των Η.Π.Α στο Αφγανιστάν, όπου κρίθηκε απαραίτητη η εγκατάλειψη της ιεραρχικής δομής για λόγους επιβίωσης.¹²⁷ Ομοίως το 2010 ο Zawahiri διέταξε τους επιχειρησιακούς πυρήνες να εξέλθουν από τα ιερά εδάφη και να παύσουν τις επιχειρήσεις για ένα χρόνο.

Στα οφέλη της διεύρυνσης (franchising) της Αλ καϊντα συμπεριλαμβάνονται:¹²⁸

- Με τη διεύρυνση η οργάνωση κατόρθωσε να αυξήσει τη παρουσία της σε τουλάχιστον 19 χώρες έχοντας πρόσβαση σε πληροφορίες για την επιτόπια κατάσταση διευκολύνοντας έτσι την ένταξη νέων ενθουσιασμένων μελών στις τάξεις της υπερνικώντας τα εμπόδια για προσβασιμότητα σε ανθρώπινες πηγές.
- Έδωσε τη δυνατότητα στους κατά τόπους υπεύθυνούς της να έρχονται σε άμεση συμφωνία με άλλες ανταρτικές ή τρομοκρατικές οργανώσεις για τη διεξαγωγή των επιχειρήσεων απαλλάσσοντας την ανώτερη ηγεσία από αυτή τη μέριμνα.
- Οι τοπικές ομάδες να συνεχίζουν τις επιχειρήσεις ακόμα και όταν η ανώτερη ιεραρχία βρίσκεται υπό ασφυκτική πίεση.

Το σύστημα αποκεντρωμένης δομής που ακολουθεί al-Qaeda αυξάνει τις πιθανότητες για διεξαγωγή επιχειρήσεων χωρίς τη γνώμη ή έγκριση της ανώτερης διοίκησης με αποτέλεσμα την απώλεια στρατηγικού σχεδιασμού προς όφελος τακτικών επιχειρησιακών ενεργειών.¹²⁹ Κατά τον Στρατηγό Stanley Maccrystal, πρώην διοικητή των δυνάμεων του NATO στο Αφγανιστάν “*Οι υπολοχαγοί της al-Qaeda στο Ιράκ ,δεν αναμένουν διαταγές-μηνύματα από τους ανωτέρους τους ,πολύ λιγότερο από τον*

¹²⁶ Όπως παρατίθεται στο Devin D. Jessee (2006) , p.371

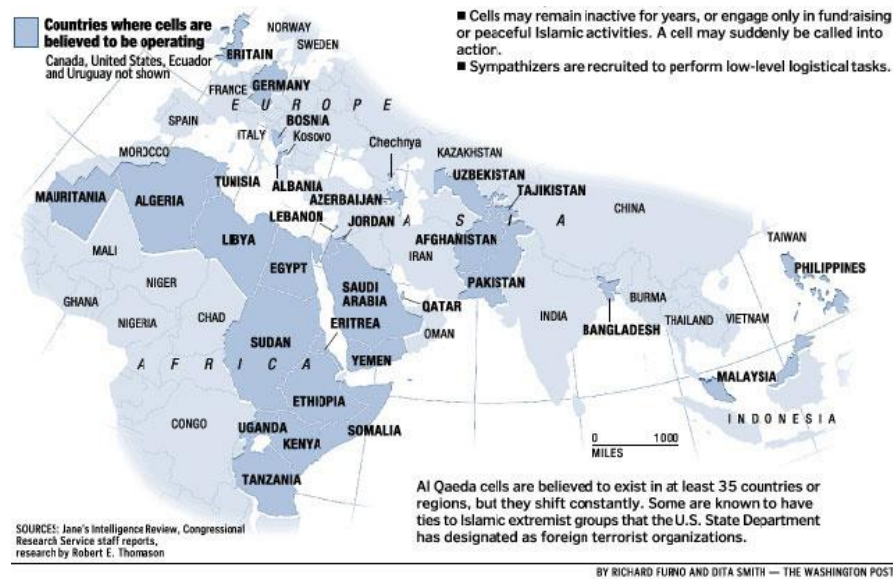
¹²⁷ Lauren McNally & Marvin G.Weinbaum, A Resilient Al-Qaeda in Afghanistan and Pakistan, Middle East Institute, 2016,p,5

¹²⁸ Barak Mendelsohn (2011) Al-Qaeda's Franchising Strategy, Survival: Global Politics and Strategy, vol. 53:3, 29-50, p.42

¹²⁹ Assaf Moghadam (2013), How Al Qaeda Innovates, Security Studies, vol. 22:3, 466-497,p.494

ίδιο τον Bin Laden .Οι αποφάσεις είναι αποκεντρωμένες ,λαμβάνονται άμεσα και μεταφέρονται σ' όλη την οργάνωση.’’¹³⁰

Χάρτης 4.2

Source:

Είχαμε όμως και περιπτώσεις αναθεώρησης της γνωστής

“αποκεντροποίησης”(franchise) στη περίπτωση του πυρήνα της Υεμένης(AQY) καθώς αυτή προσπάθησε να αποστασιοποιηθεί και να υπάγει στον έλεγχο της θέσεις εκτός Νότιας Ασίας με τον Bin Laden να διακηρύσσει το 2010 πως όλοι οι περιφερειακοί σύμμαχοι πρέπει να συγκλίνουν με τη “κεντρική” al-Qaeda(al-Qaeda central) στο Πακιστάν.¹³¹

4.3 Η εικοσαετής στρατηγική για το παγκόσμιο jihad

Τον Οκτώβριο του 2001 ο Osama bin Laden “έσπασε” τη παράδοση της Αλ Κάιντα για μη ανάληψη ευθύνης επιθέσεων και προχώρησε στη διακήρυξη ότι “οι Η.Π.Α δεν θα είχαν ποτέ ασφάλεια μέχρι να φύγουν οι στρατοί των απίστων από τον Κόλπο” και εν συνεχεία οι Dr. Al-Zawahiri και ο εκπρόσωπός του Suleiman abu Gaith

¹³⁰ Όπως παρατίθεται στον Moghadam(2013),p.494

¹³¹ Lauren McNally & Marvin G.Weinbaum, A Resilient Al-Qaeda in Afghanistan and Pakistan, Middle East Institute, 2016,p,5

ανακοίνωσαν ότι είναι καθήκον όλων των μουσουλμάνων να στραφούν εναντίων αμερικανικών στόχων σ' όλο το κόσμο.¹³²

Η εικοσαετής στρατηγική για τον παγκόσμιο jihad αναλύεται στο βιβλίο του υπαρχηγού της al-Qaeda Dr al-zawahiri “Knight under the Prophet’s Banner” και περιλαμβάνει επτά στάδια με τους στρατηγικούς στόχους της οργάνωσης όπως φαίνονται στο παρακάτω πίνακα με αφετηρία την 9/11.¹³³

Πίνακας 4.3 Al-Qaeda twenty-year strategic plan

Stage	Strategic objective	Timeline	Tactical aim
1	“Awakening”	Sept 11	Provoke U.S. attack on Muslims, galvanize <i>Jihadism</i>
2	“Opening the Eyes”	2002–2006	Force West on defensive
3	“Arising and Standing Up”	2007–2010	Assaults on Turkey and Israel
4	“Downfall of Apostate Muslim regimes”	2010–2013	Saudi Arabia, Jordan, oil –producing countries
5	“Declaration of Caliphate”	2013–2016	Mobilization of Muslim forces
6	“Total Confrontation”	2016–2020	Total war on “non-believers”
7	“Definitive Victory”	2020	Establishment of global Caliphate

Πηγή: Rudner (2013),p.959

Μακροπρόθεσμος στόχος του Osama bin Laden υπήρξε η εκδίωξη των Αμερικανικών δυνάμεων από τα “ιερά μουσουλμανικά εδάφη”. Με τον ιδεολογικό εκφραστή της οργάνωσης ,και υπαρχηγό του,Dr Ayman al-zawahiri εστίασαν στη δημιουργία του οικουμενικού χαλιφάτου ,όχι όμως με τα πρότυπα μιας ενιαίας σύγχρονης ανατολικής αυτοκρατορίας αλλά με την εγκαθίδρυση συμπαθώντων προς την οργάνωση θεοκρατικών καθεστώτων σε χώρες της μέσης ανατολής και αλλού.¹³⁴

Η περίφημη “μεγάλη στρατηγική” (grand strategy) της οργάνωσης περιελάμβανε το συγκεκριμένο πολλαπλών μεθόδων για να επέλθει το επιθυμητό αποτέλεσμα , του εξαναγκασμού δηλαδή των απίστων καθώς και των αποστατών καθεστώτων (western-learning Islamic) να ανακατευθύνουν την εξωτερική τους πολιτική. Εδώ οφείλουμε να τονίσουμε το διαχωρισμό που πραγματοποιεί η al-Qaeda στην ευρύτερη

¹³² Rohan Gunaratna, Αλ Κάλντα Το Παγκόσμιο Δίκτυο του Τρόμου, Σύγχρονοι Ορίζοντες ,2004, p.197

¹³³ Όπως παρατίθεται στο Martin Rudner (2013), p.962

¹³⁴ Devin D. Jessee (2006) ,Tactical Means, Strategic Ends: Al Qaeda's Use of Denial and Deception, Terrorism and Political Violence, vol. 18:3, p.368

στρατηγική της όπου θεωρεί πως η επικράτηση του χαλιφάτου της στις χώρες της Μέσης Ανατολής θα επιτευχθεί με την ανατροπή των παλαιών καθεστώτων σε σχέση με τις χώρες της Δύσης όπου επιδιώκεται η αναθεώρηση της επιθετικής τους στρατηγικής με μοχλό πίεσης το δυσθεώρητο κόστος εμπλοκής των στρατιωτικών τους δυνάμεων.¹³⁵

4.4 Στρατηγικές/τακτικές προσαρμογής

Η κλίμακα των επιθετικών ενεργειών αναδεικνύει και το διαχωρισμό σε στρατηγικό, τακτικό και επιχειρησιακό επίπεδο. Οι επιθέσεις σε στόχους υψηλής αξίας με διαδεδομένες συνέπειες όπως 9/11, Μαδρίτη, Λονδίνο εντάσσονται στο στρατηγικό επίπεδο, οι ενέργειες με στόχο ένα αστυνομικό τμήμα στο Ιράκ περιέρχονται στο τακτικό και το επιχειρησιακό περιλαμβάνει λιγότερο ευπαθείς στόχους.¹³⁶

Επιπρόσθετα, στα ζωτικής σημασίας στοιχεία της στρατηγικής της συμπεριλαμβάνονται οι τακτικές βίας, τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης, η οικονομική ανατροφοδότηση και η τοποθέτηση στρατιωτικών υποδομών και εγκαταστάσεων με απώτερο σκοπό, σε όσο το δυνατό πλησιέστερη απόσταση στις κατοικίες άμαχου πληθυσμού έτσι ώστε σε ενδεχόμενο πλήγμα βομβαρδισμών από μέρους της βόρειας συμμαχίας, να προκληθούν παράπλευρές απώλειες και τη σχεδόν ταυτόχρονη δημοσιοποίηση προπαγανδιστικού υλικού με πρόθεση να δημιουργηθεί στρεβλή εντύπωση στη κοινή γνώμη πως οι Η.Π.Α και οι σύμμαχοί τους στη περιοχή πλήττουν στόχους πολιτών.¹³⁷

Μετά την 9/11 εκδόθηκε το βιβλίο του δρ Αλ Ζαουάχρι “*Ιπότες υπό το λάβαρο του προφήτη-Σκέψεις για το κίνημα της Τζιχάντ*”,¹³⁸ δικαιολογώντας κλιμάκωση τρομοκρατικών μεθόδων και τακτικών:

1. Ανάγκη πρόκλησης στον εχθρό περισσότερων δυνατών απωλειών γιατί αυτή είναι η γλώσσα που καταλαβαίνει η δυση.
2. Η ανάγκη εστίασης στη μέθοδο των επιχειρήσεων αυτοκτονίας ως του επιτυχέστερου τρόπου πρόκλησης ζημιάς στον αντίπαλο και του λιγότερου δαπανηρού των Μουτζαχεντίν.

¹³⁵ Ibid,p.368

¹³⁶ Ibid,p.368

¹³⁷ Ibid,p.367

¹³⁸ Όπως παρατίθεται στο Gunaratna (2004), p.345

3. Οι στόχοι ,καθώς και ο τύπος και ο τρόπος των όπλων που θα χρησιμοποιηθούν ,πρέπει να επιλεγούν πάνω στη δομή του εχθρού με σκοπό την αποθάρρυνση του

Μετά την απώλεια των επιχειρησιακών εδαφών η επιλογή των στόχων μετατοπίστηκε από μεγαλύτερες και πιο εντυπωσιακές επιθέσεις σε πιο συχνές και μικρότερες σε παγκόσμιο επίπεδο όπως η βομβιστική επίθεση σε κέντρο νυχτερινής διασκέδασης στο Μπαλί τον Οκτώβριο του 2002 και τον επόμενο μήνα η αποτυχημένη απόπειρα εναντίων πολιτικού αεροσκάφους των Ισραηλινών αερογραμμών το οποίο μόλις είχε απογειωθεί από τη Μομπάσα της Κένυας.¹³⁹ Επιπλέον ,η οργάνωση προχώρησε σε ανεπίσημες με διάφορες κυβερνήσεις της Μέσης Ανατολής με τη διαδικασία της εξαγοράς προκειμένου να μη δημιουργηθούν πυρήνες τρομοκρατών στο έδαφος τους.¹⁴⁰

Νευραλγικής σημασίας στις στρατηγικές/τακτικές προσαρμογής των τζιχαντιστών αποτελεί α) ο στρατηγικός σχεδιασμός για την επίτευξη βραχυπρόθεσμων στόχων με τη παροχή θρησκευτικής καθοδήγησης όπως οι ρητές εντολές του Dr al-zawahiri για επιθέσεις σε στόχους δυτικού και κυρίως αμερικανικού ενδιαφέροντος μέσω επιχειρησιακών μελών της AQAP το 2013 β) στο τομέα της τακτικής προετοιμασίας περιλαμβάνονται συχνές συναντήσεις της διοίκησης ,σε ανύποπτο χρόνο και τόπο ,με σκοπό για να διαπιστωθεί κατά πόσο είναι προετοιμασμένο και εξοικειωμένο είναι το προσωπικό του με το αντικείμενο του.¹⁴¹

Από το 2008 ,η al-Qaeda λόγω των συχνών αεροπορικών επιθέσεων από μη επανδρωμένα αεροσκάφη (drones) των Η.Π.Α υπέστη στο Βορειοδυτικό Πακιστάν αλλά και στην Υεμένη σοβαρές απώλειες σε ανθρώπινο σε όλη τη κλίμακα της ιεραρχίας και για λόγους μη αναπλήρωσης με νέα μέλη εγκαταλείφθηκαν στο τακτικό σχεδιασμό οι σύνθετες επιχειρήσεις και στράφηκε κυρίως σε τρομοκρατικές επιθέσεις μικρότερης εμβέλειας.¹⁴²

¹³⁹ Robert J. Bunker & Matt Begert (2002) Operational Combat Analysis of the Al Qaeda Network, Low Intensity Conflict & Law Enforcement, 11:2-3, 316-339, p.319

¹⁴⁰ Ibid, p.320

¹⁴¹ Martin Rudner (2013) Al Qaeda's Twenty-Year Strategic Plan: The Current Phase of Global Terror, Studies in Conflict & Terrorism, vol.36:12, 953-980. .968

¹⁴² Ibid p.968

Παρ' όλο που μέσα σε μια δεκαετία η al-Qaeda απώλεσε τέσσερις διοικητές προσωπικού (chief of staff), τέσσερις διοικητές ειδικών επιχειρήσεων και τουλάχιστον έξι στρατηγούς κατάφερε να αναπληρώσει τις απώλειες.¹⁴³ Τα κίνητρα των τζιχαντιστών για καινοτομία είναι συνήθως α) ιδεολογικά β) οι προσωπικές αντιπαραθέσεις ή ο ανταγωνισμός μεταξύ των τρομοκρατικών ομάδων γ) η ανάγκη για άμεση επίλυση προβλημάτων όταν οι οργανώσεις υφίστανται συστηματικές κυβερνητικές πιέσεις δ) ωφελιμότητα από νέες ανθρώπινες ή υλικές πηγές.¹⁴⁴

Στη στρατηγική του Zarqawi έλαβε χώρα η πρόκληση εμφυλίων πολέμων με μεσοπρόθεσμο αντικειμενικό σκοπό την υπονόμευση των Σιτών να εγκαθιδρύσουν τον πολιτικό τους έλεγχο στη μετά Saddam εποχή αλλά και μακροπρόθεσμα να εξαναγκαστούν οι Η.Π.Α σε υποχώρηση από το Ιράκ καθιστώντας έτσι ευάλωτες τις προσπάθειες της Σιτικής κυβέρνησης.¹⁴⁵ Ο υπαρχηγός της al-Qaeda al Zawahiri σε επιστολή του στον αρχηγό της AQI(al-Qaeda Iraq) al Zarqawi αμφισβήτησε ανοιχτά τη πρόκληση βίας στο Σιτικό πληθυσμό και στους θρησκευτικούς χώρους λατρείας τους γιατί ελάμβανε υπόψη του το ενδεχόμενο να υπονομευθεί η λαϊκή υποστήριξη.¹⁴⁶ Για να ενισχύσει τις πιθανότητες επιτυχίας της στρατηγικής του ο Zarqawi εστίασε στη χρήση “θεαματικών” βομβιστικών επιθέσεων αυτοκτονίας προκαλώντας μαζικές απώλειες στο Σιτικό άμαχο πληθυσμό με την αριθμητική τους κορύφωση να διαπράττονται το 2005.¹⁴⁷

Στις επιθετικές τακτικές ελιγμών ενθαρρύνονταν οι πλευρικές επιθέσεις- για παράδειγμα σε ένα αμερικανικό στρατιωτικό σημείο ελέγχου- των πέντε ή και περισσότερων ημιαυτόνομων ομάδων οι οποίες επιδιώκουν να πληγεί ο εχθρός ταυτόχρονα από πολλές κατευθύνσεις καθιστώντας τον πιο ευάλωτο λαμβάνοντας υπ' όψιν πως οι πλευρικές επιθέσεις προκαλούν πάντα μεγαλύτερη ζημία από τις μετωπικές επιτρέποντας ταυτόχρονα την άμεση υποχώρηση σε αμυντικές θέσεις.¹⁴⁸

¹⁴³ Rohan Gunaratna & Aviv Oreg (2010) Al Qaeda's Organizational Structure and its Evolution, *Studies in Conflict & Terrorism*, 33:12, 1043-1078, p.1046

¹⁴⁴ Assaf Moghadam (2013), How Al Qaeda Innovates, *Security Studies*, vol. 22:3, 466-497, p.472

¹⁴⁵ David H. Naylor (2009), al Qaeda in Iraq, *New York*, p.12

¹⁴⁶ Ibid, p.12

¹⁴⁷ Ibid, p.12

¹⁴⁸ Robert J. Bunker & Matt Begert (2002) Operational Combat Analysis of the Al Qaeda Network, *Low Intensity Conflict & Law Enforcement*, 11:2-3, 316-339, p.325

Ακόμη μια τακτική που αναπτύχθηκε από την al-Qaeda και άλλων τζιχαντιστικών οργανώσεων είναι η ίδρυση “θυγατρικών” τρομοκρατικών ομάδων όπως αυτή της Ινδονησιακής Jemaa Islamiya η οποία επέλεγε δυτικούς στόχους με βάση τα εδαφικά κριτήρια έχοντας στο ενεργητικό της την επίθεση σε αυστραλούς τουρίστες σε θέρετρο του Μπαλί με 132 θύματα.¹⁴⁹ Ο αριθμός των μελών ενός πυρήνα της οργάνωσης κυμαίνεται από δυο έως δεκαπέντε άτομα, ένα κυτταρικό σύστημα το οποίο εδράζεται στο μοντέλο οργάνωσης της Ισλαμικής ομάδας της Αιγύπτου και της Αιγυπτιακής Ισλαμικής Τζιχάντ ύστερα από τις ενέργειες ανασυγκρότησης του δρ. Αλ Ζαουάχρι.¹⁵⁰

Με την επίθεση των Η.Π.Α στο Ιράκ το 2003 είχαμε το προσεταιρισμό της al-Qaeda από πολλές τοπικές τρομοκρατικές οργανώσεις οι οποίες υιοθετούσαν νέα ονόματα υποδηλώνοντας τη συνεργασία ή υπαγωγή τους σε αυτή όπως η Αλγερινή Global Salafist Group for Preaching and Combat(GSPC) σε al-Qaeda in Magrab(AQIM) και η Tawid wai Jihad η οποία μετονομάστηκε σε Ισλαμικό Κράτος του Ιράκ(Islamic State of Iraq).¹⁵¹ Όλες αυτές οι ομάδες όμως οι οποίες βρέθηκαν υπό την αιγίδα της “al-Qaeda Organization’s” διέθεταν διαφορετικό προσανατολισμό ως προς τη προτεραιότητα των στόχων που επιθυμούσαν να προσβάλλουν ανάλογα με την επιχειρησιακή τους δυνατότητα ,σύντομα όμως προσαρμόστηκαν σε στόχους συτικού ενδιαφέροντος όπως εγκαταστάσεις των Ηνωμένων Εθνών, απαγωγές δυτικών τουριστών και πρεσβείες.¹⁵²

4.4.1 Διασπορά Δυνάμεων

Στη προσαρμοστικότητα της οργάνωσης ξεχωριστό ρόλο κατέχει η ικανότητα άμεσης διασποράς-μεταφοράς δυνάμεων. Μετά την εισβολή των Η.Π.Α και των συμμάχων τους στο Αφγανιστάν η οργάνωση κατόρθωσε να μεταφέρει το αρμόδιο γραφείο πλαστογράφησης εγγράφων από το αεροδρόμιο της Kandahar στο Πακιστάν.¹⁵³ Στο σημείο αυτό συγκαταλέγονται και η συνεργασία της οργάνωσης με λαθρέμπορους για

¹⁴⁹ Gérard Chaliand and Arnaud Blin (2007), *The History of Terrorism from Antiquity to Al Qaeda*, University of California Press,p.338

¹⁵⁰ Rohan Gunaratna, *Αλ Κάιντα Το Παγκόσμιο Δίκτυο του Τρόμου, Σύγχρονοι Ορίζοντες* ,2004, p.178

¹⁵¹ Rohan Gunaratna & Aviv Oreg (2010) *Al Qaeda's Organizational Structure and its Evolution*, *Studies in Conflict & Terrorism* ,33:12, 1043-1078,p.1051

¹⁵² *Ibid*,p.1051

¹⁵³ Devin D. Jessee (2006) ,*Tactical Means, Strategic Ends: Al Qaeda's Use of Denial and Deception*, *Terrorism and Political Violence*, vol. 18:3, p.373

τη μεταφορά των μαχητών της στο Πακιστάν και στο Ιράν μετά την εισβολή. Επιπλέον οι αναφορές σημειώνουν ότι οι ίδιοι λαθρέμποροι ενδέχεται να προώθησαν το 2002 επιχειρησιακά μέλη της οργάνωσης να μεταβούν από τη Λατινική Αμερική στις Η.Π.Α.¹⁵⁴

4.4.2 Internet και Οπλικά συστήματα

Η σημασία της χρήσης του διαδικτύου τονίστηκε ιδιαίτερα από τον εξτρεμιστή κληρικό του Ισλάμ Sheikh al-Awlaki ο οποίος στα ριζοσπαστικά κηρύγματά του εξήρε τη σημασία του internet και κατ' επέκταση αυτή των μέσων κοινωνικής δικτύωσης ως αποτελεσματικό όπλο για “δυτική τρομοκρατία” στην Ευρώπη και Βόρεια Αμερική.¹⁵⁵ Ως προς την επιλογή οπλικών συστημάτων οι πυρήνες τρομοκρατών παροτρύνονταν στη μη χρήση παραδοσιακών εξοπλισμών που εστιάζουν στη βλητική ικανότητα του όπλου αλλά ακολουθούν το δόγμα της μεγαλύτερης και αποτελεσματικότερης δύναμης πυρός με την εν λόγω προσέγγιση να μειώνει δραματικά το κόστος καθώς τα συμβατικά όπλα καθιστούν το πλήρωμα ανυπεράσπιστο μπροστά σε ένα μη επανδρωμένο UAV.¹⁵⁶

4.4.3 Έμμεσα Πλήγματα

Μια αγαπημένη επιθετική τακτική των τζιχαντιστών αποτελεί η πλήξη στόχων με άμεσο επακόλουθο τη διάλυση δεσμών και συμφερόντων που σχετίζονται με αυτόν όπως το Μάιο του 2004 στο Yandu της Σαουδικής Αραβίας όπου ο Mustafa Abdul Kaber al Ashari με τα αδέρφια του επιτέθηκαν σε εγκαταστάσεις εταιρίας πετροχημικών αμερικανικών συμφερόντων οδηγώντας με ταυτό τον τρόπο σε αποδυνάμωση των δεσμών του καθεστώτος του Ριάντ με τις αμερικανικές επενδύσεις προκαλώντας ταυτόχρονα αποχώρηση αρκετών επιχειρήσεων των Η.Π.Α από το έδαφος της Σαουδικής Αραβίας.¹⁵⁷

¹⁵⁴ Devin D. Jessee (2006) ,Tactical Means, Strategic Ends: Al Qaeda's Use of Denial and Deception, Terrorism and Political Violence, vol. 18:3, p.373

¹⁵⁵ Martin Rudner (2013) Al Qaeda's Twenty-Year Strategic Plan: The Current Phase of Global Terror, Studies in Conflict & Terrorism, vol.36:12, 953-980. P.9687

¹⁵⁶ Robert J. Bunker & Matt Begert (2002) Operational Combat Analysis of the Al Qaeda Network, Low Intensity Conflict & Law Enforcement, 11:2-3, 316-339, p.326

¹⁵⁷ Ibid, p.327

4.4.4 Επιστράτευση και Στρατολόγηση

Η οργάνωση ακολουθούσε δύο δρόμους για την επιστράτευση των μελών αφ' ενός την απλουστευμένη και κοινή γλώσσα της jihad και αφ' ετέρου την ισχυρή επίδραση των τρομοκρατικών ενεργειών στα ΜΜΕ.¹⁵⁸ Μια δημοσκόπηση για τα μέσα ενημέρωσης CBS και New York Times έδειξε ότι το 57% των αμερικανών πολιτών δε πίστευε ότι οι μουσουλμάνοι των Η.Π.Α είναι προσφιλείς στη δράση των τρομοκρατών δυστυχώς όμως την εβδομάδα που ακολούθησε μετά την 9_11 σημειώθηκαν πάνω από 300 περιστατικά εναντίων μουσουλμάνων.¹⁵⁹

Η πολιτική στρατολόγηση της Αλ Κάιντα είναι η αποδοχή των πολιτών ανεξαρτήτως χώρας προέλευσης με μοναδικό κριτήριο τη μουσουλμανική πίστη ή την αποδοχή του κορανίου. Στις τάξεις της στρατολογήθηκαν μουσουλμάνοι δυτικής ή αραβικής προέλευσης με περιπτώσεις ακόμα και εν ενεργεία ή απόστρατων στρατιωτικών.¹⁶⁰

4.4.5 Modus operandi (τρόπος δράσης)

Στο modus operandi (τρόπος δράσης) της οργάνωσης περιλαμβάνονται έξι βασικά βήματα¹⁶¹ α) προσδιορισμός του στόχου και αξιολόγηση β) προσδιορισμός των λόγων για τους οποίους διεξάγεται η συγκεκριμένη επιχείρηση γ) προώθηση του σχεδίου από τη διοίκηση προς τα εκτελεστικά όργανα δ) προετοιμασία για την επιχείρηση ε) εκτέλεση στ) αποχώρηση και διαφυγή των εμπλεκόμενων ομάδων.

4.4.6 Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις

Σημαντικός υποστηρικτικός τομέας του δικτύου της Αλ Κάιντα αποτελούσαν ορισμένες μη κυβερνητικές οργανώσεις με φιλανθρωπικό χαρακτήρα, οι οποίες δεν ήταν δημιουργήματα της οργάνωσης αλλά πολλοί πράκτορες της έχουν παρεισφρήσει ως μέλη σε αυτές και μετά την 9_11 το FBI προχώρησε στο πάγωμα δυο ισλαμικών μη κυβερνητικών οργανώσεων με έδρα τις Η.Π.Α όπως το Διεθνές Ίδρυμα Φιλανθρωπίας (ΔΙΦ) και το Παγκόσμιο Ίδρυμα Αλληλεγγύης(ΠΙΑ).¹⁶²

¹⁵⁸ Javier Jordan & Luisa Boix (2004), Al-Qaeda and western Islam, Terrorism and Political Violence, 16:1, 1-17,p.4

¹⁵⁹ Ibid,p.6

¹⁶⁰ Rohan Gunaratna, Αλ Κάιντα Το Παγκόσμιο Δίκτυο του Τρόμου, Σύγχρονοι Ορίζοντες ,2004, p.198

¹⁶¹ Gaetano Joe Ilardi (2008), Al Qaeda's Operational Intelligence—A Key Prerequisite to Action, Studies in Conflict & Terrorism, vol. 31:12, 1072-1102, p,1077

¹⁶² Rohan Gunaratna, Αλ Κάιντα Το Παγκόσμιο Δίκτυο του Τρόμου, Σύγχρονοι Ορίζοντες ,2004, p.199

4.4.7 Εκπαίδευση

Το εγχειρίδιο “*Κήρυξη Τζιχάντ εναντίον της χώρας των τυράννων*”¹⁶³ περιλαμβάνει μια σειρά 18 μαθημάτων εκπαίδευσης με κυριότερα τη γενική εισαγωγή ,τα απαραίτητα προσόντα και χαρακτηριστικά των μελών της οργάνωσης ,παραχάραξη χαρτονομισμάτων και πλαστογράφηση εγγράφων ,οργάνωση στρατιωτικών βάσεων ,διαμερίσματα, απόκρυψη, μέσα επικοινωνίας και μεταφοράς τους ,ασφάλεια μελών ,σχέδια προστασίας ,ορισμός ειδικών αποστολών ,κατασκοπία (1): συλλογή πληροφοριών με φανερές μεθόδους , κατασκοπία (2): συλλογή πληροφοριών με κρυφές μεθόδους ,δολοφονίες με δηλητήρια και στιλέτα, μέθοδοι βασανιστηρίων και φυλακές με σωφρονιστικά κέντρα.¹⁶⁴

4.4.8 Οικονομία και εφοδιαστική αλυσίδα

Κατά τον Clausewitz η “*οικονομία είναι τα νεύρα του πολέμου*”¹⁶⁵ και το κεφάλαιο της χρηματοδότησης θεωρείται ζωτικής σημασίας για την επιβίωση της ALQ. Πριν και μετά την 9/11 η οργάνωση δε θα μπορούσε να χρησιμοποιήσει το επίσημο τραπεζικό σύστημα για τη διατλαντική μεταφορά κεφαλαίων από και προς το Αφγανιστάν και από το 1996 και έκτοτε κατέφυγε στο παράνομο διατραπεζικό σύστημα hawala το οποίο δεν υπόκειται σε πιθανό κυβερνητικό έλεγχο με κυριότερο πλεονέκτημα δεν αποθηκεύει αρχεία συναλλαγών.¹⁶⁶Τη χρήση του hawala ευνόησε η απουσία οργανωμένου διατραπεζικού συστήματος στο Αφγανιστάν και έπειτα στο κατεστραμμένο Ιράκ ,μετά το 2003, όπου η ελεύθερη συνοριακή διέλευση ανέδειξε σε προτιμητέα μέθοδο μεταφοράς χρημάτων από την οργάνωση μέσω εταιριών courier.¹⁶⁷

Το δίκτυο Hawalla είναι το ανεπίσημο και μη ελεγχόμενο τραπεζικό δίκτυο που βασίζεται στη χρήση υποσχετικών οι οποίες ανταλλάσσονται με ρευστό ή χρυσό καθώς η αντιγραφή των χρηματοοικονομικών προτύπων και δικτύων της Bank of Credit and Commerce International(BCCI).¹⁶⁸Μόνο στο Πακιστάν το δίκτυο Hawalla

¹⁶³ “*Κήρυξη Τζιχάντ εναντίον της χώρας των τυράννων*” το εν λόγω φυλλάδιο εντοπίστηκε από την αστυνομία του Μάντσεστερ εντός της οικείας του Ναζιχάλ Βαντί Ραζί στις 10 Μαΐου του 2000

¹⁶⁴ Rohan Gunaratna, *Αλ Κάιντα Το Παγκόσμιο Δίκτυο του Τρόμου, Σύγχρονοι Ορίζοντες*, 2004, p.144

¹⁶⁵ Karl von Clausewitz, *Περί Πολέμου*

¹⁶⁶ Devin D. Jessee (2006) ,*Tactical Means, Strategic Ends: Al Qaeda's Use of Denial and Deception, Terrorism and Political Violence*, vol. 18:3, p.373

¹⁶⁷ *Ibid*, p.377

¹⁶⁸ Rohan Gunaratna, *Αλ Κάιντα Το Παγκόσμιο Δίκτυο του Τρόμου, Σύγχρονοι Ορίζοντες*, 2004, p.60

διέθετε περισσότερα από 10.000 ιδρύματα και κάποια από αυτά διαχειρίζονταν ποσά άνω των 10.000.000 δολαρίων.¹⁶⁹

Στις τακτικές του οικονομικού ανεφοδιασμού των ευρωπαϊκών της θυλάκων συμπεριλαμβάνονται οι τραπεζικές και επενδυτικές δραστηριότητες με τη συγκέντρωση αρκετών εκατομμυρίων δολαρίων μέσω φιλανθρωπικών δικτύων όπως η περίπτωση της αλ Μαουφάκ στην Ολλανδική πόλη Μπρέντα.¹⁷⁰ Εδώ πρέπει να τονιστεί ιδιαίτερα το γεγονός πως η Αλ Κάιντα βρήκε εύφορο έδαφος στρατολόγησης νέων μελών σε Βέλγιο και Ολλανδία καθώς αυτές οι δύο χώρες πάντα ήταν απρόθυμες στην έκδοση των υπηκόων τους να δικαστούν σε άλλα κράτη.¹⁷¹

4.4.9 Βομβιστικές επιθέσεις αυτοκτονίας

Οι βομβιστικές επιθέσεις αυτοκτονίας αποτελούν τακτική απόφαση ως μέρος μιας ευρύτερης στρατηγικής πριν ακόμα εισβάλουν τα αμερικανικά στρατεύματα στο έδαφος του Ιράκ το Μάρτιο του 2003. Υπολογίζεται ότι μεταξύ 2003 και 2010 πραγματοποιήθηκαν πάνω από 1,779 βομβιστικές επιθέσεις αυτοκτονίας.¹⁷² Κατά τον Hoffman¹⁷³ οι βομβιστές αυτοκτονίας χαρακτηρίζονται ως “έξυπνες βόμβες” (smart bombs) καθώς συνδυάζουν όλες εκείνες τις “τεχνικές” δυνατότητες οι οποίες ελκύουν τις τρομοκρατικές οργανώσεις όπως χαμηλότερο κόστος ,αποτελεσματικότητα , εγγύηση για κάλυψη από ΜΜΕ και λιγότερες αποκάλυψης.

Στις κατηγορίες στόχων οι βομβιστές αυτοκτονίας¹⁷⁴ συμπεριλαμβάνουν α) τις ενέργειες κατά των ξένων δυνάμεων “κατοχής” (Η.Π.Α, Ισπανοί ,Άγγλοι, Πολωνοί) πλήττοντας με αυτό τον τρόπο τις συμμαχικές δυνάμεις κατά τη διάρκεια της πεζής περιπολίας και στα σημεία ελέγχου(checkpoints), επιπρόσθετα , σε αυτή τη κατηγορία εμπεριέχονται και ξένοι πολίτες όπως τουρίστες ,διπλωμάτες, επενδυτές ,προσωπικό πρεσβειών ,υπάλληλοι μη κερδοσκοπικών οργανισμών, ξενοδοχεία διαμονής ξένων υπηκόων και η περίμετρος της Πράσινης ή Διεθνής Ζώνης(Green or

¹⁶⁹ Rohan Gunaratna, Αλ Κάιντα Το Παγκόσμιο Δίκτυο του Τρόμου, Σύγχρονοι Ορίζοντες ,2004, p.132

¹⁷⁰ Ibid, p.218

¹⁷¹ Ibid, p.219

¹⁷² Katherine R. Seifert & Clark McCauley (2014): Suicide Bombers in Iraq, 2003–2010:Disaggregating Targets Can Reveal Insurgent Motives and Priorities, Terrorism and Political Violence,p.2

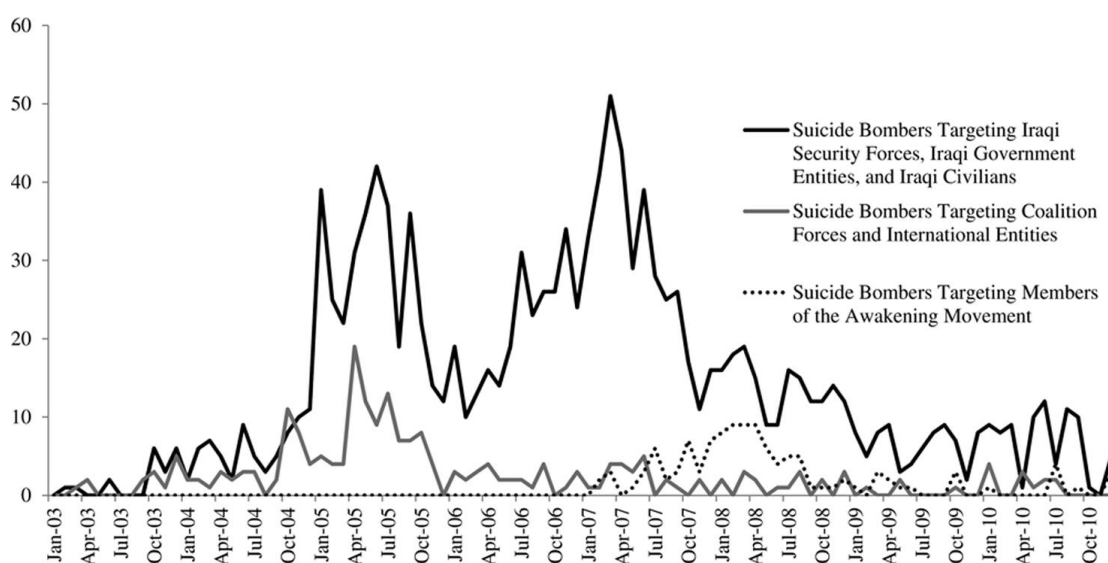
¹⁷³ Όπως παρατίθεται στους Katherine R. Seifert & Clark McCauley (2014),p.2

¹⁷⁴ Katherine R. Seifert & Clark McCauley (2014): Suicide Bombers in Iraq, 2003–2010:Disaggregating Targets Can Reveal Insurgent Motives and Priorities, Terrorism and Political Violence,p.8,9,10

International Zone), β) επιθέσεις εναντίων σουνιτών αρχηγών φυλών οι οποίοι συνεργάζονταν με τα “κατοχικά” στρατεύματα) σε χτυπήματα κατά των νεοσύστατων σωμάτων ασφαλείας και του Ιρακινού στρατού τα οποία υπέστησαν από-μπααθοποίηση (de-Baathification) ,και την διάρκεια της περιπολίας τους ,σε αστυνομικούς σταθμούς , σημεία ελέγχου και ιδιαίτερα τα σημεία επιστράτευσης νεοσυλλέκτων για κατάταξη.

Πίνακας 4.4.9

Iraq 2003–2010 monthly suicide bombers against three target sets: coalition forces and international civilians, Awakening Movement, and Iraqi security forces, government, and civilians

Source: Katherine R. Seifert & Clark McCauley (2014): Suicide Bombers in Iraq, 2003–2010: Disaggregating Targets Can Reveal Insurgent Motives and Priorities, *Terrorism and Political Violence*, p.10

4.4.10 Κατασκοπεΐα

Σε σχέση με τις τρομοκρατικές ομάδες της εποχής του ψυχρού πολέμου ,οι πολύπλοκες τρομοκρατικές ομάδες της μεταψυχροπολεμικής περιόδου είχαν ανεβάσει το πήχη ως προς το επίπεδο των δικτύων συλλογής πληροφοριών με την al-Qaeda και άλλες ισλαμιστικές οργανώσεις να έχουν διεισδύσει (infiltration) στο πολιτικό κατεστημένο ,τις δυνάμεις ασφαλείας και τους μηχανισμούς μυστικών υπηρεσιών.¹⁷⁵ Οι Πλατιάς & Κολιόπουλος¹⁷⁶ στην ανάλυσή τους για τον Σουν Τσου εμπεριέχουν έναν από τους θεμελιώδεις κανόνες του “οι φωτισμένοι και οι ικανοί

¹⁷⁵ Rohan Gunaratna, *Al Kainata Το Παγκόσμιο Δίκτυο του Τρόμου, Σύγχρονοι Ορίζοντες*, 2004, p.149

¹⁷⁶ Πλατιάς Αθανάσιος & Κολιόπουλος Κωνσταντίνος, *Η Τέχνη του Πολέμου του Σουν Τσου*, Αθήνα, Διάλογος, 2015, p. 250

στρατηγοί ,που θα στελεχώσουν τις υπηρεσίες πληροφοριών τους με τους εξυπνότερους άνδρες θα πετύχουν μεγάλα αποτελέσματα .Οι κατασκοπευτικές επιχειρήσεις είναι απαραίτητες στο πόλεμο: κάθε κίνηση βασίζεται σε αυτές''.

Το δίκτυο της βασίζεται για τη προστασία των μυστικών της πρακτόρων σε μια αλληλουχία διαδικασιών και ευθυνών όπου τα φανερά στοιχεία θα πρέπει να ελέγχουν τα μέρη που προορίζονται για επίσκεψη και τις διαδρομές μετακίνησης ,τα εκτελεστικά όργανα θα πρέπει να έχουν διασφαλίσει τις οικείες τους σε κάθε αποχώρηση ,την αποφυγή παράνομης στάθμευσης ,τη απαγόρευση συζητήσεων στους έγγαμους αγωνιστές με τις γυναίκες τους για ζητήματα σχετικά με την οργάνωση και τα κοινά ταξίδια καθώς “*Μια σύζυγος με ισλαμική αμφίεση τραβάει τη προσοχή*”¹⁷⁷ , τα επαγγέλματα να λειτουργούν ως προκαλύμματα ,περιορισμένη δορυφορική επικοινωνίας, τα μέλη ακολουθούν πιστά τακτικές αναγνώρισης όταν δε γνωρίζονται μεταξύ τους υιοθετώντας σημάδια αποφυγής κινδύνου αποκάλυψης όπως τη χρήση καθημερινών αντικειμένων- κλειδιά, κασκόλ-και στην αγορά όπλων¹⁷⁸ ακολουθείται σχέδιο ασφαλείας τεσσάρων φάσεων –προαγορά, αγορά, μεταφορά και αποθήκευση.¹⁷⁹

Η βασική δομή της στηρίζεται για την επιβίωσή της στο αποκεντρωμένο σύστημα διοίκησης. Ο τομέας όμως της κατασκοπείας ακολουθεί αυστηρή πυραμιδική γραμμή προς τη ανώτερη ιεραρχία¹⁸⁰ αναδεικνύοντας της σε μείζονος σημασίας ως προς την επιλογή των στόχων και τη λήψη στρατηγικών επιλογών. Κατά την “*Διακήρυξη*”(Declaration) κατασκοπεία θεωρείται “*η συγκεκριμένη δράση για την εξέταση πληροφοριών σχετικά με τον εχθρό με σκοπό να χρησιμοποιηθούν εναντίον του όταν το σχέδιο τεθεί σε εφαρμογή*”¹⁸¹.

Επίσης ,διευκρινίζει πως παρά το γεγονός ότι απαγορεύεται στους μουσουλμάνους να ασκήσουν κατασκοπεία προκειμένου να προστατεύσουν την ummah ,επιτρέπεται

¹⁷⁷ Rohan Gunaratna, Αλ Κάιντα Το Παγκόσμιο Δίκτυο του Τρόμου, Σύγχρονοι Ορίζοντες ,2004, p.153

¹⁷⁸ Στη προαγορά εξακριβώνεται αν ο πωλητής είναι πράκτορας των δυνάμεων ασφαλείας ,επιτυγχάνεται η εξοικείωση με το χώρο πραγματοποίησης της αγοραπωλησίας και διερευνάται η πιθανότητα πληροφοριοδοτών, ο πωλητής και ο αγοραστής δε α πρέπει να είναι ορατοί από άλλο χώρο αλλά να έχουν κατάλληλη οπτική γωνία επιτήρησης του περιβάλλοντα χώρου ,κατάλληλη ενδυμασία αγοραστή και τήρηση τεχνικών αντί-παρακολούθησης.

¹⁷⁹ Rohan Gunaratna, Αλ Κάιντα Το Παγκόσμιο Δίκτυο του Τρόμου, Σύγχρονοι Ορίζοντες ,2004, p.156,158

¹⁸⁰ Gaetano Joe Ilardi (2008), Al Qaeda's Operational Intelligence—A Key Prerequisite to Action, Studies in Conflict & Terrorism, vol. 31:12, 1072-1102, p,1088

¹⁸¹ Ibid, p,1073

στους μαχητές του Jihad να διεξάγουν επιχειρήσεις πληροφοριών αναφέροντας πως “αφού το Ισλάμ θεωρείται ανώτερο από όλες τις ανθρώπινες συνθήκες και τις επίγειες θρησκείες ,επιτρέπεται η κατασκοπεία προς όφελός του ,αλλά όχι για τους υπόλοιπους”.¹⁸² Διαπιστώνουμε πως παρά τη πυραμιδική ακολουθία και εδώ η ALQ διαθέτει ευελιξία.

Θεμελιώδης αρχή στο πόλεμο των πληροφοριών για την οργάνωση αποτελεί η τακτική “*γνώριζε το εχθρό σου*”¹⁸³ η οποία έρχεται σε πλήρη συμφωνία με την αρχή του Σουν Τσου “*Εάν αγνοείς τόσο τον αντίπαλο όσο και τον εαυτό σου ,θα ηττηθείς σε κάθε μάχη*” καθώς κανείς δε μπορεί να προχωρήσει στο σχεδιασμό και την υλοποίηση της στρατηγικής του αν δε γνωρίζει πρώτα τις δικές του δυνάμεις και αδυναμίες όσο και αυτές του εχθρού.¹⁸⁴

Μετά την 9/11 η οργάνωση εξέτασε την περίπτωση του αεροδρομίου Heathrow του Ηνωμένου Βασιλείου ,ως πιθανόν στόχο, μελετώντας διεξοδικά κάθε λεπτομέρεια όπως πληροφορίες για τους αεροδιαδρόμους, τις κτιριακές εγκαταστάσεις , τους περιμετρικούς δρόμους και τα υπόγεια τούνελ που χρησιμοποιούνται από το κοινό και για τη μεταφορά φορτίων ακόμα και τη χρονική διάρκεια των φωτεινών σηματοδοτών.¹⁸⁵ Στην περίπτωση της γέφυρα του Brooklyn στη Νέα Υόρκη , το 2002, η ALQ συνεπικουρούμενη με πληροφορίες που της παρείχε ο Iyman Faris, κάτοικος Η.Π.Α , στην αναγνωριστική της επιχείρηση¹⁸⁶ εξέτασε ενδελεχώς το συγκεκριμένο στόχο και κατέληξε σε αρνητικό συμπέρασμα λόγω των μειωμένων πιθανοτήτων επιτυχίας της επιχείρησης αλλά εξαιτίας και της ενισχυμένης ασφάλειας.¹⁸⁷

Καρπούς απέδωσε η συλλογή και ανάλυση πληροφοριών που σχετίζονται με το πολιτικό και οικονομικό κόστος. Το Δεκέμβριο του 2003 σε έγγραφο της οργάνωσης¹⁸⁸ με τίτλο “*Jihadi Iraq, Hopes and Dangers*” αναλύεται η πιθανότητα

¹⁸² Όπως παρατίθεται στο Gaetano Joe Iardi (2008), p. 1075

¹⁸³ Gaetano Joe Iardi (2008), *Al Qaeda's Operational Intelligence—A Key Prerequisite to Action*, Studies in Conflict & Terrorism, vol. 31:12, 1072-1102, p,1076

¹⁸⁴ Πλατιάς Αθανάσιος& Κολιόπουλος Κωνσταντίνος, *Η Τέχνη του Πολέμου του Σουν Τσου* Αθήνα, Διαυλος, 2015, p.35

¹⁸⁵ Gaetano Joe Iardi (2008), *Al Qaeda's Operational Intelligence—A Key Prerequisite to Action*, Studies in Conflict & Terrorism, vol. 31:12, 1072-1102, p,1083

¹⁸⁶ *Ibid.*,p.1083

¹⁸⁷ Μετά την 9/11 οι τρομοκρατικές οργανώσεις απώλεσαν το στοιχείο του αιφνιδιασμού καθώς κυβέρνηση των Η.Π.Α προχώρησε σε αυξημένα μέτρα ασφαλείας σχεδόν σε κάθε στόχο ,πολιτικού, πολιτισμικού, στρατιωτικού, τουριστικού συγκοινωνιακού ενδιαφέροντος

¹⁸⁸ Όπως παρατίθεται στο Gaetano Joe Iardi (2008), p. 1083

απόσυρσης των αμερικανικών στρατευμάτων από το έδαφος του Ιράκ σε περίπτωση που αποχωρήσουν οι πιο στενοί τους νατοϊκοί σύμμαχοι –Πολωνία, Βρετανία και Ισπανία-και εξαναγκαστεί η κυβέρνηση των Η.Π.Α να επωμιστεί αποκλειστικά το οικονομικό βάρος της- αλλά και αυτό του ανθρώπινου δυναμικού καθώς θα πρέπει ο στρατός των Η.Π.Α να καλύψει τις εναπομείναντες περιοχές ευθύνης- για τη διατήρηση των κατοχικών δυνάμεων.¹⁸⁹ Οι βομβιστικές επιθέσεις στη Μαδρίτη οδήγησαν σε κατάρρευση της Ισπανικής κυβέρνησης και σε αποχώρηση των στρατευμάτων από τη Μέση Ανατολή.

Καθοριστικό ρόλο στη πορεία της οργάνωσης είχε το παγκόσμιο υποστηρικτικό δίκτυο της το οποίο παρείχε ακατάπαυστη παροχή πληροφοριών δια μέσου των θυλάκων ανά τον κόσμο και η προώθηση και διανομή αυτών σε ολόκληρη τη κλίμακα της ιεραρχίας. Η ανατροφοδότηση με πληροφορίες λειτουργεί ως “πολλαπλασιαστής ισχύος” με τη μετάδοση να πραγματοποιείται μέσω ανοιχτών πηγών(open source) όπως το διαδίκτυο και ανθρώπινες πηγές (human sources) όπως τα επιστρατευμένα μέλη με ιστορικό συμμετοχής σε εγκληματικές συμμορίες με σοβαρά ποινικά αδικήματα καθιστώντας τους εμπειρότερους και ταχύτερους στη συλλογή πληροφοριών καθώς δεν προσκρούουν σε γραφειοκρατικά και νομικά εμπόδια σε σχέση με τις κρατικές υπηρεσίες.¹⁹⁰ Για την al-Qaeda δεν ήταν πρόβλημα η έλλειψη πληροφοριών αλλά η συσσώρευση αυτών λόγω ακριβώς των πολλών κόμβων που προαναφέραμε. Η τεχνολογία των πληροφοριών μείωσε δραματικά το κόστος κατασκευής τηλεπικοινωνιών απλοποιώντας τις προσπάθειες συντονισμού του δικτύου και των διαβιβάσεων.¹⁹¹

Η βομβιστική επίθεση στη Μαδρίτη στις 11 Μαρτίου 2004 ήταν αποτέλεσμα προσεχτικής αξιολόγησης της ηγεσίας της οργάνωσης μεταξύ της ευάλωτης πολιτικής θέλησης της Ισπανικής κυβέρνησης και των επικείμενων εκλογών. Εν τέλει ο πολιτικός στόχος επετεύχθη και η απόσυρση των ισπανικών ενόπλων δυνάμεων από το Ιράκ απέδειξε, πως η ανάλυση και οι πληροφορίες των τζιχαντιστών για προθυμία

¹⁸⁹ Gaetano Joe Ilardi (2008), Al Qaeda's Operational Intelligence—A Key Prerequisite to Action, *Studies in Conflict & Terrorism*, vol. 31:12, 1072-1102, p.1084

¹⁹⁰ Robert J. Bunker & Matt Begert (2002) Operational Combat Analysis of the Al Qaeda Network, *Low Intensity Conflict & Law Enforcement*, 11:2-3, 316-339, p.323

¹⁹¹ Brad McAllister (2004), Al Qaeda and the Innovative Firm: Demythologizing the Network, *Studies in Conflict & Terrorism*, vol.27:4, 297-319, p.302

των μελών της αντιπολίτευσης για αλλαγή στρατηγικής ,αποδείχθηκε ορθή με τη συμφωνία να προβλέπει “προστασία” στους αποχωρήσαντες.¹⁹²

4.4.11 Άρνηση και Εξαπάτηση (Denial & Deception)

Σύμφωνα με τον Abram Shulsky στο έργο του strategic denial and deception ο όρος denial(άρνηση) αναφέρεται στη “προσπάθεια να απομονωθούν όλα τα κανάλια πληροφοριών από τα οποία ο εχθρός μπορεί να αποσπάσει πληροφορίες”.¹⁹³ Πριν και λίγο μετά την 9/11 το στρατηγικό δόγμα της οργάνωσης απαγόρευε στα μέλη της τη παραδοχή της ύπαρξης της ακόμα και όταν αυτά συνεργαζόταν με συμμαχικές τρομοκρατικές οργανώσεις για την επίτευξη των αντικειμενικών σκοπών.¹⁹⁴ Αυτό άλλαξε με την ανάληψη ευθύνης για την 9/11 από τον Osama bin Laden. Ο Jesse σε παλιότερες έρευνές του τόνιζε ότι η ευέλικτη δομή της οργάνωσης της al-Qaeda προσφέρει εύφορο έδαφος για επιχειρήσεις D&D και η αποτελεσματικότητα της έγκειται στο γεγονός ότι ιστορικά οι οργανώσεις με αποκεντρωμένη διοίκηση είναι πιο ανθεκτικές σε σχέση με αυτές που τηρούν αυστηρή ιεραρχία.¹⁹⁵

Αξιοσημείωτη αποδεικνύεται η ανάλυση του Jesse όπου αναφέρεται στο γεγονός πως ακόμα και αν οι Η.Π.Α καταφέρουν να διαπεράσουν την ασπίδα της άρνησης(denial) ή συλληφθεί ή ακόμα και αν εκτελεστεί ο Μπίν Λάντεν- το οποίο και συνέβη¹⁹⁶-η οργάνωση θα εξακολουθεί να λειτουργεί αυτόνομα.

Η πολυδιάστατη εκπαίδευση των μελών της οργάνωσης σε τακτικές D&D καταγράφονται σε ένα από τα βασικά της εγχειρίδια με τίτλο “*Declaration of Jihad Against the country’s Tyrants(Military series)*” όπου γίνεται λόγος για διείσδυση σε εχθρική περιοχή ,πλαστογράφηση εγγράφων , κάλυψη ,παραχάραξη νομισμάτων , “διαμερισματοποίηση” πυρήνων και απόρρητων των επικοινωνιών.¹⁹⁷

¹⁹² Robert J. Bunker & Matt Begert (2002) Operational Combat Analysis of the Al Qaeda Network, Low Intensity Conflict & Law Enforcement, 11:2-3, 316-339, p.324

¹⁹³ Όπως παρατίθεται στο Devin D. Jessee (2006) , p.369

¹⁹⁴ Devin D. Jessee (2006) ,Tactical Means, Strategic Ends: Al Qaeda's Use of Denial and Deception, Terrorism and Political Violence, vol. 18:3, p.370

¹⁹⁵ Ibid, p.370

¹⁹⁶ Το 2011 η CIA έπειτα από προσπάθειες δυο δεκαετιών-οι έρευνες για τον εντοπισμό του προηγούνταν της 9/11 και πολλαπλές αποτυχημένες επιχειρήσεις κατάφερε να εντοπίσει τον Μπιν Λάντεν στο κρησφύγετο του στο Αμποταμπαν του Πακιστάν και με εντολή του Προέδρου Ομπάμα επίλεκτες ειδικές δυνάμεις των Η.Π.Α κατάφεραν να εισχωρήσουν και να εξουδετερώσουν τον ίδιο και την ολιγομελή φρουρά του. Η ενέργεια των Η.Π.Α να επιχειρήσουν σε ξένο έδαφος χωρίς την άδεια της επίσημης κυβέρνησης έχει διαταράξει μέχρι και σήμερα τις σχέσεις των δυο χωρών.

¹⁹⁷ Όπως παρατίθεται στο Devin D. Jessee (2006) , p.371

Επιπρόσθετα στο εκπαιδευτικό εγχειρίδιο "ALQ training manual" προβλέπεται η εξαπάτηση του εχθρού μέσω της υιοθέτησης συμπεριφοράς η οποία δε συνάδει με τις θρησκευτικές επιταγές του ριζοσπαστικού Ισλάμ όπως η κατανάλωση αλκοόλ και τα τυχερά παίγνια για να επιτευχθεί ο στρατηγικός στόχος.¹⁹⁸ Αρκετοί μη κρατικοί δρώντες όπως ο IRA και η Ιταλική Μαφία χρησιμοποίησαν στο παρελθόν-και σήμερα- τακτικές D&D αλλά η al-Qaeda υπήρξε η πιο αποτελεσματική από όλες.¹⁹⁹ Πρόκειται για μια ρεαλιστική αντίληψη του παγκόσμιου αντίκτυπου που προκαλούν οι ενέργειές τους.

Σημαντικό ρόλο στο χώρο του D&D καταλαμβάνουν οι τηλεπικοινωνίες καθώς αποτελούν νευραλγικό κομμάτι της υλοποίησης του επιχειρησιακού σχεδιασμού από μέρους των τρομοκρατών. Ο Jesse εστιάζει α) στους μυστικούς κωδικούς επικοινωνίας κατά τη διάρκεια τηλεφωνικών συνομιλιών²⁰⁰ β) το διαδίκτυο ως δομή αποκεντρωμένης διοίκησης και επικοινωνίας με τη τοποθέτηση στεγανογραφημένων μηνυμάτων σε σελίδες πορνογραφικού και αθλητικού υλικού και ως "στρατοπέδου" εκπαίδευσης και επιστράτευσης νέων μελών ιδιαίτερα μετά την καταστροφή της επιχειρησιακής τους βάσης στο Αφγανιστάν, την έκδοση και ηλεκτρονική διανομή online περιοδικών όπως αυτό του Al-Zarqawi και της ιστοσελίδας alneda.com η οποία ακολούθησε τακτικές cyber-deception αλλάζοντας σε τακτική βάση διηπειρωτικούς server εκκινώντας από την Μαλαισία, εν συνεχεία στο Texas και τέλος στο Michigan²⁰¹ γ) τη φειδωλή χρήση των κινητών τηλεφώνων με κλήσεις λιγότερο των πέντε λεπτών πλησιέστερα σε περιοχές με υψηλή ασύρματη κυκλοφορία όπως τηλεοπτικούς σταθμούς και πρεσβείες με συχνή εναλλαγή καρτών SIM και συσκευών καθώς και τη λήψη μέτρων αντί-παρακολούθησης(counterintelligence) για να διαπιστωθεί η ασφάλεια των συνομιλιών αλλά και την

¹⁹⁸ Devin D. Jessee (2006) ,Tactical Means, Strategic Ends: Al Qaeda's Use of Denial and Deception, Terrorism and Political Violence, vol. 18:3, p.372

¹⁹⁹ Ibid, p.367

²⁰⁰ Όπως παρατίθεται στο Devin D. Jessee (2006) Στη προετοιμασία για την 9/11 το τελικό σήμα αναφερόταν στις πανεπιστημιακές εγγραφές φοιτητών διατυπωνόταν ως εξής "the semester begins in three more weeks. We've obtained nineteen confirmations for studies in the faculty of law, the faculty of urban planning, the faculty of fine arts and the faculty of engineering" Αυτές οι τέσσερις σχολές αποτελούσαν τους εξής στόχους- το Καπιτώλιο, το Λευκό Οίκο, το Πεντάγωνο και το Παγκόσμιο κέντρο εμπορίου.

²⁰¹ Συγκριτικά, σήμερα το Daesh (ισλαμικό κράτος) χρησιμοποιεί για τη προώθηση του προπαγανδιστικού του υλικού και της επιστράτευσης νέων μελών περιοδικά και ιστοσελίδες κατά τα δυτικά πρότυπα όπως DABIQ και jihadology.org

χρήση εικονικών συνομιλιών στις γραμμές όπου έχει διαπιστωθεί με βεβαιότητα ότι παρακολουθούνται.²⁰²

4.5 Οι μελέτες των περιπτώσεων Ιράκ, Σαουδικής Αραβίας, Υεμένη

4.5.1 Η περίπτωση του Ιράκ (al-Qaeda Iraq)

Κατά τον Marc sageman του Foreign Policy Research Institute²⁰³ η al-Qaeda αποκαλείται ως “η ακέφαλη τζιχάντ”. Υποτίμησε τη θέληση αλλά και την ισχύ των Η.Π.Α για αντίποινα με τους αρχηγούς της να έχουν αιφνιδιαστεί από την αδυναμία των ταλιμπάν να αντιτάξουν έστω και μια στοιχειώδη αντίσταση στις αμερικανικές ειδικές δυνάμεις.²⁰⁴ Παρ’ όλο που η 9/11 δε πέτυχε το στόχο για να γίνει η οργάνωση δημοφιλής μεταξύ των Μουσουλμάνων παγκοσμίως έτσι ώστε να επέλθει μαζική επιστράτευση νέων μελών στις τάξεις της ο χρόνος που δαπανήθηκε από τη κυβέρνηση Bush το 2003 ,για το σχεδιασμό της επίθεσης στο Ιράκ εξετάζοντας τα πληροφοριακά και επιχειρησιακά πλεονεκτήματα ,έδωσε στην al-Qaeda ζωτικής σημασίας χρόνο να αναδιοργανωθεί και την απαραίτητη ανάσα επιβίωσης της ενώ ταυτόχρονα η ίδια η επίθεση τροφοδότησε το μηχανισμό προπαγάνδας της παρουσιάζοντας τις Η.Π.Α ως μια ιμπεριαλιστική δύναμη που επιδιώκει τη μόνιμη εδραίωση της στη Μέση Ανατολή.²⁰⁵

Πλήρως αποδυναμωμένη, ήταν σχεδόν αδύνατον γι’ αυτή να συμμετέχει στις ανταρτικές επιχειρήσεις και παρακολουθούσε αμέτοχη την επιτυχία –του περισσότερου εχθρού παρά συμμάχου- ιορδανού Abu Musab al Zarqawi να εγκαθιδρύει μια διασυννοριακή οργάνωση για ξένους τζιχαντιστές. Ο Bin Laden αντιλήφθηκε αμέσως ότι πρόκειται για τη πρώτη επιτυχημένη απόπειρα να ιδρυθεί μια βάση στη Μέση Ανατολή η οποία μελλοντικά θα μπορεί να μετασχηματιστεί σε χαλιφάτο.²⁰⁶

²⁰² Devin D. Jessee (2006) ,Tactical Means, Strategic Ends: Al Qaeda's Use of Denial and Deception, Terrorism and Political Violence, vol. 18:3, p.371-381

²⁰³ Όπως παρατίθεται στο Mendelsohn ,p.29

²⁰⁴ Barak Mendelsohn (2011) Al-Qaeda's Franchising Strategy, Survival: Global Politics and Strategy, vol. 53:3, 29-50, p.33

²⁰⁵ Ibid, p.33

²⁰⁶ Barak Mendelsohn (2011) Al-Qaeda's Franchising Strategy, Survival: Global Politics and Strategy, vol. 53:3, 29-50, p.34,και η οργάνωση του Al- Zarqawi προσχώρησε στην Αλ καϊντα το 2004

4.5.2 Η περίπτωση της AQAP(al-Qaeda Arab Peninsula)

Η AQAP εγκαινίασε την εκστρατεία της στη Σαουδική Αραβία το 2003 μέχρι το 2007 όπου και δέχτηκε ισχυρή καταστολή με αποτέλεσμα να μην αποκτήσει λαϊκή υποστήριξη. Η απόπειρα στη Σαουδική Αραβία απέτυχε καθώς η γεωγραφική απόσταση που χωρίζει τους μαχητές από τους στόχους ήταν μεγάλη λόγω του στρατηγικού βάθους της χώρας ,η κυβέρνηση προωθούσε παραδοσιακά χρηματικές παροχές στις συνοριακές πόλεις καθιστώντας αυτές σημαντική πηγή ανθρώπινων πληροφοριών και τέλος οι φυλές αυτές στη πλειονότητα τους είναι Σιίτες²⁰⁷ με τα στρατόπεδα εκπαίδευσης των μαχητών να μην διατηρούν σταθερή βάση ώστε να μην εντοπιστούν από επίγειες δυνάμεις και drones. Επιπλέον, ο μηχανισμός προπαγάνδας της AQAP κατά τη περίοδο 2003-2004 προχώρησε στη δημοσίευση ηλεκτρονικών περιοδικών όπως τα Sawt al Jihad, Mu 'askar al-Batter και το γυναικείο περιοδικό al-Khansa με τη σύλληψη των περισσότερων μελών τους το 2005.²⁰⁸

4.5.3 Η περίπτωση της AQY(al-Qaeda Yemen)

Προσανατολιζόμενη πλέον σε δυτικούς στόχους μετέφερε την επιχειρησιακή της έδρα στην Υεμένη(AQY).Η επιλογή της Υεμένης δεν ήταν καθόλου τυχαία καθώς η al-Qaeda είχε ιστορικούς δεσμούς καθώς με την ίδρυσή της το 1989 στο Αφγανιστάν αρκετοί επιχειρησιακοί βραχίονες είχαν κοινή καταγωγή.²⁰⁹ Ο Abu Musa' ab al Suri τονίζει τους δημογραφικούς ,ιστορικούς και ανθρωπολογικούς παράγοντας.²¹⁰ Η AQY ευνοήθηκε ιδιαίτερα από την ελλειμματική συλλογή πληροφοριών της αδύναμης κυβέρνησης της Υεμένη και προχώρησε ανενόχλητα στη παραγωγή τζιχαντιστικού You tube channel ,σελίδες Facebook , newsletter από Anzar al-sharia , και δίκτυο MME Al-Mallahem.²¹¹ Η κατάσταση του στρατεύματος στην Υεμένη ανέκαθεν θεωρούνταν αδύναμη , με ελλειμματική εκπαίδευση και διαφορετικές δομές σε όλη την ιεραρχία. Επιπρόσθετα, αρκετό προσωπικό των μονάδων στελεχώνονταν από άτομα που καταγόταν από φυλές οι οποίες είχαν σχέση με την AQY μέσω των οποίων κατάφερα να διεισδύσει στο στράτευμα. Ακόμη και οι στρατιωτικές δυνάμεις των Η.Π.Α δε διέθεταν αυτόνομο μηχανισμό κατασκοπείας στη χώρα και βασιζόνταν

²⁰⁷ Marina Eleftheriadou (2014) Elements of 'armed non-state actors' Power: The case of al-Qaeda in Yemen, Small Wars & Insurgencies, vol. 25:2, 404-427,p.412

²⁰⁸ Ibid,p.413

²⁰⁹ Ibid,p.411

²¹⁰ Όπως παρατίθεται στην Marina Eleftheriadou (2014),p.411

²¹¹ Marina Eleftheriadou (2014) Elements of 'armed non-state actors' Power: The case of al-Qaeda in Yemen, Small Wars & Insurgencies, vol. 25:2, 404-427,p.413

στη παροχή ανεπαρκών πληροφοριών από τη κυβέρνηση²¹² με την οργάνωση να εκμεταλλευθεί το κενό κατορθώνοντας να εντοπίσει και να τους εκτελέσει. Η AQY ανακάλυψε εύφορο έδαφος για επιστράτευση νέων μελών σε μεγάλα τμήματα του πληθυσμού της χώρας τα οποία αισθάνονταν αποκομμένα και δυσαρεστημένα από τη κεντρική διοίκηση. Συν τοις άλλοις ,στις περιοχές ευθύνης και ελέγχου της παρείχε σχέδια υποδομών και παροχή υπηρεσιών στον εντόπιο πληθυσμό όπως διατροφή, ύδρευση , ιατροφαρμακευτική περίθαλψη , ηλεκτρισμό, αποκομιδή σκουπιδιών ,πάγωμα φορολογίας, πτώση τιμών στα βασικά εμπορικά αγαθά και διορισμός δασκάλων.²¹³ Η τακτική αυτή αλλαγή από “ελιτίστική” σε λαοφιλή προσέγγιση έγινε με σκοπό τη μίμηση από οργανώσεις και σε άλλα θέατρα πολέμου όπως τους Ταλιμπάν, τη Χαμάς και τη Μουσουλμανική αδελφότητα.²¹⁴

4.6 Αντίθετα Αποτελέσματα

Η al-Qaeda με την ενέργεια της (9/11) έφερε τα αντίθετα αποτελέσματα από αυτά που επιθυμούσε ως προς τη στρατηγική κινητοποίηση των υπόλοιπων τζιχαντιστικών οργανώσεων καθώς τις “εξανάγκασε” να έλθουν σε αντιπαράθεση με την υπερδύναμη και κάτι τέτοιο η δεν το είχαν εντάξει στα άμεσα σχέδιά τους ή ήταν ανέτοιμες να αναλάβουν το υψηλό κόστος καθώς θεωρούσε πως έχοντας στο ιστορικό της μιας τέτοιας μεγάλης κλίμακας επίθεση πολλές εξτρεμιστικές οργανώσεις θα είχαν προστρέξει να πολεμήσουν υπό την αιγίδα της.²¹⁵ Παρά τα πολλά στρατηγικά λάθη των Η.Π.Α –όπως η εισβολή στο Ιράκ- η al-Qaeda δε κατόρθωσε να κινητοποιήσει τις Μουσουλμανικές μάζες αλλά ούτε και να προκαλέσει τη πτώση κάποιου καθεστώτος στη Μέση Ανατολή καθώς από την επίθεση στο Λονδίνο τον Ιούλιο του 2005 και έκτοτε δεν είχε να επιδείξει κάποια θεαματική επιτυχία με βαθύτερο αίτιο το κενό ανάμεσα στις στρατηγικές προτεραιότητες της ως προς τη Δύση και το πολιτικό-ιδεολογικό της προσανατολισμό στη Μέση Ανατολή.²¹⁶

²¹² Marina Eleftheriadou (2014) Elements of ‘armed non-state actors’ Power: The case of al-Qaeda in Yemen, *Small Wars & Insurgencies*, vol.,p.414

²¹³ Ibid,p.417

²¹⁴ Ibid,p.418

²¹⁵ Barak Mendelsohn (2011) Al-Qaeda's Franchising Strategy, *Survival: Global Politics and Strategy*, vol. 53:3, 29-50, p.37

²¹⁶ Ibid, p.39,40

Η οργάνωση αυτό-εγκλωβίστηκε στις μη ρεαλιστικές της επιλογές της ταυτόχρονης επιθετικής στρατηγικής στη Δύση και την ίδρυση χαλιφάτου στην Ανατολή έχοντας πλέον απολέσει τη δυνατότητα να αναθεωρήσει ένα από τους δυο αντικειμενικούς σκοπούς καθώς θα οδηγούνταν νομοτελειακά σε έλλειψη αξιοπιστίας ανάμεσα στις τοπικές ομάδες τζιχαντιστών.²¹⁷

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Η οργάνωση αμέσως μετά την 9/11 προχώρησε σε αλλαγή νοοτροπίας στη στρατιωτική τακτική ,τις χρηματοοικονομικές μεθόδους και τις προπαγανδιστικές τεχνικές της και από συγκεκριμένους στρατηγικούς στόχους δόθηκε προτεραιότητα σε ένα ευρύτερο στρατηγικών και τακτικών εφαρμογών. Μετά τη καταστροφή της επιχειρησιακής και εκπαιδευτικής της υποδομής με την εισβολή των αμερικανικών δυνάμεων τον Οκτώβριο του 2001 στο Αφγανιστάν ακολούθησε η συνεχής ενδυνάμωση των πυρήνων της στο εξωτερικό.²¹⁸ Παρά τη καταδίωξη που υφίσταται από τις Η.Π.Α και τις συμμαχικές χώρες -Νατοϊκές και μη- η al-Qaeda επιτυγχάνει την αναπλήρωση των απωλειών της σε ανθρώπινο δυναμικό και στρατιωτικό εξοπλισμό πραγματοποιώντας μικρής και μεσαίας κλίμακας επιχειρήσεις κατά χερσαίων ,θαλάσσιων και εναέριων μέσων με χαρακτηριστικό παράδειγμα τις επιθέσεις στη Μομπάσα το Νοέμβριο του 2002 αποδεικνύοντας την ικανότητά της για πρόσβαση σε οπλοστάσια πυραύλων εδάφους-αέρος και ταυτόχρονα τη μεταφορά και αποθήκευση αυτών.²¹⁹

Η al-Qaeda μεταστάθμευσε στα Αφγανό-Πακιστανικά σύνορα (tribal areas) για να αντιμετωπίσει τις δυνάμεις των Η.Π.Α και των συμμάχων τους(NATO) ,συγκεκριμένα στη περιοχή του Waziristan και το 2005 επιδίωκοντας νίκη στην επαρχία Helmand.²²⁰ Οι ταλιμπάν επανήλθαν το 2006 στο προσκήνιο με την al-Qaeda να λαμβάνει καταλυτικό ρόλο στον έλεγχο της περιοχής. Ο συγκεκριμένος ελιγμός λειτούργησε ως αντιπερισπασμός για δημιουργία δεύτερου μετώπου εναντίων των

²¹⁷ Barak Mendelsohn (2011) Al-Qaeda's Franchising Strategy, *Survival: Global Politics and Strategy*, vol. 53:3, 29-50, p.41

²¹⁸ Rohan Gunaratna, *Αλ Κάιντα Το Παγκόσμιο Δίκτυο του Τρόμου, Σύγχρονοι Ορίζοντες* ,2004, p.37

²¹⁹ Ibid, p.36,37

²²⁰ Syed Saleem Shahzad (2011), *Inside Al-Qaeda and the Taliban Beyond 9/11*, Palgrave Macmillan,p.20

Η.Π.Α για να διευκολυνθούν οι Ιρακινές εξτρεμιστικές οργανώσεις.²²¹ Από τον Αύγουστο του 2008 οι αμερικανικά μη επανδρωμένα αεροσκάφη Predator εξαπέλυσαν επιθέσεις στις περιοχές των φυλών(tribal areas) στα Αφγανό-Πακιστανικά σύνορα ενώ ταυτόχρονα οι Πακιστανικές δυνάμεις προχώρησαν σε εκτοπισμό ενός εκατομμυρίου περίπου κατοίκων των περιοχών του Νότιου Waziristan ,Bajaur, Mohmand,Khyber και Orakzai δίνοντας με αυτό τον τρόπο τη δυνατότητα στην al-Qaeda να αναδιπλωθεί στις οροσειρές του Ινδοκάκασου(Hindu Kush) βρίσκοντας καταφύγιο στις σπηλιές εξισορροπώντας με αυτό τον τρόπο τη προηγμένη τεχνολογία των σύγχρονων στρατών.²²²

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: Η τρομοκρατία σήμερα

5.1 Η παρούσα κατάσταση της al-Qaeda

Σε αντίθεση με τις πληροφορίες των δυτικών μυστικών υπηρεσιών η παρουσία και επιρροή της al-Qaeda έχει ενισχυθεί σημαντικά το 2016 στα Αφγανό-Πακιστανικά σύνορα. Ήδη από το 2012 ο διοικητής των Αμερικανικών δυνάμεων στο Αφγανιστάν στρατηγός John Allen τόνισε την “επανεμφάνιση της οργάνωσης στη περιοχή”.²²³ Το 2009 η αμερικανική υπηρεσία στρατιωτικών πληροφοριών υπολόγισε πως η δύναμη των μαχητών της al-Qaeda περιορίστηκε στους 300 επί Πακιστανικού εδάφους και άλλους 100 εναπομείναντες στο Αφγανιστάν.²²⁴ Η οργάνωση υπέστη βαριές απώλειες για πάνω από μια δεκαετία από τις επιδρομές μη επανδρωμένων αμερικανικών αεροσκαφών ,το θάνατο του ηγέτη της Osama Bin Laden ,και τις εκτελέσεις ή συλλήψεις μεσαίας ή χαμηλής ιεραρχίας διοικητών διέκοψε τις επικοινωνίες και τη χρηματοδότηση σε πολλούς θύλακες της οργάνωσης.²²⁵

Τα πορώδη σύνορα μεταξύ Πακιστάν-Αφγανιστάν επέτρεψαν την ευέλικτη μετακίνηση των μαχητών. Με αυτό τον τρόπο προστέθηκαν νέοι μαχητές στις τάξεις της οργάνωσης από οργανώσεις γειτονικών χωρών όπως East Turkistan Islamic Movement(ETIM), Islamic Movement of Uzbekistan(L.M.U) και Islamic Jihad

²²¹ Syed Saleem Shahzad (2011), Inside Al-Qaeda and the Taliban Beyond 9/11, Palgrave Macmillan ,p.21

²²² Ibid,p.179

²²³ Lauren McNally & Marvin G.Weinbaum, A Resilient Al-Qaeda in Afghanistan and Pakistan, Middle East Institute, 2016,p,2

²²⁴ Ibid,p,2

²²⁵ Ibid,p,4

Union(IJU).²²⁶ Η al-Qaeda κατόρθωσε να ισχυροποιήσει τη θέση της στο γειτονικό Πακιστάν δημιουργώντας “ασφαλείς παραδείσους” (safe heavens) για τα μέλη της σε πόλεις όπως το Faisalabad, το Rawalpindi και Καράτσι συμμετέχοντας σε μια σειρά από επιχειρήσεις α) η συνεργασία της με τους Ταλιμπάν του Πακιστάν στην απόπειρα δολοφονίας του πρώην προέδρου της χώρας Pervez Musharraf και β) κατόρθωσε να ενοποιήσει τις εκατοντάδες ανταρτικές ομάδες.²²⁷ Ζωτικής σημασίας αποτέλεσε η συνεργασία και οι δεσμοί της με το δίκτυο (Haqqani Network) και το T.T.P(Pakistan Taliban). Το πρώτο εξασφάλισε μια πανίσχυρη συμμαχία ανταλλαγής γνώσης παρέχοντας στην al-Qaeda την επιχειρησιακή δυνατότητα να παρεισφρήσει και να πλήξει τις αμερικανικές και Νατοϊκές δυνάμεις στις βάσεις τους στο Βαγκράμ και στη Καμπούλ.²²⁸ Με τη δεύτερη να πραγματοποιούν το 2009 επίθεση στο αρχηγείο της CIA στο Camp Chapman. Επίσης, όταν το δίκτυο T.T.P δεχόταν επιθέσεις στη βάση του το 2014 στο Βόρειο Waziristan η al-Qaeda παρείχε διασυννοριακή υποστήριξη ισχυροποιώντας τους δεσμούς της μέσω γαμήλιων και εμπορικών συμφωνιών.²²⁹

Κατά τον Καιρίδη το 2006 οι Η.Π.Α ξόδεψαν για την άμυνά του περισσότερα από 25 χώρες μαζί και σύμφωνα με το Ινστιτούτο Διεθνούς Ειρήνης κατέχουν το 47% των παγκόσμιων αμυντικών δαπανών με το προϋπολογισμό του Αμερικανικού Υπουργείου Άμυνας να ανέρχεται το 2007 στα 439,3 δις δολάρια.²³⁰

5.2 Αραβική Άνοιξη και ISIS

Η αραβική άνοιξη με την επικράτησή της αναδείχθηκε ως επιτυχής μέθοδος για τη αλλαγή ολοκληρωτικών καθεστώτων σε σχέση με αυτό που διαμήνυε η al-Qaeda.²³¹ Τον Απρίλιο του 2013 ο Abu Bakr al-Baghdadi ίδρυσε το Ισλαμικό “χαλιφάτο” του Ιράκ (Islamic State of Iraq) γνωστό και ως ISIS ή DAESH. Σε απάντηση στο ISIS η al-Qaeda και οι συμμαχικές της οργανώσεις ανέπτυξαν δυο επικοινωνιακές στρατηγικές αφ’ ενός για να υπενθυμίσουν στο μουσουλμανικό κόσμο τις θέσεις της παγκόσμιας τζιχάντ και αφετέρου το Σεπτέμβριο του 2014

²²⁶ Lauren McNally & Marvin G.Weinbaum, A Resilient Al-Qaeda in Afghanistan and Pakistan, Middle East Institute, 2016,p,4

²²⁷ Ibid,p,8

²²⁸ Ibid,p,9,10

²²⁹ Ibid,p,9

²³⁰ Καιρίδης Δημήτρης, Η Αμερικανική Εξωτερική Πολιτική και η Συντηρητική Αντεπανάσταση ,ο Μπους, η Τρομοκρατία το Ιράκ και το Ισλάμ, Ι.Σιδέρης, 2008, p.23

²³¹ Donald Holbrook (2015) Al-Qaeda and the Rise of ISIS, Survival: Global Politics and Strategy, 57:2, 93-104.p.93

ανακοίνωσαν νέο κύκλο αποκεντροποίησης ιδρύοντας νέους πυρήνες στη Νοτιοανατολική Ασία (Μιανμάρ ,Μπαγκλαντές ,Ινδία) προωθώντας το διττό μήνυμα ότι η οργάνωση παραμένει παγκόσμιος και τοπικός παίκτης ταυτόχρονα.²³² Παρ ‘όλο που για αρκετό χρονικό διάστημα η al-Qaeda επέμενε ότι πολλά μέλη του ISIS παρέμεναν υπό τις διαταγές της ,υιοθέτησε τακτικές που τη διαφοροποιούσαν από τη λογική του al-Baghdadi με τον Zawahiri και τους συμμάχους του να εστιάζουν στην ακραία βία της τελευταίας ,διαχωρίζοντας τη θέση τους προσφέροντας μια εκμοντερνισμένη εναλλακτική της al-Qaeda. Στο βιβλίο του Scent of paradise²³³ ο Zawahiri καταγγέλλει πολλές τρομοκρατικές ομάδες δεν έλαβαν κανένα προληπτικό μέτρο για να προστατέψουν τον άμαχο πληθυσμό φωτογραφίζοντας ανοιχτά το ISIS.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Η στρατιωτική υπεροπλία των Η.Π.Α ήταν και παραμένει πρώτη σε παγκόσμια κατάταξη .Το 2007 αντιστοιχούσαν στο 46% των στρατιωτικών δαπανών όλου του κόσμου με 700 περίπου στρατιωτικές βάσεις σε περισσότερες από 100 χώρες διαθέτοντας τα πιο εξελιγμένα οπλικά συστήματα και με αιχμή του δόρατος την αεροπορική της δύναμη ενέχει τη μοναδική ικανότητα να επέμβει στρατιωτικά σε οποιαδήποτε περιοχή του κόσμου υποστηρίζοντας ταυτόχρονα πολλαπλές επιχειρήσεις.²³⁴ Η κυρίαρχη στρατιωτική ισχύ όμως δεν αποτελεί πια ασφαλή βάση για την ηγεμονία των Η.Π.Α καθώς υπάρχει τεράστιο κενό ανάμεσα στη καταστρεπτική ικανότητα της στρατιωτικής μηχανής τους και τα πολιτικά οφέλη που αυτή μπορεί να αποκομίσει(βλ. Λίβανο 1984, Σομαλία 1993).²³⁵ Επιπλέον , είχε δεχθεί ισχυρό πλήγμα η ήπια ισχύς τους από τον πόλεμο “πόλεμο” κατά της τρομοκρατίας” , επιδεινώνοντας τη θέση τους από τη ζημιά στην ηθική εξουσία, με την εισβολή στο Ιράκ αλλά και λόγω της κακομεταχείρισης των κρατουμένων στα στρατόπεδα συγκέντρωσης Άμπου Γκράιμπ και Γκουαντάναμο.²³⁶

²³² Donald Holbrook (2015) Al-Qaeda and the Rise of ISIS, Survival: Global Politics and Strategy, 57:2, 93-104.p.94

²³³ Όπως παρατίθεται στο Holbrook(2015), p.96

²³⁴ Heywood Andrew, Διεθνείς Σχέσεις και Πολιτική Στη Παγκόσμια Εποχή, Κριτική, 2013.p.391

²³⁵ Ibid .p.391

²³⁶ Ibid.p.392

Ο Gunaratna από το 2002 σημείωνε πως για να έχει νικηφόρα έκβαση ο “πόλεμος” εναντίον του ριζοσπαστικού Ισλάμ δε πρέπει να εκληφθεί ως στρεφόμενος εναντίον ολόκληρου του μουσουλμανικού κόσμου ο οποίος αριθμεί 1.400.000.000 του παγκόσμιου πληθυσμού²³⁷ και δε θα ήταν ορθό να θεωρήσουμε ότι όλες οι μορφές ισλαμισμού είναι μαχητικές και επαναστατικές καθώς σε σύγκριση με την συνολική ιστορία του χριστιανισμού το Ισλάμ θεωρείται ανεκτικό με άλλες θρησκείες και αντίθετα συστήματα σκέψης ,απόδειξη που προσφέρει τη βάση για συμφιλίωση ανάμεσα στον ισλαμισμό και το πολιτικό πλουραλισμό.²³⁸

Όπως σημειώσαμε και παραπάνω στο κεφάλαιο 5 παρά τις αντίξοες επιχειρησιακές συνθήκες και την μαζική απώλεια ανθρώπινου στελεχιακού δυναμικού μετά το 2001 η al-Qaeda υιοθέτησε τη στρατηγική franchising κατορθώνοντας σήμερα το 2016 να επιβιώσει και εκμεταλλευόμενη τα μορφολογικά και κοινωνικά χαρακτηριστικά της περιοχής και να επιστρέψει στη παραδοσιακή της βάση (Αφγανιστάν) διαθέτοντας ακόμα πιστούς συμμάχους με παρουσία στη περιοχή όπως η Jubhad al-Nusra. Σε αυτό το πλαίσιο μπορούμε να θεωρήσουμε ότι η εν λόγω στρατηγική της αποκέντρωσης θεωρείται επιτυχημένη και καθιστά δυνατή την επιβίωση ενός μη κρατικού δρώντα έναντι μιας υπερδύναμης η οποία στρατιωτικά στη παρούσα διεθνή τάξη δεν έχει ανταγωνιστή. Είναι όμως σίγουρο πλέον ότι η σημερινή της ισχύς έχει περιορισθεί σημαντικά σε σχέση με το παρελθόν και δεν μπορεί να θεωρείται κύρια απειλή για τις Η.Π.Α αλλά και δε διαθέτει την επιχειρησιακή ικανότητα να υλοποιήσει το εικοσαετές πλάνο στρατηγικής της για παγκόσμιο Jihad. Αυτό αποδεικνύεται από το γεγονός ότι μετά τις βομβιστικές επιθέσεις στο Λονδίνο δεν έχει να επιδείξει κάποια άλλη σοβαρή ενέργεια- η επίθεση στο περιοδικό Charlie Hebdo (AQAP) δεν θεωρείται υψηλής κλίμακας. Επιπρόσθετα, η ανάδυση νέων ,ανταγωνιστικών προς αυτήν ,ανταρτικών και τρομοκρατικών ομάδων τη καθιστά ευάλωτη ως προς την επιστράτευση νέων μελών αλλά και η ίδια 9/11 λειτούργησε αρνητικά καθώς έφερε τις υπόλοιπες οργανώσεις αντιμέτωπες με τις Η.Π.Α μια κατάσταση που είτε δεν την επιθυμούσαν ή δεν διέθεταν τη δυνατότητα να το πράξουν.

²³⁷ Rohan Gunaratna, Αλ Κάιντα Το Παγκόσμιο Δίκτυο του Τρόμου, Σύγχρονοι Ορίζοντες ,2004, p.41

²³⁸ Heywood Andrew, Διεθνείς Σχέσεις και Πολιτική Στη Παγκόσμια Εποχή, Κριτική, 2013.p.355

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ

- Ήφαιστος Παναγιώτης, Ο Πόλεμος και τα αίτια του, Τα πολλά πρόσωπα του ηγεμονισμού και της τρομοκρατίας ,Αθήνα, Ποιότητα, 2009
- Καιρίδης Δημήτρης, Η Αμερικανική Εξωτερική Πολιτική και η Συντηρητική Αντεπανάσταση ,ο Μπους, η Τρομοκρατία το Ιράκ και το Ισλάμ, Σιδέρης, 2008
- Κολιόπουλος Κωνσταντίνος, Η Στρατηγική Σκέψη Από Την Αρχαιότητα Έως Σήμερα , Ποιότητα, 2008
- Μπόση Μαίρη, Ζητήματα Ασφαλείας στη Νέα Τάξη Πραγμάτων, Παπαζήση, 1999
- Παναγιώτης Κονδύλης, Θεωρία του Πολέμου, Αθήνα ,Θεμέλιο, 1998
- Πλατιάς Αθανάσιος& Κολιόπουλος Κωνσταντίνος, Η Τέχνη του Πολέμου του Σουν Τσου, Αθήνα, Δίαυλος, 2015
- Χαράλαμπος Παπασωτηρίου, Αμερικανικό πολιτικό σύστημα και εξωτερική πολιτική, 2002
- Andrew Heywood, Διεθνείς Σχέσεις και Πολιτική Στη Παγκόσμια Εποχή, 2013
- Rohan Gunaratna, Αλ Κάιντα Το Παγκόσμιο Δίκτυο του Τρόμου, Σύγχρονοι Ορίζοντες, 2004

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ

- Abu Bakr Naji, The Management of Savagery: The Most Critical Stage Through Which the Umma Will Pass, Institute for Strategic Studies at Harvard University, 23 May 2006
- Alastair Finlan (2003) Warfare by other means: Special Forces, terrorism and grand strategy, Small Wars & Insurgencies, vol.14:1, 92-108
- Andrew T.H Tan(2009), U.S. Strategy Against Global Terrorism How It Evolved, Why It Failed, and Where It is Headed palgrave macmillan
- Afsir Karim (2001) Response to Global Terrorism, Strategic Analysis, vol. 25:9, 1071-1074
- Al Qaeda Manual, Declaration of Jihad [Holy War] Against The Country's Tyrants, Military Series
- Assaf Moghadam (2013), How Al Qaeda Innovates, Security Studies, vol. 22:3, 466-497

- Barak Mendelsohn (2011) Al-Qaeda's Franchising Strategy, *Survival: Global Politics and Strategy*, vol. 53:3, 29-50
- Boaz Ganor (2002) Defining Terrorism: Is One Man's Terrorist another Man's Freedom Fighter? *Police Practice and Research: An International Journal*, vol. 3:4, 287-304
- Brad McAllister (2004), Al Qaeda and the Innovative Firm: Demythologizing the Network, *Studies in Conflict & Terrorism*, vol.27:4, 297-319
- Brian A. Jackson & Bryce Loidolt (2013), Considering al-Qaeda's Innovation
 Brian Michael Jenkins and John Paul Godges (2009), The long shadow of 9/11 : America's response to terrorism, RAND Corporation
- Brigitte L. Nacos , Yaeli Bloch-Elkon & Robert Y. Shapiro (2007) Prevention of Terrorism in Post-9/11 America: News Coverage, Public Perceptions, and the Politics of Homeland Security, *Terrorism and Political Violence*, vol. 20:1, 1-25
- Bruce Hoffman (2004) The Changing Face of Al Qaeda and the Global War on Terrorism, *Studies in Conflict & Terrorism*, vol.27:6, 549-560
- Brynjar Lia(2007), Architect of Global Jihad The Life of Al Qaeda Strategist Abu Mus'ab Al-Suri, United Kingdom
- Brynjar Lia(2008), Doctrines for Jihadi Terrorist Training, Norwegian Defence Research Establishment (FFI), Kjeller, Norway
- Brynjar Lia (2008) ,Doctrines for Jihadi Terrorist Training, *Terrorism and Political Violence*, vol. 20:4, 518-542
- Brynjar Lia & Thomas Hegghammer (2004) Jihadi Strategic Studies: The Alleged Al Qaida Policy Study Preceding the Madrid Bombings, *Studies in Conflict & Terrorism*, vol.27:5, 355-375
- Chairman of the Joint Chiefs of Staff ,Washington, DC 20318 National Military Strategic Plan for the War on Terrorism, 2006
- Charles Tilly, Terror, Terrorism, Terrorists
Sociological Theory, Vol. 22, No. 1, Theories of Terrorism: A Symposium. (Mar., 2004), pp.5-13, Stable URL:<http://links.jstor.org/sici?sici=0735-2751%28200403%2922%3A1%3C5%3ATT%3E2.0.CO%3B2-R>
- Christina Hellmich (2012) ,Fighting Al Qaeda in Yemen? Rethinking the Nature of The Islamist Threat and the Effectiveness of U.S. Counterterrorism Strategy, *Studies in Conflict & Terrorism*, vol. 35:9, 618-633
- Christina Hellmich (2011), Al-Qaeda From Global Network to Local Franchise, Department of Peace Studies, London & new York

Christopher Hewitt & Jessica Kelley-Moore (2009) Foreign Fighters in Iraq: A Cross-National Analysis of Jihadism, Terrorism and Political Violence, vol. 21:2, 211-220

David H. Naylor (2009), al Qaeda in Iraq, *New York*

David Rapoport (2004), Four Waves of modern terrorism

Devin D. Jessee (2006) ,Tactical Means, Strategic Ends: Al Qaeda's Use of Denial and Deception, Terrorism and Political Violence, vol. 18:3, 367-388

Doctrine: From Strategic Texts to “Innovation in Practice”, Terrorism and Political Violence, vol. 25:2, 284-310

Donald Holbrook (2015) Al-Qaeda and the Rise of ISIS, *Survival: Global Politics and Strategy*, 57:2, 93-104

Gaetano Joe Iardi (2008), Al Qaeda's Operational Intelligence—A Key Prerequisite to Action, *Studies in Conflict & Terrorism*, vol. 31:12, 1072-1102

Gérard Chaliand and Arnaud Blin (2007), *The History of Terrorism from Antiquity to Al Qaeda*, University of California Press

Hall Gardner (2007), *American Global Strategy and the “War” on Terrorism*

Hans M. Kristensen (2007), U.S. Strategic War Planning After 9/11, *The Nonproliferation Review*, vol.14:2, 373-390

Heather S. Gregg (2009) Fighting Cosmic Warriors: Lessons from the First Seven Years of the Global War on Terror, *Studies in Conflict & Terrorism*, vol. 32:3, 188-208

Javier Jordan & Luisa Boix (2004), Al-Qaeda and western Islam, *Terrorism and Political Violence*, 16:1, 1-17

John C. Zimmerman (2009) A Reviews of: “Brynjar Lia, Architect of Global Jihad: The Life of Al-Qaida Strategist Abu Mus'ab al-Suri” and “Jim Lacey, ed., *The Terrorist's Call to Global Jihad: Deciphering Abu Musab'Al-Suri's Islamic Jihad Manifesto*”, *Terrorism and Political Violence*, vol. 21:3, 532-537

Karen A. Feste (2011), *America Responds to Terrorism Conflict Resolution Strategies of Clinton, Bush, and Obama*, palgrave macmillan

Katherine R. Seifert & Clark McCauley (2014): Suicide Bombers in Iraq, 2003–2010: Disaggregating Targets Can Reveal Insurgent Motives and Priorities, *Terrorism and Political Violence*

Lauren McNally & Marvin G. Weinbaum, *A Resilient Al-Qaeda in Afghanistan and Pakistan*, Middle East Institute, 2016

Marina Eleftheriadou (2014) Elements of 'armed non-state actors'
Power: The case of al-Qaeda in Yemen, *Small Wars & Insurgencies*, vol. 25:2, 404-427

Mary Buckley and Rick Fawn (2004), *Global Responses to Terrorism 9/11, Afghanistan and beyond*, Routledge

Martin Rudner (2013) Al Qaeda's Twenty-Year Strategic Plan: The Current Phase of Global Terror, *Studies in Conflict & Terrorism*, vol.36:12, 953-980

Prasad P. Rane (2007) NATO's Counter-Terrorism Strategies in Afghanistan, *Strategic Analysis*, 31:1, 73-91

Richard Shultz & Andreas Vogt (2003) it's war! Fighting post-11 September Global terrorism through a doctrine of preemption, *Terrorism and Political Violence*, 15:1, 1-30

Robert J. Bunker & Matt Begert (2002) Operational Combat Analysis of the Al Qaeda Network, *Low Intensity Conflict & Law Enforcement*, 11:2-3, 316-339

Walid Phares ,(2005),*Future Jihad, Terrorist strategies against America*, palgrave macmillan

Rohan Gunaratna & Aviv Oreg (2010) Al Qaeda's Organizational Structure and its Evolution, *Studies in Conflict & Terrorism*, vol. 33:12, 1043-1078

Sarah Phillips (2011) Al-Qaeda and the Struggle for Yemen, *Survival: Global Politics and Strategy*, vol. 53:1, 95-120

Seth G. Jones (2013) Syria's Growing Jihad, *Survival: Global Politics and Strategy*, vol.55:4, 53-72

Syed Saleem Shahzad (2011), *Inside Al-Qaeda and the Taliban Beyond 9/11*, PALGRAVE MACMILLAN

Tamar Meisels (2009) Defining terrorism – a typology, *Critical Review of International Social and Political Philosophy*, vol.12:3, 331-351

The National Security Strategy of the United States of America, September 2002

The National Security Strategy of the United States of America, March 2006

ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΟΙ ΤΟΠΟΙ/ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ

https://en.wikipedia.org/wiki/War_on_Terror[Πρόσβαση, 30 Απριλίου 2016]

<https://www.dni.gov/index.php/resources/bin-laden-bookshelf?start=1>[Πρόσβαση, 10 Μαΐου 2016]

https://www.google.gr/search?safe=strict&site=&source=hp&q=al+qaeda+map&og=al+qaeda+ma&gs_l=hp.1.0.0i3j0i22i30i7.21509.29475.0.33434.25.21.2.0.0.0.669.3033.3-3j3j1.7.0...0...1c.1.64.hp..17.8.2734...0i131j0i10.zd2UZ5cHD5U [Πρόσβαση, 7 Μαρτίου 2016]

<http://edition.cnn.com/2001/US/09/20/gen.bush.transcript/> [Πρόσβαση, 4 Ιουνίου 2016]

